

Täysistunto

Torstai 4.9.2025 klo 16.00—20.14

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 20.14.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.59) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.59—20.14).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
sisäministeri Mari Rantanen
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen
elinkeinoministeri Sakari Puisto
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevalle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

2.1. Suullinen kysymys budjettiriihestä (Tytti Tuppurainen sd)

Suullinen kysymys SKT 103/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Suomi on syvissä vaikeuksissa. Työttömyys kasvaa, valtio velkaantuu, konkurssien määrä on ennätyskorkealla. Näiden vaikeuksien edessä ja tässä tilanteessa Suomen istuva oikeistohallitus joutuu käyttämään juuri päättyneessä budjettiriihessään suurimman osan ajasta sen asian käsittelyyn, joka meille kaikille suomalaisille on aivan selvä: jokainen ihminen on saman arvoinen. Näiden vaikeuksien edessä ihmisten pitäisi voida luottaa siihen, että maassa on toimintakykyinen hallitus, hallitus, joka huolehtii Suomen taloudesta, työllisyydestä ja ihmisten hyvinvoinnista. Tämä herättää kysymyksen: onko hallitus toimintakykyinen? [Oikealta: On!] Ministeri Purra, kun nyt pääsitte rasismisopuun, niin jos nyt jatkossa joku kansanedustaja, vaikkapa perussuomalaisten kansanedustaja, puhuu maahanmuuttajista ihmisarvoa alentavasti heikompilaatuisina, [Puhemies koputtaa] tuleeko tästä seuraamuksia, valtiovarainministeri Purra?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Jaha, pääministeri haluaa vastata. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Purra! — Suna Kymäläinen: Ei voi olla totta!]

16.01 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hyvää syysistuntokautta kaikille! — Koen, että tämä on hyvin vahvasti hallituksen yhteinen asia, ja siksi halusin vastata. [Eduskunnasta: Näköjään!] Tämä on aivan selvää, että tässä maassa ihmiset ovat yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia. Se on hallituksen linja, ja se on eduskunnan linja. Syksyllä 23 me hyväksyimme yhdenvertaisuustiedonannon, johon kaikki ovat sitoutuneet. Me haluttiin käydä tämä keskustelu hallituksen piirissä, jotta joka ainoalle hallituksessa ja hallituksen eduskuntaryhmissä kuten muillekin on selvää, että tästä ei tingitä. Me emme hyväksy ihmisarvoa loukkaavaa tai vähättelevää puhetta. Kaikki ovat tähän sitoutuneet.

Suomi on hieno maa. Pidetään se sellaisena. Täällä kaikki ovat tasa-arvoisia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aihepiiriin liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Ilmoitan myös, että koska lähes kaikkien ryhmien ennalta ilmoittamat kysymykset liittyvät budjettiriiheen, käsittelemme ne kaikki tässä samalla kertaa. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.01 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän tämä vieläkään tullut selväksi. [Eduskunnasta: Tuli!] Pääministeri joutuu vastaamaan ministeri Purran puolesta, ja tämän vastauksen kuultuani ei voi tulla muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että hallitus joutuu edelleen käymään tätä keskustelua, jonka todellakin pitäisi olla

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

meille kaikille aivan selvä — ja joka on kaikille suomalaisille aivan selvä. Jos hallitus olisi ollut toimintakykyinen budjettiriihessä, hallitus olisi kyennyt keskittymään Suomen talouden hoitamiseen, työttömyyden hoitamiseen, mutta sen sijaan te keskustelitte ihmisten yhdenvertaisuudesta ja lykkäsitte niitä talouden päätöksiä, lykkäsitte niitä kuukausilla, lykkäsitte niitä vuosilla, lykkäsitte niitä tulevalle, seuraavalle hallitukselle. Kyllä kansalaiset tässä tilanteessa odottavat hallitukselta enemmän, odottavat hallitukselta toimintakykyä ja odottavat teiltä, pääministeri Orpo, johtajuutta.

Arvoisa pääministeri, annatteko nyt arvovallallanne takuun: jos näitä yhdenvertaisuusperiaatteita vielä kerrankin rikotaan ilman seuraamuksia, niin katsotteko te hallituksenne [Puhemies koputtaa] menettäneen toimintakykynsä ja tuletteko pyytämään eroa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.02 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kuten kerroimme tuon riihen yhteydessä, niin kaikki hallituspuolueet ovat sitoutuneet yhdenvertaisuuteen, sivistyneeseen puheeseen, ihmisten tasa-arvoiseen käsittelyyn. Jos tässä tulee poikkeamia, rikkoamia, rikkomuksia, me käsittelemme ne, ja me olemme sopineet, että virheet, rikkomukset sanktoidaan. Tämä on normaali käytäntö. Jos näin ei toimita, kyse on silloin hallituksen sisäisestä luottamuksesta ja toimintakyvystä.

Mutta mitä toimintakykyyn tulee, niin itse varsinaisesta riihestä: Hallitus osoitti siinä jälleen kerran erinomaista toimintakykyä, päätöksentekokykyä. Me teimme vaikeassa paikassa sopeutuksia, valtavia panostuksia Suomen puolustukseen, kasvuun tähtääviä ratkaisuja, jotta Suomessa olisi ihmisillä töitä. Päätöksentekokyvyssä, edustaja Tuppurainen, ei ollut mitään ongelmaa.

2.2. Suullinen kysymys budjettiriihestä (Tuomas Kettunen kesk)

Suullinen kysymys SKT 105/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.06 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Presidentti Kekkonen syntymästä tuli eilen kuluneeksi 125 vuotta. Mitähän se Kekkonen sanoisi hallituksen menosta tällä viikolla? Ehkä voimasanoin maustetun parahduksen tunareista. Suomi rämpiä lamassa ja työttömyydessä, ja hallitus riitelee kaksi päivää siitä, onko jokainen ihminen saman arvoinen.

Puhemies! Kekkonen nimitti hätätilahallituksen, kun maassa oli yli 60 000 työtöntä. Nyt työttömänä on yli viisi kertaa enemmän porukkaa, eli joka kahdeksas on ilman työtä. Vakavinta on, että näkymää paremmasta ei ole. Yhä useammalta uhkaa päinvastoin mennä työpaikka alta.

Nyt etenkin hallituksen pitäisi elää samaa arkea kuin tavalliset ihmiset. Hallituksella on valta ja vastuu. Keskustalle 340 000 ihmisen työttömyys on kansallinen hätätila. Pääminis-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

teri, milloin te tulette samaan todellisuuteen suomalaisten kanssa, lopettatte suhdanteiden syyttämisen ja alatte tehdä jotain?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.07 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei suhdan-
netilanne ole minun keksintöni. Se on realismia. Ukrainassa Venäjän hyökkäyssota neljät-
tä vuotta on totta — joka yö, joka päivä se jatkuu — ja se, että euroalue on ollut erittäin ma-
talan kasvun suhdanteessa, on ulkopuolinen asia, johon me emme hirvittävästi voi vaikut-
taa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä Kettunen sen tietää!]

Me voimme vaikuttaa kotimaassa päätöksiin. Me olemme tehneet historiallisen paljon
talouden kasvuun, kilpailukykyyn ja työllisyyteen liittyviä päätöksiä riihessä. [Keskeltä:
Missä tulokset?] Sen sijaan, että keskustelu teidänkin osaltanne viedään muualle, niin kan-
nattaisi, jos puhuu työllisyydestä ja kasvusta, keskittyä niihin asioihin, mitä me todella pää-
timme, esimerkiksi historialliset veronkevennykset, joilla halutaan, että ihmisille jää
enemmän palkkaa käteen.

Sitten vielä sanon lopuksi sen, että ei tämä tilanne ole toivoton. Kesän aikana talous on
selkeästi piristynyt ja lähtenyt kasvuun. Siitä on paljon merkkejä. Investointeja on eri puo-
lilla Suomea. Tämä todellakin on kääntymässä, ja nyt on tärkeintä tukea tuota kasvua,
myöskin puheenparrella. Ei tämä tilanne ole toivoton. Suomi on hieno maa, meillä on upei-
ta yrityksiä ja meillä on suuria mahdollisuuksia, ja tämä on lähdössä parempaan suuntaan.
[Puhemies koputtaa] Tuetaan sitä yhdessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.09 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, minkä takia me
tässä hallituksen toimintakyvyn perään kysymme, on se, että tilanne on todella se, että Suo-
men velka teidän johdollanne kasvaa EU-maista kaikista nopeiten. [Perussuomalaisten
ryhmästä: Onneksi teidän johdolla ei velkaantunut!] Suomen työllisyys on ollut EU-mais-
ta kaikista heikointa. Olette viemässä kovaa vauhtia meitä EU:n korkeimman työttömyy-
den maaksi, ja kun tässäkin budjetissa otatte 11 miljardia euroa tosiasiaassa lisää velkaa,
niin kysymme, mikä on hallituksen toimintakyky, jos se yli puolet budjettiriihestä käyttää
asioiden pohtimiseen, joiden pitäisi olla hyvin yksinkertaisia — että ihmisistä ei puhuta
heikkolaatuisina. Ja kun edelleenkin Purra ei suostu vastaamaan, niin kyllähän tämä jät-
tää kysymyksiä.

Mutta mennään nyt siihen budjettiin. Sanoitte, että kaikille tulee veronkevennyksiä. Ar-
voisa pääministeri: 6 000 euroa tienaa insinööri, 2 000 euroa ansaitseva myyjä — heille
ei jää mitään käteen tästä hallituksen kokonaisuudesta. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Mitkä ne
semmoiset veronkevennykset ovat, joista nämä ihmiset eivät kostu mitään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.10 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ke-
ventää kauden aikana työn verotusta noin puolellatoista miljardilla eurolla. Hallituksen
päätöksillä jokaisen verotus kevenee — hallituksen päätöksillä. Mutta me aloitetaan siitä,
mihin me keväällä jäatiin. Tässäkään SDP:n puheenjohtajan puheenvuorossa ei tullut ai-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

nuttakaan SDP:n omaa ehdotusta. [Välihuutoja] Ei ainuttakaan omaa ehdotusta eikä näkemystä. Kritisoida saa, sillekin on tilansa ja paikkansa, mutta viimeistään nyt kun syysistuntokauteen mennään, meillä kaikilla on lupa odottaa ja teillä velvollisuus kertoa, mikä on se reilumpi vaihtoehto. [Timo Heinonen: Älkää pidättäkö hengitystä!]

2.3. Suullinen kysymys budjettiriihestä (Sofia Virta vihr)

Suullinen kysymys SKT 106/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Virta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.11 **Sofia Virta vihr:** Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, vaikka te viittasitte siihen, miten Suomen taloutta hallitus kasvattaa ja suomalaisten tulisi kasvattaa puheenparrella, niin — aikaisempiin rasismikohuihin viitaten — teidän hallituksennehan puhuu teoin. Kun Suomessa leipäjonot kasvavat ja asunnottomuus lisääntyy, on teidän tekonne ollut työntää 27 000 lasta köyhyyteen. Kun Suomessa oppimistulokset laskevat eikä tuotavuus kehity talouskasvua turvaamaan, on teidän hallituksenne teko ollut leikata jopa puoli miljardia koulutuksesta. Kun asiantuntijat varoittavat, että tulevaisuudessa suomalaiset kotimaiset firmat eivät kasva, koska ei ole tekijöitä, on teidän hallituksenne teko vaikeuttaa maahanmuuttoa, syventää tulevaisuuden osajapulaa. Kun ilmastokriisi etenee, te lisäätte päästöjä. Kun luontokato pahenee, te leikkaatte historiallisen paljon luonnonsuojelusta. Kun ihmiset eivät saa apua ja hoitoa, te pidennätte hoitonoja, kaadatte rahaa yksityisille. Onko tässä mitään järkeä? Se on varmasti se tunne, mikä monilla suomalaisilla on. Kysynkin, arvon pääministeri, teiltä: voitteko te nyt luvata, että tämä rasismiriihen kaltainen sekoilu loppuu, että te löydätte yhteisymmärryksen sekä siitä, että jokainen tässä maassa on yhtä arvokas, [Puhemies koputtaa] että myös siitä, että talouden suunta ei käänny vain leikkaamalla ja jarruttamalla kasvua [Puhemies koputtaa] vaan niillä kuuluisilla teoilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.12 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa tuli niin paljon kaikenlaisia syytöksiä, ja osa tuntui vähän vääriltäkin, [Sofia Virta: Mikä niistä?] että en edes yritä vastata niihin.

Mutta totean edelleen siis sen, että tämä maa ei kasva millään muulla kuin työllä ja yrittämisellä, ei millään muulla. Siksi hallitus on riihessään tehnyt päätöksiä, joilla suomalaisia työtä ja yrittämistä edistetään, kilpailukykyä parannetaan, ihmisille jää enemmän rahaa käteen palkastaan, saadaan investointeja Suomeen. Se on ainut tie, jotta me emme olisi jatkuvassa näivettymisen kierteessä. Jos me katsotaan noita velkalukuja, niin kun me ollaan sopeutettu ennätykselliset, historialliset kymmenen miljardia, niin me ollaan sillä estetty Suomen liukuminen hallitsemattomaan velkakierteeseen. Me saamme näillä sen velkaan-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

tumisen kasvun tahtumaan, mutta seuraava hallitus ja seuraavat hallitukset joutuvat jatkamaan tätä tiukkuuden linjaa, jotta se julkinen sektori ei uudelleen lähde siihen hallitsemattomaan velkaantumiseen. Ja siksi me tarvitaan Suomeen työpaikkoja, ja kuten kerroin, niitä toimia me tehdään.

Mutta me tarvitaan, kyllä, myöskin panoksia koulutukseen. Siksi OKM:n sektorin loppusumma on jo paljon korkeampi kuin silloin, kun me aloitettiin. Siksi tuotekehitykseen ja innovaatioihin [Puhemies koputtaa] käytetään miljardi euroa julkista rahaa tämän kauden aikana. [Puhemies koputtaa] Siksi perusopetukseen peruskouluissa panostetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.13 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rasismi on itse asiassa aika erikoinen arvovalinta hallitukselta. Teillä eivät meinaa pysyä nämä mölyt mahassa. Pääministeri Orpo, näytti äsken, että te ette voineet antaa puheenvuoroa Riikka Purralle, koska te pelkäsitte, mitä hän sanoisi. [Naurua oikealta] Siltä se tänne katsomoon näyttää.

Pääministeri, tämä on vakava paikka, että te käytätte tällaisella hetkellä aikaanne siihen, että tämä porukka ei pysy aisoissa. Se kertoo tästä hallituksesta todella paljon. Tässä te olette vältelleet edustajien kysymyksiä. Me olemme hyvin huolissamme siitä, että työllisyyskehitys ja kasvu ovat menossa aivan väärään suuntaan, ja te käytätte teidän aikaanne tämäntyyppiseen, mihin te olette kaksi päivää saaneet aikaanne kulumaan. Pääministeri, nyt on vakava paikka. Te johdatte tätä maata, ja näyttö ei siltä näytä.

Nyt kysynkin teiltä: Aiotteko te saada työllisyyskehityksen ja kasvun kuntoon, ja aiotteko te todella sumuttaa suomalaisia vielä sillä, että kaikille on tulossa historialliset verojen kevennykset, [Puhemies koputtaa] koska te juuri itse todistitte, että näinhän ei ole? Hallituksen päätöksin kyllä, [Puhemies koputtaa] mutta kaikilla vaikutuksilla ei ole tulossa. Kysynkin: tuleeko kaikille vai ei?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.15 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistaakseni edellisellä kaudella vastaava riihi taisi kestää kuusi seitsemän päivää. [Välihuutoja]

Me tehtiin päätöksiä. Edellinen hallitus pystyi kasaamaan kokoon, vaikka velkaantuminen oli lähtenyt lujasti liikkeelle, noin 300 miljoonan euron leikkaukset yhteensä. [Juha Mäenpää: Älä unohda Uniperia!] Kymmenen miljardia — me saimme edellisen hallituksen jäljiltä täysin konkurssikypsän Suomen, jota me laitamme kuntoon, mutta se työ alkaa tuottamaan tulosta. Nyt jo nähdään, että työllisyyskehitys on lähtenyt kääntymään parempaan suuntaan. Ensi vuodelle ennustetaan jo selkeästi parempaa työllisyyttä, selkeästi parempaa talouden kasvua. Tämä on kääntymässä. [Timo Harakka: Satatuhatta uutta työpaikkaa?] Katsokaa ennusteita, kuunnelkaa niitä merkkejä, joita eri puolilta Suomea tulee. Meillä on lupa uskoa parempaan. Ilmeisesti ainoat, jotka pelkäävät, että talous ei lähde liikkeelle, olette te.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.16 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tahdon nyt huomauttaa pääministerille, että viime kaudella oli Ukrainan sota käynnissä ja sen lisäksi

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

oli korona, mutta ei se ollut kokoomukselle mikään peruste, [Sanna Antikainen: Selittää vain kolmanneksen!] ja me otimme paljon vähemmän velkaa silloin. Kyllähän tämä tällä viikolla ollut budjettiriihi, rasismiriihi, osoittaa sen, että te tulette siirtämään kaikki vaikeat talouden rakenteelliset, isot sopeutuspäätökset seuraavalle hallituskaudelle. Mutta siitä, puhemies, olen pääministerin kanssa samaa mieltä, että vaihtoehtoja pitää kyetä esittämään, ja olen teidän kanssanne siitä samaa mieltä, että SDP:n vaihtoehdot eivät minuaakaan oikein vakuuta. Sen sijaan keskusta on esittänyt kymmeniä, itse asiassa yli 50 keinoa, joilla kasvu voitaisiin saada käyntiin ja talouskasvu tuplattua. Me ollaan ehdotettu yhteisöveroreformia, eläkeikää saavuttavien työntekijöitten veroporkkanaa, rakennusosalalle veroporkkanaa, pienyritysten yrittäjävähennystä, kattoa päivärahalle ja samalla pakollisten vakuutusmaksujen keventämistä, elintarvikealan vientiedellytysten vahvistamista, kasvavien yritysten rahoituksen saatavuuden parantamista ynnä muuta, ja, pääministeri, hallitus on nauranut keskustan kasvuohjelmalle. [Eduskunnasta: Eikä ihme! — Puhemies koputtaa] Kysyn nyt, kun ollaan näin syvällä suossa: voisitteko te nyt ottaa edes jonkun keskustan keinon käyttöön?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.17 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustalla on hyviä keinoja, ja keskustalla on ollut hyviä keinoja. Me ollaan toteutettu työreformia ja ollaan luettu tarkkaan Rukan hankien ajatuksia, kun työmarkkinoita on uudistettu ja sosiaaliturvaa on uudistettu. Jatkakaa samalla linjalla. Sieltä löytyy hyviäkin ajatuksia, millä yrittämiseen ja työntekoon tässä maassa kannustetaan. Kyllä me ollaan tehty koko ajan, mutta kun te ette tunnu niitä lukevan. Nyt juuri kerrottiin, että kun me teimme viime vuonna suurien investointien verotukimallin, niin hakemuksia tuli 54, yhteisarvoltaan yli 20 miljardia. Jos noista osakin lähtee liikkeelle ja toteutuu, se on huikea juttu, kuulkaa, Suomelle. Se voi tarkoittaa kymmeniätuhansia työpaikkoja, rakennusaikaisia työpaikkoja. Kävin Oulussa edustaja Tuppuraisen kanssa viikimässä Stora Enson yli miljardin euron tehdasta. [Oikealta: Hienoa!] Minä kuulin hienoista investoinneista niin Raahessa, Vaasassa, eri puolilla, missä uskotaan siihen, että Suomi lähtee tässä liikkeelle, ja niitä investointeja tehdään. Ne perustuvat siihen, että me ollaan laitettu kilpailukykyä kuntoon. [Puhemies koputtaa] Ne perustuvat siihen, että me ollaan tehty oikeita asioita, ja niistä meitä myös kiitetään.

2.4. Suullinen kysymys budjettiriihestä (Timo Furuholm vas)

Suullinen kysymys SKT 107/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Keskustelu

16.18 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Oikeistohallituksen farssiksi muuttuneen budjettiriihen suurimpia huijauksia oli niin sanottu rakennusalan vauhdittaminen. Tämä hallitus on jo aiemmilla toimillaan syventänyt rakennusalan ahdinkoa, lisännyt häättöjen määrää ja kääntänyt asunnottomuuden Suomessa kasvuun ensimmäistä kertaa 12 vuoteen. Se on ollut oikeistohallituksen tietoinen päätös ja kenties tavoitekin.

Nyt kohtuuhintaista asuntotuotantoa ollaan ajamassa alas rajusti ja nopeasti. On arvioitu, että korkotukilainavaltuuksien leikkaaminen johtaa jo ensi vuonna siihen, että kohtuuhintaisen asuntotuotannon määrä jopa puolittuu verrattuna viime vuoden tasoon. Vuonna 2027 romahdus on vielä rajumpi.

Pääministeri Orpo: miksi miljonäärien ja suuryritysten veronalennukset ovat teille tärkeämpiä kuin se, että jokaisella suomalaisella olisi koti, jossa asua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.19 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taas väärää informaatiota. Ensinnäkin tänä vuonna, siis meidän hallituksemme päätöksillä, nämä korkotukivaltuudet ovat ennätyskorkealla — siis ennätyskorkealla tänä vuonna — ja nyt hän me juuri halutaan, että ne rakennushankkeet lähtevät liikkeelle. Ja rakennusosaltaakin jälleen hyvä uutinen: he itse sanovat, että pahin alkaa olla takana. Tätä pitää tukea, ja siksi meillä on ennätyskorkeat takausvaltuudet. Ensi vuodelle me lisäsimme sinne 135 miljoonaa, [Vasemmalta: Olitte ensin leikanneet sieltä!] yhteisarvo takausvaltuuksissa 1,135 miljardia. Sen lisäksi takauslainojen myöntövaltuutta, joka on erittäin tärkeä, nostetaan 100:sta 200 miljoonaan.

Eli ensi vuonna nämä meidän välineet ovat lähes samalla tasolla kuin tänä vuonna, joka on ennätyskorkea. Vuonna 27 todella toivotaan jo, että rakennusala olisi lähtenyt liikkeelle ja että yksityinen rakentamistuotanto olisi vauhdissa, mutta me olemme myöskin kirjanneet, että jos vuonna 27 vaaditaan vielä lisätoimia, niin me ollaan valmiita niitä tekemään. Eli teillä oli väärät luvut, väärät tiedot. Huoli pois. [Vasemmalta: Ei! — Oikealta: Ei ole eka kerta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

16.21 Elisa Gebhard sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joudun nyt vielä palaamaan siihen, mikä tässä on olennaista, eli se, että rasismiin ja ihmisarvoa loukkaavaan puheeseen puuttumisen pitäisi olla täysin itsestäänselvä asia, ei mikään kiemurtelun aihe. Uutiset näistä pelisääntökeskustelun käännteistä tai hallituksen toistuvista rasismikohuista eivät anna hyvää kuvaa hallituksen toimintakyvystä. Pääministeri Orpo, joudun kysymään, jospa viimein saisimme vastauksen: miten hallitus esimerkiksi kykenee hoitamaan huolestuttavaa työttömyystilannetta, köyhyyden lisääntymistä ja tavallisten ihmisten taloudellista ahdinkoa, kun edes omaa hallitusta ei saada toimimaan yhdessä? Miten suomalaiset voivat luottaa siihen, että hallitus saa aikaan mitään muuta kuin kaikista rikkaimpien ihmisten veroalen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

16.22 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa ei sallita minkäänlaista rasismia. Ei sallita. Ehkä oli paikallaan käydä keskustelua siitä, mikä sen tiedonannon sisältö oli, varmistaa, että kaikki ymmärtävät samalla tavalla ja että me olemme sitoutuneet. Mutta viesti suomalaisille on: hallituksessa ei suvaita rasismia, emme tee sellaista politiikkaa, emme sellaisia linjauksia. [Vasemmalta: Entäs puheita?]

Ja mitä toimintakykyyn tulee, niin minä palaan edelleen siihen varsinaiseen budjettiin, joka pystyttiin tekemään, kylläkin hyvällä taustavalmistelulla, pitkällä, huolellisella, mutta no, sitten varsinaisessa riihessä noin vuorokaudessa saamaan kasaan poikkeuksellisen hankala budjettikokonaisuus erittäin vaikeassa ja haastavassa tilanteessa. Mutta me pystyimme tekemään niitä päätöksiä. Me pystyimme jälleen tekemään kipeitä sopeutustoimia. Ei niitä mielellään kukaan tee, ja koska kyseessä on nyt jo neljäs kerta, niin jokainen ymmärtää, että se tulee koko ajan vain vaikeammaksi. Minusta tämä on vahva osoitus siitä, että hallitus on päätöksentekokykyinen, [Puhemies koputtaa] sillä se, mikä meitä erityisesti yhdistää, on vastuu Suomesta, Suomen taloudesta ja ihmisten toimeentulosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.23 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talous on paitsi numeroita myös tunnetta. Suomen julkinen talous on tällä hetkellä niin vaikeissa ongelmissa, että ajattelisin, että politiikasta ja myös budjettiriihien kaltaisista prosesseista tärkein viesti, joka pitäisi suomalaisille välittyä, on luottamuksen lisääminen ja luottamuksen palauttaminen suomalaisille kuluttajille ja yrityksille talouteen. Erityisen huolissani olen siitä, miten suomalaiset nuoret voisivat katsoa nykyistä rohkeammin ja valoisammin mielin tulevaisuutta.

Budjettiriihen tuloksia voidaan arvioida euromääräisesti yksittäisten päätösten osalta, mutta sitten sitä voidaan myös arvioida sen mukaan, minkälainen viesti ja tunne kansalaisille jäi tästä kokonaisuudesta, tästä prosessista, mikä käytiin nytten tulevan vuoden budjetin osalta.

Nyt haluaisin kysyä arvoisalta pääministeriltä: Miten arvioisitte kaiken tämän jälkeen, mikä täälläkin on tullut esille: lisäikö tämä suomalaisten luottamusta tulevaisuuteen, omaan talouteen ja suomalaisten yritysten luottamusta tulevaisuuteen? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä lisäsi, hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.24 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi teki tärkeän kysymyksen, ja toki mieluummin riihtä olisi viety eteenpäin puhtaasti riihiasioissa, mutta nämä tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen, liittyvät kysymykset ovat myöskin niin tärkeitä kysymyksiä, että varmaan olemme kaikki samaa mieltä siitä, että niistä on hyvä puhua, jotta meillä on sama ymmärrys siitä, miten Suomessa toimitaan.

Mutta sitten jos ajatellaan sitä, mikä se sisältö oikeasti on, kun siihenkin varmasti päästään, ja toivottavasti päästään: Me tullaan syksy käsittelemään meidän budjettiehdotusta täällä eduskunnassa, ja silloin tullaan näkemään niitä positiivisia asioita, mitä budjettiriihen päätökset pitävät sisällään. Me kerroimme 30 miljoonan euron panostuksesta nuorten työllistymisaseteliin, tuhannet nuoret voivat päästä tällä työelämään kiinni. Me nostamme äitiyspakkauksen arvoa. Me laitamme rahaa turvakoteihin. Me tehdään paljon asioita, jot-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

ka eivät vielä näy, jotka ovat äärettömän tärkeitä asioita suomalaisille, suomalaisille kodeille, suomalaisille perheille. Toivon, että nämä viestit myöskin tulevat välittymään, ja niistä saa myöskin puhua. [Suna Kymäläinen: 27 000 lasta köyhyysrajan alapuolella!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

16.26 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meille poliitikoille se, että pystymme rakentamaan luottamusta tulevaisuuteen, on todella tärkeää, aivan kuten edustaja Lohi täällä totesi. Suomen talous on viimeinkin kääntymässä kasvuun, ja tästä on useita merkkejä nähtävillä. Teollisuuden tilauskirjat täyttyvät, suomalaisten ostovoima vahvistuu, asuntolainoja on nostettu enemmän, ja investointien määrä kasvaa. Kesällä myös kulutus piristyi, mistä kertoo muun muassa korttimaksuliikenteen kasvu. [Antti Kurvinen: Toinen todellisuus!] Ensi vuodelle ennustetaan jopa kahden prosenttiyksikön talouden kasvua. Hallitus on jo toteuttanut merkittäviä uudistuksia työmarkkinoille: verotusta on kevennetty ja luvitusta helpotettu. Arvoisa valtiovarainministeri Purra, te olette varmasti katsonut näitä lukuja talouden ja budjetin näkökulmasta monelta eri kantilta. Miten teidän mielestänne nyt budjettiriihessä päätetyt uudet toimet vahvistavat edelleen talouskasvua ja yrittäjyyden edellytyksiä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.27 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus on koko kautensa tehnyt nimenomaan sellaisia uudistuksia, jotka vahvistavat tässä maassa työn, yrittämisen, investointien ja tulevaisuuden talouskasvun edellytyksiä. Me kaikki olemme samaa mieltä siitä, että suhdanne ja maailman myrskyäminen ja ongelmat, joita meillä on, ovat hyvin vakavia, mutta samaan aikaan me olemme kyenneet tekemään merkittäviä uudistuksia esimerkiksi työmarkkinoille.

Tässä budjettiriihessä me jatkamme tätä työtä. Teemme edelleen uudistuksia, esimerkiksi sinne luvituspuolelle, takaamme investointien etenemistä. Mutta ennen kaikkea ne, mitkä haluan tästä budjetista nostaa esille, ovat tietenkin erittäin merkittävät veronalennukset, jotka tämä hallitus tekee ensi kaudelle ja joita jatkaa vielä hallituskautensa loppuun. Paitsi että tämä parantaa ostovoimaa, se tietenkin vaikuttaa myös yrittäjiin, ylipäättänsä koko tähän yhteiskuntaan ja taloutemme toimintaan. Työn verotus kevenee, ja esimerkiksi liikenteen polttoaineissa edelleen tapahtuu kevenemistä, joka vaikuttaa itsessään siellä bensapumpuilla ja ylipäättänsä ostovoimaan. On perintöverotusta, lahjaverotusta [Puhemies koputtaa] ja monia muita tähän liittyviä kokonaisuuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.28 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Hallituksen budjettiriihessä ei tällä kertaa ehkä kuitenkaan olennaisinta ollut se, mitä siellä päätettiin, vaan se, mitä jätettiin päättämättä. Hallitus ei taaskaan päättänyt leikata käytännössä lainkaan ympäristölle haitallisia yritystukia. Sen sijaan, mistä hallitus kyllä leikkaa, on vihreän siirtymän edistämisen tuista ja tki-rahoituksesta. Hallitus ei taaskaan päättänyt hyödyntää käytännössä lainkaan ympäristöveroja, vaikka niillä voidaan samaan aikaan tasapainottaa valtiontaloutta ja ratkaista aikamme isoja ympäristöongelmia. Hallitus ei päättänyt perua

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

asiantuntijoiden lähes yksimielisesti tyrmäämää yhteisöveron alennusta, vaikka se pahentaa velkaantumista tässä maassa olennaisesti. Ja hallitus ei, jälleen kerran, päättänyt perua isoja leikkauksia suomalaisten perusturvasta ja palveluista, vaikka niin kuin olemme tänäänkin kuulleet, ne suistavat tässä maassa 27 000 lasta köyhyYTEEN. [Vasemmalta: Ei tunnu missään!] Kysyn teiltä, hallitus: miksi näin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.29 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ohjelman keskeinen runko on se, että me teemme kahta asiaa samaan aikaan: Me tasapainotamme julkista taloutta ja pyrimme hillitsemään liian nopeaa velkaantumista. Se on haastavaa, se työ on kesken, ja siinä edetään. Siinä me joudumme perkaamaan koko ajan, mistä me voimme supistaa, säästää, ilman ettemme haittaa talouden kasvua ja työllisyyttä. Samaan aikaan me keskitymme siihen, mistä me saamme talouteen kasvua. Me ollaan valittu työn ja yrittämisen verotuksen keventäminen ja yrittämisen edellytysten parantaminen meidän aivan keskeisiksi painopisteiksi, koska vain sillä, että meillä on menestyviä yrityksiä, meillä on ihmisillä työpaikkoja ja palkkatuloja, joista jatkossa jää enemmän käteensä.

Totta kai kyse on valinnoista. Nämä ovat meidän hallituksemme selkeitä linjauksia, strategisia valintoja. Muun muassa tki-rahoitus pysyy erittäin, historiallisen korkealla tasolla edelleen. Kyllä meillä on, edustaja Tynkkynen, aivan selkeä politiikan linja. Sille tulee erittäin paljon myös kannustusta ja kiitosta nimenomaan yritysmaailmasta, [Puhemies koputtaa] siitä, että Suomi nähdään jatkossa vakaana yrittämisen ympäristönä, jonne kannattaa investoida.

2.5. Suullinen kysymys budjettiriihestä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 108/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.30 Harry Harkimo liik: Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Haluaisin palata näihin verokevennyksiin, joita te koko ajan mainostatte. Jos ihminen tienaa 1 600—6 000 euroa ja hän joutuu maksamaan työttömyysvakuutusmaksun korotuksen 0,3 prosenttia, niin hänen tulonsa eivät nouse yhtään. Se on vaan fakta. Minä haluaisin nähdä, pääministeri, laskelmat siitä, miten näyttää, että ne nousevat. Jos siihen lasketaan vielä lisäksi, että hän kuuluu liittoon, niin sen jälkeen hän joutuu maksamaan enemmän veroja. Jos vielä katsotaan arvonlisäveron lisäys siihen, niin se menee reilusti pakkasen puolelle.

Minä haluaisin tietää nyt, pääministeri, kertokaa minulle, paljonko 1 600—6 000 tienaa va ihminen saa teidän mielestänne lisää, kun minun laskutoimitukseni mukaan sitä lisää ei tule.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.32 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun katsotaan näitä veronalennuksia, niin tällä hallituskaudella me teemme pieni- ja keskituloisten työhön noin 1,3 miljardin alennukset. Onko tämä teidän mielestänne mitätöntä? Sen lisäksi ne ylimmät marginaalit me laskemme Ruotsin tasolle 52 prosenttiin. Tämä on hyvä kasvutoimi, jota ainakin muistelen, että tekin olette aiemmin kannattanut. Samaan aikaan teemme muita merkittäviä veronalennuksia. Mutta kyllä, suhdanne ja sen aikaansaamat vaikutukset esimerkiksi työttömyysvakuutusmaksussa ovat toinen asia, mutta tämä hallitus hoitaa sen, mihin tämä hallitus voi puuttua, ehdottomasti. [Vasemmalta: Ei tullut vastausta!]

Jos sitten katsotaan, miten kokonaisveroaste kehittyy tällä hallituskaudella, niin tiedätekö mitä, edustaja Harkimo? Kun tämä hallitus lopettaa, niin kokonaisveroaste on alempi kuin tämän hallituksen aloittaessa, ja mielestäni se on aika hyvin tehty tilanteessa, jossa kymmenen miljardin sopeutus- ja uudistustoimet viedään läpi ja samaan aikaan vakautetaan velkasuhde. Aika hyvin tehty. [Krista Kiuru: Ei tullut historiallista alennusta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

16.33 **Hanna Laine-Nousimaa sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus on asia, joka on ollut keskeisesti esillä politiikassa, poliittisessa keskustelussa, jo pitkään. Sisäinen turvallisuus, joka keskustelussa on jäänyt ulkoisen turvallisuuden jalkoihin, on oleellinen asia kaikille meille jokapäiväisessä arjessa. Sisäistä turvallisuutta ylläpitää ja rakentaa kokemus siitä, että on arvokas ihmisenä ja kuuluu osaksi yhteiskuntaa ja pystyy vaikuttamaan omaan elämäänsä.

Viime päivien repivä keskustelu ja hallituksen talouspäätökset — esimerkiksi veroale, joka ei kosketa kaikkein pienituloisimpia, sekä työllisyyttä tukevat päätökset, joita edelleen odotamme — eivät tunnu tukevan ja rakentavan sisäiselle turvallisuudelle oleellista ilmapiiä.

Arvoisa puhemies! Kysynkin hallitukselta: miten toteuttamanne veroale suurituloisille ja hallituksenne sisäinen pelisääntökeskustelu ihmisistä ja ihmisarvosta rakentaa sisäistä turvallisuutta ja vahvistaa heidän, jotka eivät tästä alennuksesta pääse osalliseksi, ja heidän, jotka kokevat ihmisarvonsa tulleen loukatuksi, [Puhemies koputtaa] luottamusta tulevaisuuteen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.34 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos otan sieltä sen verokysymyksen, niin kyllä, me alennamme niitä ylimpiä marginaaleja, mutta se on niin, että pitää Suomessa myöskin tilanteessa, jossa hyvätuloisimmat maksavat suuren osan meidän veroista ja sitä kautta osallistuvat merkittäväällä tavalla suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan olemassaoloon, siihen, että me pystymme pitämään heikoimmista huolta, pystyä sanomaan se, että näitä veroja ja näitä tulojakaan ei voi aivan kohtuuttomasti verottaa. Siksi me laskemme ne samalle tasolle kuin Ruotsissa, ja ne ylimmät marginaalit ovat edelleen 52 prosenttia. Mutta minusta tämä on kasvutoimi. Valtiovarainministeriö on arvioinut, että tämä rahoittaa itse itsensä, ja tämä oli tietenkin erittäin tärkeää.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Mutta meidän täytyy pitää Suomessa suomalaiset osaajat, meidän pitää pystyä houkuttelemaan ulkomailta osaajia Suomeen ja suomalaisia ulkomaille muuttaneita osaajia takaisin Suomeen. Siksi tämä veropolitiikka ja korkeimpien, ylimpien marginaalien laskeminen ja progression keventäminen on niin oleellista, jotta Suomi pärjää, [Puhemies koputtaa] jotta meillä on varaa pitää niistä heikoimmista ihmisistä huolta [Puhemies koputtaa] ja pitää huolta meidän turvallisesta, hyvästä Suomesta. [Timo Harakka: Ei tullut mitään vastausta!]

2.6. Suullinen kysymys budjettiriihestä (Rami Lehtinen ps)

Suullinen kysymys SKT 109/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.36 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt lukuisia perussuomalaisten tavoitteiden mukaisia julkista taloutta tervehdyttäviä ja työssäkäyvien kansalaisten arkea helpottavia päätöksiä. Pieni- ja keskituloisten työn verotus kevenee yli miljardilla eurolla. Lapsikorotus on toteutettu ja tuplattu, ruuan arvonlisävero kevenee, polttoainevero on madallettu ja madalletaan vielä lisää, kehitysyhteistyömenoista on säästetty historiallisen paljon ja taloudelle haitallista maahanmuuttoa on rajoitettu. Lisäksi olemme leikanneet puolueiden monista tuista ja järjestöavustuksista sekä karsineet valtionhallinnon menoja. Samalla on ryhdytty purkamaan haitallisen sääntelyn viidakkoa, joka on kurjistanut työtä, yrittämistä ja investointeja.

Arvoisa pääministeri, näettekö, että näillä julkista taloutta vahvistavilla ja kansalaisten ostovoimaa parantavilla toimilla Suomella on edessä paremmat ajat? [Keskeltä: Nyt tuli haaste! — Nyt on paha!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.37 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Tekisi mieli vastata vain, että kyllä, kyllä näen, mutta käytetään nyt tätä aikaa, kun sitä kerrankin saa.

Aivan oleellista on todellakin saada julkisen sektorin velkaantuminen taittumaan, eli meidän täytyy keventää julkista sektoria, karsia ylimääräisiä kuluja ja samaan aikaan painaa kaasua sinne talouteen, jossa on valittu yhdessä hallituksen kumppaneiden kesken, että nimenomaan ostovoima, sen ylläpitäminen ja vahvistaminen, on meille tärkeää, jotta kodeissa olisi enemmän euroja käytössä, jotta siitä omasta palkasta jäisi enemmän käteen ja että valtio ottaisi siitä vähemmän. Nämä ovat erittäin tärkeitä periaatteita, ja niitä kohti työ jatkuu. [Suna Kymäläinen: 27 000 lasta köyhyysrajan alapuolella!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

16.38 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te sanoitte äsken, että vasemmistoliitolla on väärät luvut ja väärät tiedot liittyen näihin korkotukivaltuuksiin. Tänä vuonna korkotukivaltuuksia on 1 750 miljoonaa euroa, ensi vuonna 1 135 miljoonaa euroa, vuonna 27 enää 500 miljoonaa euroa. Nämä ovat oikeat luvut.

Mutta tämä ei ole ainoa leikkaus, jonka te olette tehneet. Te olette myös puolittaneet asumisneuvonnan resurssit, te olette leikanneet asumistukea, te olette heikentäneet opiskelijoiden asumistukea, te olette leikanneet erityisryhmien investointiavustuksia, te olette siirtäneet Valtion asuntorahaston itsenäisestä rahastosta budjettitalouteen, te olette lakkauttaneet ARAn itsenäisenä virastona. Ovatko nämäkin tiedot väärin, pääministeri Orpo? Asunottomuus on teidän kautenne aikana lähtenyt ensimmäistä kertaa nousuun 12 vuoteen. Se ei ole sattumaa, se on teidän politiikkanne.

Pääministeri Orpo, kun te nyt suorastaan ylpeilette sillä, miten korkealle olette korkotukivaltuudet nostaneet, niin miksi te olette sitten leikanneet tulevaisuudesta niin paljon nimenomaan näitä valtuuksia? [Puhemies koputtaa] Ja kun te itse tunnustatte, että nämä korkotukilainavaltuudet ovat tärkeä suhdannepoliittinen työkalu, [Puhemies koputtaa] niin miksi te heikennätte tarkoituksellisesti edellytyksiä käyttää tätä työkalua jatkossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Nyt aika on käytetty. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.39 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulen, että se, ovatko ARAn rahat ministeriön alaisuudessa vai itsenäisessä virastossa, ei ole ratkaisevaa tässä. Minä toivon, että kun ne ovat ministeriön suoraohjauksessa, niin rahojen käyttö ja asuntopolitiikka on järkevämpää. Siksi tämä uudistus on tehty. Me myöskin kohdistetaan tuettua asuntotuotantoa erityisesti sellaisille ryhmille, joille asuntotuotantoa ei synny markkinaehtoisesti, kuten vammaisille ja kodittomille. Opiskelija-asuntojen osalta hallitus on valmistanut lakiesityksen, joka mahdollistaa sadan prosentin korkotukilainaosuuden opiskelija-asuntohankkeille. [Minja Koskela: Vammaiset, vanhukset!]

Ja mitä tulee sitten tähän suhdannepolitiikkaan: Siis viime hallitus teki töitä aikana, jolloin suhdanne rakennusallalla oli todella jopa kuummentunut. Siitä huolimatta pidettiin kotukivaltuuksia ennätysmäisellä tasolla. Nyt on perusteltua, että se tänä vuonna pysyy siellä erittäin korkealla tasolla, mutta me pyrimme siihen, että se rakentaminen saadaan liikkeelle nyt, suhdannepoliittisesti järkevämpään aikaan. Ja kun ennusteidenkin perusteella tilanteen pitäisi olla vuonna 27 parempi, niin silloin me laskemme nyt sitä tasoa. Lupasin jo aikaisemmin, että jos tarve vaatii, me tarkastelemme tätä vielä. [Puhemies koputtaa] Olemme valmiit tarkastelemaan. — Ei kannata levitellä käsiä, koska vastasin kysymykseen. [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

16.40 **Mika Lintilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos me nyt katsotaan tämän hetken talouslukuja, niin ne näyttävät heikommilta kuin miltä ne näyttivät keväällä vielä. Keväällä ne näyttivät paremmilta, ja selvä on nyt, että hallitus ei tule tavoittamaan sitä velkaantumisen tasapainottamista vuoteen 27 mennessä. Se, että me uimme syvällä, tulee kestäämään kauan. Aivan niin kuin pääministeri sanoi, seuraava hallitus löytää tämän edestään ja sitä seuraava hallitus löytää tämän edestään. Eikö tässä tilanteessa olisi hyvä,

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

että meillä olisi kaikilla yhteinen näkymä siitä, mikä on tämä talouden tilanne ja mitkä olisivat niitä nurkkapaaluja? Minä kysyn tämän pääministeriltä. Mitkä ovat niitä nurkkapaaluja, joilla me voitaisiin löydä enemmän pitkäjänteisyyttä tähän meidän politiikkaan. Yrityksille tällainen neljän vuoden sykli on aivan liian lyhyt, ja yritykset ja kansalaiset odottavat meiltä ennustettavuutta, uskottavuutta politiikassa, luottamusta.

Arvoisa pääministeri, olisiko nyt aihetta kutsua parlamentaarinen istunto siitä, [Puhemies koputtaa] mikä on talouden kuva, mitä tulisi tehdä ja mikä on nimenomaan pitkä kaa-ri siinä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.42 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lintilällä on hyvää talousanalyysiä. Tosiaan keväällä näytti jo hyvältä, mutta Trumpin kauppasotauhka oli niin merkittävä huolitekiä, että se painoi alkuvuoden kasvua alas. Mutta nyt kesäaikana tämä on kääntynyt monien mittareitten mukaan todella paljon positiivisempaan suuntaan. Tämä on pitkä puhde, ja kun se, mitä te toivotte, on tämä parlamentaarinen keskustelu Suomen talouden ylivaalikautisesta tilasta, niin itse asiassa siihen on parlamentaarinen kutsu toimitettu. Eli se on tämä niin sanottu velkajarrukeskustelu. Siinä — ja nyt suomennan tämän — haetaan parlamentaarista yhteistä sitoutumista siihen, että Suomen velka pidetään kurissa, että meillä on yhteinen tilannekuva ja että kaikki puolueet tästä salista sitoutuvat siihen, että tavoitteellaan tiettyä rahoitusasemaa. Ja sen jälkeen se on sitten erilaisista keinoista kiinni. Keskustalla on varmasti omat keinonsa, vasemmistopuolella omat keinonsa, ja meillä on omat keinomme. Silloin me voidaan keskustella siitä, millä keinoilla siihen tavoitteeseen päästään. Nyt on jo etukäteen tyrmätty tätä velkajarrua [Puhemies koputtaa] ja parlamentaarista työtä, mutta tästä siinä on kyse: sovitaan yhdessä, mitä me tavoitteellaan, millaista rahoitusasemaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

16.43 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Då en välbärgad person får mer pengar i handen påverkar det inte personens konsumtion speciellt mycket, men då en låg- eller medelinkomsttagare får det bättre ekonomiskt ställt spenderas pengarna mer, vilket sätter fart på ekonomin. Att styra skattesänkningar mer till låg- och medelinkomsttagare vore alltså både rättvist och ekonomiskt vettigt i detta läge.

Arvoisa puhemies! Suurituloisille ei ole tulossa ainoastaan suurin veronkevennys rahamääräisesti vaan myös suhteellisesti, ja kun samaan aikaan monilta ihmisiltä vaaditaan kohtuuttomia uhrauksia niin, että lapsiköyhyys lisääntyy, syntyy ymmärrettävästi käsitys epäreiluudesta.

Tässä taloudellisessa tilanteessa pitäisi vahvistaa kansalaisten ostovoimaa. Tästä olemme samaa mieltä. On kuitenkin tärkeää ajatella kokonaisuutta ja ottaa huomioon myös hallituksen muut toimet, jotka heikentävät joidenkin tuloja, joten kysyn: Hyvä hallitus, oletko valmiit vetämään pois esityksenne ammattiyhdistysjäsenmaksujen verovähennysoikeuden ja työhuonevähennyksen poistamisesta, ja oletteko valmiita tarkistamaan veropolitiikkaanne painopisteitä ja kohdentamaan veronalennukset enemmän pieni- ja keskituloi-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

sille? Onko todella tarpeen parantaa suurituloisten asemaa [Puhemies koputtaa] tässä kovien sopeutustoimien ajassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.44 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen tekemät työn verotuksen keventämiset kohdistuvat ennen muuta pieni- ja keskituloisiin tulosegmentteihin: noin 1,3 miljardia euroa tavallisille suomalaisille työsäikäyville miehille ja naisille erityisesti lapsiperheisiin kohdistuen. Tämä on tosiasia.

Ylimpien marginaalien lasku 52 prosenttiin on sama taso kuin Ruotsissa. Esimerkiksi IMF on sitä mieltä, että ylimmät marginaalit olisi hyvä pitää noin 44 prosentissa, minkä jälkeen siitä syntyy jo heikkoutta kasvuun ja kannustimiin ongelmia. Me laskemme ne 52 prosenttiin. Tämän kustannus valtiontaloudelle staattisesti on reilut 300 miljoonaa, mutta tämänhetkisen arvion mukaan tämä rahoittaa ainakin osittain itse itsensä. Se on kasvutoimi. Se, että työn kannustimet ovat kunnossa, lisätyömahdollisuudet ovat paremmat, on koko kansantalouden ja yhteiskunnan etu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

16.46 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hämmästyttävää seurata hallituksen itsetyytyväisyyttä. Kyllähän te leikata osaatte, kyllä me sen tiedämme, mutta ei se ole vastuullisuuden mitta. Vastuullisuudesta kertoo se, miten taloutta hoidetaan ja minkälaisia tuloksia, vaikutuksia, siitä syntyy. Yksi lukema teidän tulostaulullanne on 27 000 lasta köyhyyteen. Siihen en olisi kovin tyytyväinen.

No, epäoikeudenmukaisuuden lisäksi kannan huolta hallituksen kyvyttömyydestä uudistaa talouden rakenteita. Tämä kyvyttömyys kiteytyy minusta kyvyttömyyteen puuttua tehostomiin ja ympäristölle haitallisiin yritystukiin. Puheet olivat kovia ennen budjettiriihiä, mutta lopputuloshan oli aikamoinen pannukakku.

On tyrmistyttävää ja itse asiassa taloudenkin kannalta vahingollista, että sen sijaan hallitus päättikin leikata kulttuurista. Siis satojen miljoonien edestä ympäristölle haitallisia tukia jäi täysin koskemattomiksi, kun kotimaisen elokuva-alan toimintaedellytykset heitetään lihamyllyyn. Se, että kulttuurileikkaukset yritetään naamioida yritystukileikkauksiksi, on joko aikamoinen väärinkäsitys hallituksessa tai sitten maailmanluokan bluffia. Kuu-lisin mielelläni, kummasta on kysymys. [Puhemies koputtaa]

Pääministeri Orpo: voisitteko perua tämän päätöksen, korjata tämän virheen, [Puhemies koputtaa] joka on eittämättä suomalaiselle, kotimaiselle elokuvateollisuudelle erittäin kova isku ja myöskin talouden kannalta vahingollinen päätös?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

16.47 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä eduskunta! Kiitos tärkeästä kysymyksestä. Budjettiriihessä tehtiin tosiaan päätös noin vajaan kahdeksan miljoonan euron niin sanotusta tasoleikkauksesta, joka on 30 prosenttia tästä 26 miljoonasta eurosta, ja se kohdennettiin tuonne opetus- ja kulttuuriministeriön yleisiin avustuksiin taiteeseen ja kulttuuriin. Leikkausesitysten tarkemmat

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

kohdennukset päätetään tässä lähiviikkoina niin, että hallituksen budjettiesitys eduskunnalle on valmis sitten syyskuun loppupuolella, ja se tarkentuu.

Kulttuuriministerinä ajattelen sillä tavalla, että teen parhaani, että vaikutukset tähän kotimaiseen elokuvatuotantoon olisivat mahdollisimman vähäiset, ja näitä asioita käydään lähiviikkoina läpi. Budjettiriihessä päätettiin kuitenkin myös se, että pystymme aloittamaan valmistelun tilausohjelmalveluille investointi- ja maksuvelvoitteista elikkä niin sanotuista AVMS-direktiivin mukaisista investointi- ja maksuvelvoitteista. Maksu tullaan kehtämään Suomessa toimivilta suoratoistopalveluilta, [Puhemies koputtaa] ja se tuo lähivuosina alalle huomattavan määrän lisäeuroja. — Kiitos.

2.7. Suullinen kysymys budjettiriihestä (Otto Andersson r)

Suullinen kysymys SKT 110/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Ledamot Andersson, varsågod.

Keskustelu

16.49 **Otto Andersson r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen talouden kannalta täysin keskeistä on se, että saamme kasvun käyntiin, ja siksi on äärimmäisen tärkeää, että hallitus nyt tuo keväällä päätetyt voimakkaat kasvutoimet eduskuntaan, muun muassa yrityst- ja työn verotuksen kevennykset. Se luo myös juuri sitä signaalia, mitä edustaja Lohi tuossa omassa hyvässä puheenvuorossaan peräänkuulutti.

Budjettiriihessä tehdyn sopeutuksen osalta on erittäin tärkeää, että hallitus ei esimerkiksi leikkaa koulutuksesta, korkeakouluista tai kolmannen sektorin erittäin tärkeistä sosiaali- ja terveysalan järjestöistä. [Eduskunnasta: Kaikista niistä leikataan!]

Helt centralt är också att det i budgetmanglingen inte gjordes nedskärningar i välfärdsområdenas finansiering. Däremot görs en höjning av mammalådans värde och antalet skyddshemsplatser ökas.

Työttömyystilanne Suomessa on vakava erityisesti nuorten osalta. Siksi on erittäin tärkeää, että ensi vuoden budjettiin esitetään 30 miljoonan euron määrärahaa nuorten työllistymisesteihin. Tällä kannustetaan yrityksiä palkkaamaan nuoria vähintään puoleksi vuodeksi, [Puhemies koputtaa] erityisesti niitä nuoria, joilla ei juuri työkokemusta ole. Voisit-teko, ministeri Marttinen, kertoa vähän enemmän tästä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.50 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Anderssonille erittäin tärkeään aiheeseen tarttumisesta, elikkä nuorten työllisyystilanteeseen, joka on eittämättä todella huolestuttavan näköinen. Me jokainen tiedämme sen, että nuorten osalta työttömyydellä voi olla hyvin pitkäkestoiset

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

vaikutukset. Nuorten työttömyys on paitsi yhteiskunnallisesti mutta myös inhimillisesti täysin kestänyt. Sen takia on tärkeää, että me teemme kaikkemme, jotta voimme pitää huolen siitä, että nämä työttömyysjaksot saadaan katkaistua ja että nuorille saadaan rakennettua polkuja vahvemmin työelämään. Tämä hallituksen tekemä panostus nuorten työllistymisasetelimen käyttöönottoon on yksi erittäin konkreettinen toimenpide, jolla mahdollistetaan se, että tuhansille nuorille avautuu tämän uuden työkalun myötä pääsy työelämään. Tulemme painottamaan setelimen käyttöönottoa nimenomaan sellaisiin nuoriin, joilla on vähän työkokemusta tai matala koulutustausta, ja pyrimme myös pitämään huolen siitä, että nuorten osaamista saadaan kehitettyä tämän työllisyysjakson aikana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

16.51 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nuorten työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat Suomen kannalta raskaimpia lukuja tällä hetkellä. Nuorilta uhkaa mennä toivo, ja yli vuoden työttömänä olleelta uhkaa mennä usko. Kuinka herkkä oli se elämäntilanne, kun CV:ssä ei ollut ainuttakaan merkintää. Siitä ei ole pitkä matka osattomuuteen.

Nuorten työllistämisseteli on myönteistä ja hyvä päätös, mutta kuten kuvasitte, se auttaa muutamaa tuhatta nuorta. Nuoria on kuitenkin työttömänä 42 000. [Antti Kurvinen: Järkyttävä luku!] Pitkäaikaistyöttömiä on 130 000. Olemme enää 15 000 ihmisen päässä 1990-luvun huipuista. Siksi on niin surullista, että budjettiriihestä tuli rasismiriihi.

Keskusta palauttaisi työttömyysturvan suojaosan. Se olisi yksi ratkaisu pitkäaikaistyöttömyyden helpottamiseen. Kyllä osa-aikaistakin työtä pitää arvostaa. Arvoisa pääministeri, onko hallitus valmis tähän? [Antti Kurvinen: Loistava kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.53 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme täysin samaa mieltä siitä, että meidän pitää saada meidän nuoriso, nuoret töihin ja työelämään ja saada se jalka oven väliin ja tulevaisuudenuskoa ja toivoa meidän nuorisolle, koska tiedämme kaikki, että ne ovat ratkaisevia vuosia myöhemminkin työuran kannalta. Juuri tästä syystä työministeri Marttinen rakensi riiheen kokonaisen ohjelman siitä, miten edistämme työllisyyttä erityisesti nuorissa. Tämä nuorille suunnattu työllistämisseteli on nyt hyvä, uusi avaus, ja se tarvitsee sitten parikseen sen, että saamme myös nämä muut työmarkkinauudistukset eteenpäin. Tämä hallitus on tehnyt hartiavoimin työtä sen eteen, että myös työllistämisen kynnystä saadaan alemmas, eli että yritykset lähtevät työllistämään.

Suojaosien poistamisen tavoitteena oli kannustaa kokoaikatyöhön ja saada myöskin säästöjä julkiseen talouteen, sanon sen tässä aivan suoraan, ja sen palauttaminen olisi tietysti myöskin julkiseen talouteen lovi. Tavoitteena on se, että nimenomaan kannusteet ovat osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön, ja se on se hallituksen tavoite. Ei riitä ainoastaan se, että keskitytään täällä työllisyysasteeseen, vaan siihen myöskin, että tehdyt työtunnit tässä maassa kasvaisivat. Mutta jokainen tehty työ on arvokasta, [Puhemies koputtaa] ja siitä syystä tietysti arvioimme tätä päätöstä. [Puhemies koputtaa] Haluan nostaa esiin sen, että se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö työn tekeminen, [Puhemies koputtaa] myöskin pie-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

nen työn vastaanottaminen, kannattaisi Suomessa. [Krista Kiuru: Te leikkasitte ne suojaosat!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. Nyt minuutti on käytetty. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.54 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Hallitus pilkkaa ihmisarvoa myös sillä, että se jatkaa säälimätöntä leikkauslinjaansa näiden rasismikohujen taustalla. Sosiaaliturvaa ja palveluita leikataan. Järjestöjen rahoitus romutetaan. Valtion Eläke-rahastoa ja Valtion asuntorahastoa kupataan budjetin tilkkeeksi. Sotilasmenoja lisätään es-toitta ja pienituloisia rangaistaan.

Arvoisa hallitus, te näköjään jatkatte myös datakeskusten veroalea, josta viime keväänä lupasitte luopua. Tälle nollaverolle ei ole perusteita. [Eduskunnasta: No kyllä on!] Datakeskukset ovat globaalien jättiyhtiöiden omistamia, eivätkä ne juuri työllistä Suomessa. Hyödyt valuvat maasta ulos. Tämä veroale tulee jatkuessaan merkitsemään vuodessa jopa 600 miljoonan verotulomenetystä vuoteen 2035 mennessä valtiolle. Verovapauden poisto sisältyi sähköverolain luonnokseen vielä huhtikuussa. Se olisi tarkoittanut ensi vuonna noin 50 miljoonan lisätuloa valtion kassaan. Kuitenkin aivan yllättäen nyt kesällä lausun-nolle lähti uusi lakiluonnos, josta konesalien veronkiristys oli poistettu. [Puhemies koput-taa] Veroministeri Purra, eikö olisi kohtuullista päättää tämä datakeskusten verovapaus? [Puhemies koputtaa] Aiotteko pitää vai syödä sananne, jotka keväällä annoitte?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.55 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhe-mies! Puheenvuorossa nostettiin huomattava määrä erilaisia toimia, joissa ymmärtääkseni hallituksen ja vasemmistoliiton näkökulmat eroavat toisistaan. Esimerkiksi väite siitä, että estottomasti lisäämme puolustuksen menoja, on hyvin huolestuttava tässä turvallisuusti-lanteessa, mikä Suomen lähialueilla on. [Oikealta: Juuri näin!] Itse asiassa jos katsotaan niitä puolustukseen tehtäviä merkittäviä resurssilisäyksiä ja toisaalta korkojen nousua tuol-la julkisen talouden valtionvelassa, niin mikäli nämä olisivat vuoden 22 tasolla, niin itse asiassa julkisyhteisöjen rahoitusasema lähestyisi jo tasapainoa tulevina vuosina. Tämä ker-too siitä, kuinka merkittäviä lisätoimia me teemme puolustukseen ja turvallisuuteen, ja toi-saalta, kuinka paljon korkotason nousu vaikuttaa näihin menoihimme.

Mitä tulee sitten datakeskuksiin, niin ylimääräisen sähkötuen poiston voimaantuloa on ensi vuodesta hieman lykätty, mutta sieltä se löytyy. Mutta samaan aikaan on hyvin tär-keää, että datakeskusten ympärille syntyvät ekosysteemit, jotka hyödyttävät meidän talo-utta [Puhemies koputtaa] ja jotka ovat nimenomaan sitä, mitä me investointiympäristöön haemme, ja että me pystymme tarkastelemaan tätä kokonaisuutta. [Puhemies koputtaa] On jonkin verran väärääkin tietoa siitä, mitä tällä alalla tapahtuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja viimeinen lisäkysymys tähän aihepiiriin liit-tyen. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.57 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tästä aika outo jälkikaiku jää. Tunti on puitu budjettiriihtä ja hallituksen toimintakykyä, eikä päämi-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

nisteri Orpo voinut päästää ministeri Purraa ääneen ihmisten yhdenvertaisuudesta. [Välihuutoja] Tämä ei kyllä lupaa hyvää hallituksen toimintakyvystä. Tulemme jäljet näkemään.

Samaan aikaan Suomi on kriisissä, työttömyys kasvaa ja valtionvelka kasvaa, kansalaisten ja yritysten luottamus tulevaisuuteen horjuu. Ja lääkkeeksi te, pääministeri Orpo, lupasitte veronalennuksia kaikille, mutta katsotaanpa vähän tarkemmin. Nämä veronalennukset kiertävät tavallisen keskituloisen aika kaukaa: 2 000 euroa tienaa myyjä, 4 000 euroa tienaa opettaja ja jopa 6 000 euroa tienaa insinööri jäävät vaille näitä veronalennuksia, jotka te suuntaatte hyväosaisille. Sen sijaan tavallisen suomalaisen verotus on kireimmillään kymmeneen vuoteen.

Pääministeri Orpo: Miten tässä näin kävi? Kuinka te tulitte tällaisen valinnan budjettiriihessä tehneeksi, että tavallisen suomalaisen keskituloisen verotus ei kevene?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.58 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin puhemies jakaa täällä puheenvuorot myös ministereille, mutta on selvää, että pääministeri vastaa koko hallituksen toiminnasta.

Mitä sitten tulee riiheen edelleen, niin tässä vaikeassa maailman tilanteessa, matalassa suhdannetilanteessa, me teemme kolme isoa asiaa riihessä, ja ne ovat sitä, että me teemme lisää toimia edelleen velkaantumisen hillitsemiseksi, jotta päästään siihen velkatavoitteen, jonka olemme asettaneet.

Toiseksi me tehdään merkittävä määrä kasvutoimia, ja kyllä, siellä on myöskin yhtenä osana ansiotuloverotuksen keventäminen, jossa yli miljardi vaalikauden aikana suunnataan pieni- ja keskituloisille hallituksen päätöksillä.

Kolmas elementti, jonka päätimme riihessä, on se, että me lisäämme kuusi miljardia euroa Suomen puolustuskyvyn vahvistamiseen niiden linjausten perusteella, joita tässäkin salissa on tuettu. Tämä on aivan välttämätöntä tässä maailmanajassa, mutta se on myöskin valtava määrä rahaa. Se selittää sitä, miksi meidän velkaantuminen jatkuu niin korkealla tasolla korkotason lisäksi, kuten valtiovarainministeri tässä esitteli. [Puhemies koputtaa]

Mutta huoli pois, hallitus on päätöksentekokykyinen. [Puhemies koputtaa] Me esiteltiin sitä tekemällä erittäin hyvä budjettiesitys teidän käsiteltäväksenne.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys metsästyksestä (Timo Vornanen tv)

Suullinen kysymys SKT 111/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.00 Timo Vornanen tv: Kunnioitettu puhemies! Menen itäisen Suomen asioihin. Karhunmetsästyks on ollut jo kolme vuotta peräkkäin, siis kolme vuotta peräkkäin, jäissä sen ta-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

kia, että Etelä-Suomessa oleva niin sanottu luonnonsuojelujärjestö tekee valituksia karhunmetsästyksestä. Selvästikään nämä Etelä-Suomessa asuvat valituksia tehtailevat ihmiset eivät ole huolissaan Itä-Suomessa asuvien ihmisten turvallisuudesta tai heidän elinkeinonsa harjoittamisesta. Meillä on Pohjois-Karjalassa kaikki paikat susia ja karhuja täynnä. Tämä tilanne on aivan mahdoton esimerkiksi lihakarjan ja lampaiden kasvattajille.

Arvoisat ministerit, tähän hommaan täytyy nyt saada jotakin järkeä. Ei tällaisten yhteiskunnallista haittaa aiheuttavien valitusten käsittely hallinto-oikeudessa voi kestää useita kuukausia, vaan tällaiset valitukset täytyy pystyä käsittelemään ripeästi kahdessa kolmessa viikossa. Onko asiaan tulossa jotain lakimuutoksia, jotta tällaisten valitusten kautta [Puhemies koputtaa] yhteiskunnalle tehtävä haitta saadaan loppumaan ja samalla hallinto-oikeudet saadaan tehostamaan toimintaansa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Maa- ja metsätalousministeri Essayah, olkaa hyvä.

17.01 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Erittäin hyvä kysymys. Itäsuomalaisena ministerinä kyllä allekirjoitan täysin sen, mitä edustaja tuossa toi esille. Niin kuin edustaja kuvasi, hallinto-oikeus todellakin teki kesällä päätöksen siitä, että kun paikalliseksi rekisteröitynyt yhdistys, joka tosiasiallisesti kuitenkin toimii Etelä-Suomessa, teki nämä valitukset, niin jotta tämän valittajan oikeusturva voidaan taata, näitä poikkeuslupia ei annettu täytäntöönpanoon vaan todellakin keskeytettiin niitten täytäntöönpano.

Tässä tilanteessa nyt hallitus tässä riihen yhteydessä teki myöskin pöytäkirjakirjauksen, että me käymme läpi pohjoismaiset valitusprosessit, katsomme Pohjoismaat, jotka kuuluvat kaikki Århusin sopimukseen. Katsomme, millä tavalla nämä valitusoikeudet on eri Pohjoismaissa toteutettu, ja katsomme, onko sillä puolella jotakin liikkumavaraa. Teemme tämän yhteistyössä oikeusministeriön kanssa.

Mitä tulee muuten karhukantoihin, niin karhukan on erittäin suotuisalla tasolla Suomessa. Suotuisan suojelutason määrä olisi 1 400 karhua, jonka olemme juuri EU:lle raportoineet, kun meillä tällä hetkellä on noin 2 500 karhua. [Puhemies koputtaa] Valitettavasti luontodirektiivin liitteessä karhu on edelleenkin siellä erittäin suojeltavissa eläimissä, [Puhemies koputtaa] vaikka meillä todellakin on hyvin suotuisa karhukanta, ja se on kolminkertaistunut Suomen EU-jäsenyyden aikana.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Ilmoituksia

3.1. Valiokuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat

Maa- ja metsätalousvaliokunta on 3.9.2025 valinnut puheenjohtajakseen edustaja Ritva Elomaan. Lakivaliokunta on 3.9.2025 valinnut varapuheenjohtajakseen edustaja Sandra Bergqvistin.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

4. Annika Saarikon vapautuspyyntö ulkoasiainvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 63/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 5.9.2025 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 5.9.2025 kello 10.

5. Tiedusteluvalvontavaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 71/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tiedusteluvalvontavaliokunnan jäseneksi edustaja Sari Tanuksen.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 66/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.04 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa on hallituksen esitys 66 liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä rautatieliikenteen toimivaltaa koskien muutosehdotusten tavoitteena on ohjata julkisesti järjestetyn henkilöjunaliikenteen rakenteiden kehittymistä. Ehdotetuilla muutoksilla luotaisiin puitteet rautatieliikenteen toimivalta-alueiden muutoksille ja siten mahdollistetaan kuntien, kuntayhtymien ja alueiden järjestämä ostoliikenne rautateilla, kuten hallitusohjelman tavoitteena on. Kyse on siis mahdollistavasta lainsäädännöstä ja sääntelystä, ja laissa säädettäisiin, miten toimivalta-
muutoksia voitaisiin tehdä, jos kunnat, kuntayhtymät tai alueet haluavat vastata itse julkisesti tuetusta junaliikenteestä alueellaan. Aloite on paikallisilla ja alueellisilla viranomaisilla. Jollei muutoksia esitetä, valtio ja omalla alueellaan HSL-kuntayhtymä vastaavat jatkossakin julkisesti tuetusta junaliikenteestä.

Valmistelun aikana saadun palautteen perusteella erityisesti kunnat ja maakuntaliitot pitävät hyvänä ja tarpeellisena, että kunnilla ja alueilla on mahdollisuus saada toimivalta rau-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

tatieliikenteen järjestämisestä, vaikka uusilla viranomaisilla ei tässä vaiheessa ollutkaan valmiutta ottaa toimivaltaa itselleen.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi liikenteen palveluista annettua lakia, raideliikennelakia, Liikenne- ja viestintävirastosta annettua lakia ja Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettua lakia.

Liikenteen palveluista annetussa laissa määritellään tie- ja rautatieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset. Nyt ehdotetuilla lisäyksillä luotaisiin lähtökohdat rautatieliikenteen alueellisen toimivallan muutoksille. Liikenteen palveluista annetussa laissa liikenne- ja viestintäministeriölle nykyisin osoitettu rautatieliikenteen toimivalta ehdotetaan siirrettäväksi Liikenne- ja viestintävirastolle. Näin voitaisiin parantaa julkisen liikenteen tehokkuutta ja yhteensovittamista valtion järjestämässä lento-, juna- ja linja-autoliikenteessä.

Muutoksen vuoksi raideliikennelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rautatiealan sääntelyelin siirrettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteyteen, jotta sen EU-sääntelyn edellyttämä riippumattomuus turvataan.

Lisäksi liikenteen palveluista annettuun lakiin tehtäisiin muutoksia, joilla tarkennettaisiin laissa säädettyjä hankintamenettelyjä. Muutoksilla annettaisiin toimivaltaisille viranomaisille nykyistä kattavammat ja selkeämmät menettelytapanormit.

Liikenteen palveluista annettuun lakiin tehtäisiin alueen kuntien tekemän aloitteen pohjalta myös tieliikenteen toimivaltaisista viranomaisista koskeva muutos, jolla liitettäisiin Hailuodon kunta Oulun kaupungin toimivalta-alueeseen.

Korostan vielä, että tämä on mahdollistava esitys, ei pakottava. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.07 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Maantieteellisesti laaja maa tarvitsee liikennepolitiikkaa, joka tunnistaa paikalliset erityispiirteet. Siksi tämä esitys, jolla mahdollistetaan henkilöjunaliikenteen ostot myös kunnille, kuntayhtymille ja alueellisille viranomaisille, on tärkeä erityisesti meillä pohjoisessa. Tähän asti henkilöjunaliikenteen ostaminen on ollut mahdollista vain valtiolle ja Helsingin seudun liikenteelle. Nyt ovea avataan kunnille ja kuntayhtymille. Tämä vahvistaa paikallista itsehallintoa ja antaa kunnille mahdollisuuden vaikuttaa siihen, millaista raideliikennettä omalla alueella on tarjolla esimerkiksi työmatkaliikenteen ja asiointiyhteyksien tukemiseksi. Pohjoisessa välimatkat ovat pitkiä ja arjen sujuvuus vaatii käytännöllisiä liikenneratkaisuja. Mahdollisuus hankkia lisävuoroja, kehittää lähiliikennettä tai parantaa yhteyksiä kasvualueille voi olla ratkaiseva myös alueen elinvoimalle. Tässä on kyse saavutettavuudesta, työssäkäynnistä ja koko alueen kehityksestä.

Arvoisa puhemies! Esitys sisältää myös alueellisen ja toiminnallisen yksityiskohdan, joka on meille Oulun seudulla merkittävä: Hailuodon kunta liitetään osaksi Oulun kaupungin toimivalta-alueita, kun kyse on tieliikenteen julkisista henkilöliikennepalveluista. Näiden hankkeiden eteen on tehty rajusti työtä täällä yhdessä. Tämä selkeyttää vastuita ja mahdollistaa paremmin liikkumisen järjestämisen tällä alueella. Kuten hyvin tiedämme, Hailuotoon rakentuu parhaillaan hieno silta. Se on hanke, joka tulee muuttamaan saaren saavutettavuutta merkittävästi. On tärkeää, että myös lainsäädäntö tukee tätä muutosta ja varmistaa saumattoman liikennejärjestelmän kehittämisen koko Oulun seudulla.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei velvoita yhtäkään kuntaa järjestämään junaliikennettä, mutta se antaa siihen mahdollisuuden. Se on fiksua politiikkaa, jossa päätösvaltaa an-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

netaan niille, jotka tuntevat paikalliset tarpeet parhaiten. Esityksellä on myös hyvät edellytykset parantaa positiivista kilpailua maamme liikennejärjestelmässä, mikä on erittäin hyvä asia. Kannatan esitystä ja pidän sitä merkittävänä avauksena alueellisen liikennesuunnittelun kehittämisessä myös meillä Pohjois-Suomessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.11 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Vanhaa kulunutta sanontaa soveltaen: esitys on oikean suuntainen, mutta täysin riittämätön. Keskeinen kysymys on, mitä kuuluu hallitusohjelmassa luvatuille junakalustoyhtiölle. Ilman tätä kalustoyhtiötä operaattoreilla ei ole toimintamahdollisuuksia. Toinen keskeinen kysymys on, miksi hallitus ei halua rahoittaa lähijunaliikennettä EU:n ilmastorahastosta. Tämä haluttomuus käy ilmi hallituksen luonnoksesta energia- ja ilmastostrategiaksi vuoteen 2035. Sosiaalisen ilmastorahaston toiminta-aika on rajallinen, eikä Suomessa ole riittävästi kapasiteettia lisätä lähijunaliikennettä tuossa aikaikkunassa huonon kalustotilanteen vuoksi.

Arvoisa puhemies! Lähijunaliikenne edellyttää investointeja kaluston lisäksi raiteisiin ja niitä kannatteleviin siltoihin. Erityisen ongelmallinen tilanne on Suomen poikittaisliikenteen osalta ja erityisesti itäisessä Suomessa. Näihin ministeri Ranteen vastaukset ovat olleet tähän mennessä varsin tyrmäviä. Rata saa olla poikki Parikkala—Pieksämäki-välillä jatkossakin. Kulkuyhteydet idästä länteen eivät näytä kiinnostavan sen enempää itäisen Suomen elinvoiman kuin Suomen turvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Eri-arvoistuminen Suomen sisällä kasvaa myös tämän hallituksen esityksen kautta, erityisesti idän ja lännen välillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

17.12 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! On totta kai tärkeää etsiä keinoja, joilla raideliikennettämme tässä maassa kehitetään. Tämä on yksi avaus tähän työkalupakkiin, jonka pitää tässä laajentua. Mutta oikeastaan se, mihin tartun nyt aluksi, on tämä alueellinen viranomaisen. Kuulostaa kovin raskaalta ja tehottomalta pumpulta siinä kohtaa, kun puhutaan vaikka Varsinais-Suomen kokoisesta maakunnasta, johon on järkevää ja tavoiteltavaa luoda lähijunaliikennettä, mutta kuitenkin volyyymi tulee pysymään kohtalaisen maltillisena. Eli on tarkkaan nyt valiokuntakäsittelyssä arvioitava, mitkä ne todelliset hyödyt ovat.

Kuten alussa sanoin, niin on tavoiteltavaa kehittää erityisesti tätä lähijunaliikennettä tässä maassa. Edustaja Hänninen edellä luetteli monia hyviä puolia liittyen saavutettavuuteen, työmatkoihin sun muihin. Tavallaan hyvin järjestetty lähijunaliikenne tuo parhaassa tapauksessa koko maakunnan hyvin yhteen. Siksi kysynkin: Eikö kuitenkin se oleellinen kysymys ole nyt, kun on halua tätä lähijunaliikennettä kehittää etenkin Varsinais-Suomessa, joka ei tällä hetkellä saa valtion tukemaa junaliikennettä, ostoliikennettä siellä, että eikö helpoin tapa olisi työntää tätä eteenpäin lisäämällä rahoitusta tähän, kun on nyt linjattu, että lisärahaa ei tipu? Esimerkiksi Turun seudulla, Tampereen seudulla kasvaa väkiluku koko ajan, tulee lisää näitä vaateita järjestää liikenne ilmastotavoitteidenkin mukaisiksi. Joten jätän tämän nyt tähän pöydälle, että jos luodaan näitä uusia työkaluja mutta samaan aikaan rahamäärät suhteessa pienenevät, niin sehän tarkoittaa sitä, että eivät kunnat tässä nykyi-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

sessä taloustilanteessa saa näitä hankkeita, infraa kuntoon siellä. Siksi toivon, että ministeri ottaisi tämän nyt mietintämyssyynsä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.15 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi liikenteen palveluista annettua lakia, raideliikennelakia, Liikenne- ja viestintävirastosta annettua lakia sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettua lakia. Esitys on hallitusohjelman mukainen.

Rautatieliikenteen toimivalta on nykyisellään liikenne- ja viestintäministeriöllä, jolta toimivalta siirrettäisiin esityksen mukaan Liikenne- ja viestintävirastolle. Tällä siirrolla parannettaisiin eri liikennemuodoilla järjestetyn julkisen liikenteen tehokkuutta ja yhteensovittamista valtion järjestämässä lento-, juna- ja linja-autoliikenteessä.

Muutoksen vuoksi raideliikennelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rautatiealan sääntelyelin siirrettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteyteen. Liikenteen palveluista annettuun lakiin ehdotetaan muutoksia, joilla tarkennettaisiin rautatie- ja metroliikenteen sopimusten sekä raitiovaunu- ja linja-autoliikenteen käyttöoikeussopimusten tekemiseen liittyviä menettelysääntöjä. Muutoksilla annettaisiin toimivaltaisille viranomaisille nykyistä kattavammat ja selkeämmät menettelytapanormit, jotka kattaisivat hankintamenettelyn eri vaiheet.

Arvoisa puhemies! Rautatieliikennettä on neljällä eri rautatiepaketilla avattu asteittain kilpailulle EU-tasolla. Rautatieliikenteen EU-sääntelyn lähtökohtana on turvata lainsäädännöllisesti avoin pääsy markkinoille, mikä edellyttää sitä, että kaikilla rautatieyrityksillä on yhtäläiset edellytykset saada ratakapasiteettia rautatieliikenteen harjoittamista varten ja harjoittaa rautatieliikennettä yhdenmukaisin edellytyksin. Rautatieliikenteen toimivaltaa koskevien muutosehdotusten tavoitteena on selkiyttää palvelusopimusasetuksessa tarkoitettujen rautatieliikenteen toimivaltaisten viranomaisten sääntelyä ja ohjata julkisesti järjestetyn henkilöjunaliikenteen rakenteiden kehittymistä.

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on luoda puitteet rautatieliikenteen toimivalta-alueiden muutoksille ja siten mahdollistaa alueellisten viranomaisten järjestämä ostoliikenne rautateillä. Tavoitteena on lisätä kilpailua Suomen raideliikennemarkkinalla mahdollistamalla julkisesti tuetun ostoliikenteen järjestäminen uusille toimivaltaisille viranomaisille. Julkisesti tuetun liikenteen kilpailuttaminen tukee kilpailun syntymistä myös markkinaehtoiseen liikenteeseen, koska mahdollisuus toimia laajalla liiketoimintamallilla pienentää markkinoille tuleminen kynnystä.

Arvoisa puhemies! Esitykseen sisältyvillä ehdotuksilla ei ole merkittäviä suoria taloudellisia vaikutuksia. Toimivaltaisten viranomaisten tekemät henkilöjunaliikenteen hankinnat kuitenkin vaikuttavat julkiseen talouteen. Jos mahdolliset uudet rautatieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset hankkisivat nykyistä enemmän julkisesti tuettua junaliikennettä, siitä aiheutuvat kokonaiskustannukset julkiselle sektorille kasvaisivat. Verraten myös julkisesti tuettuun linja-autoliikenteeseen junaliikenteen järjestämisestä aiheutuu huomattavasti enemmän kustannuksia.

Tästä esityksestä on pyydetty lausuntoja laajasti tahoilta, joiden toimintaan esitetyllä lakimuutoksella olisi vaikutusta. Suurin osa lausunnonantajista piti kannatettavana esityksen toimivaltaisia viranomaisia koskevia muutoksia. Lausunnoissa puollettiin laajasti esi-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

tyksen lähtökohtana olevaa periaatetta, jossa alueellista toimivaltaa koskevien muutosehdotusten lähtökohtana olisivat alueiden omat tarpeet.

Tämän lain ehdotetaan tulevan voimaan ensi vuoden alusta. Ehdotettujen muutosten toimivuutta tullaan seuraamaan virkатыönä lain voimaantulon jälkeen. Kiitos ministeri Ranteelle asian esittelystä ja voimia alkaneeseen syksyyn. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.20 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Lakikokonaisuudessa on pohjoisen alueen Oulun seudun kannalta merkittävä uudistus. Tämän esityksen myötä Hailuodon kunta liitetään Oulun kaupungin toimivalta-alueeseen, kun se on aiemmin ollut Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivalta-alueella. Kyseessä on alueellisen elinvoiman kannalta erittäin merkittävä muutos. Muutos mahdollistaa hyödyt alueellisen joukkoliikenteen suunnittelemisessa. Samalla se vahvistaa Oulun seudun joukkoliikenteen alueellista eheyttä ja kattavuutta. Tästä hyötyvät sekä asukkaat että kunta niin Oulussa kuin Hailuodossa.

Samaan aikaan Hailuotoon valmistuu 2026 vihdoin kiinteä yhteys. Joukkoliikenteen lisäksi työmatkaliikenne omilla ajoneuvoilla helpottuu merkittävästi kiinteän yhteyden myötä. Samalla uusi yhteys lisää Oulu—Hailuoto-välillä varmasti myös pyöräilyä, mikä edistää kansanterveyttä. Yhteys mahdollistaa aivan uudenlaiset hyödyt yrittäjille esimerkiksi matkailussa. Synergiahyöty Oulun ja Hailuodon välillä kasvaa, ja alueellisen elinvoiman kasvaessa syntyy työtä sekä yrittämistä.

Kiinteä liikenneinfrayhteys on paitsi saavutettavuuskysymys myös turvallisuuskysymys. Huoltovarmuuden ja esimerkiksi pelastus- ja poliisitoiminnan kannalta kiinteä yhteys voi olla jopa ihmishengen arvoinen.

Toisen asteen oppilaitoksiin Ouluun tai ympäristökuntiin menevä nuori voi jatkossa helpommin asustaa kotikunnassaan, eikä nuoren tarvitse ainakaan pakon vuoksi tehdä isoa elämänmuutosta ja muuttaa pois kotoaan. Kiinteä yhteys on erinomainen kannustin ja mahdollistaja myös lasten ja nuorten harrastustoimintaan.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuudessaan tämä esityksessä oleva Hailuodon siirtäminen Oulun kaupungin toimivalta-alueeseen tieliikenteen toimivaltaisena viranomaisena on järkevä päätös. Esityksessä ehdotetulla toimivalta-alueen muutoksella ei ole arvioitu olevan merkittäviä kustannusvaikutuksia kunnille, mikä on hyvä asia. Lisäksi mainitsemani kiinteä yhteys Hailuotoon on koko Oulun seutua piristävä, huoltovarmuutta lisäävä ja alueellista elinvoimaa kasvattava. Kiitos ministeri Ranteelle asian valmistelusta ja esittelystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

17.22 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Joukkoliikenteen kehittäminen on tulevaisuusinvestointi, ja tällainen mahdollistava lainsäädäntö on sinänsä tarpeellinen ja kannatettava. Tietysti monia kysymyksiä nousee esille niin rahoituksen kuin sen arjen realismin osalta alueilla, ja esimerkiksi raideliikenteessä meidän rataverkon kunto.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Toimivaltaisen viranomaisen osalta siirto LVM:stä Liikennevirastoon on hyvinkin perusteltu, ja se edesauttaa joukkoliikenteen, niin lento- kuin raideliikenteen, parempaa synergiaa ja suunnittelua.

Lisäksi ostoliikenteen järjestämismahdollisuutta nyt sitten annetaan alueille, mutta se, mitkä alueet sitten pystyvät tähän huutoon vastaamaan, on kyllä iso kysymysmerkki. Tällä hetkellähän tietysti isoimpia neuvotteluissa olevia asioita on länsirata, ja saa nähdä, miten nämä kymmenien miljoonien kuntien maksusuudet nyt sitten, kunhan ne politiikkapuolelle tulevat, realisoituvat. Myös itärata odottaa samaa keskustelua lähiaikoina.

Tällä hetkellähän kunnat joutuvat jo vuosi vuodelta entistä enemmän kustantamaan joukkoliikenteen järjestämistä. Tämä ei ole ongelma muutamalle suurelle kaupungille, mutta mitä edemmäksi Helsingistä mennään, tilanne muuttuu. Lisäksi liikenteen jatkuva kustannusten nousu ja rahoituksen leikkaukset ovat karsineet erityisesti harva-alueilla meidän joukkoliikenteen volyymia ja vuoroja. Itse näen, että tulevaisuudenkuva on hyvä, ja lähijunaliikenne, mutta se realismi on se vain, että isot kaupungit ja isot kaupunkiseudut sitä pystyvät järjestämään ja kyllä siinä kumppanina pitää olla myös sitten valtio, eikä sitä vastuuta alueille voi siirtää, niin rahoitusvastuiden kuin järjestämisen osalta. Sinänsä tämä kilpailulainsäädäntö, mikä nyt raideliikenteessä on, on kannatettavaa.

Joukkoliikenteen kehittäminen on hyvin pitkäjänteistä työtä, jota politiikkalohkon pitäisi tukea, eikä jatkuvaa taistelua palvelutasosta, niin kuin tällä hallituskaudella on lentoliikenteen ja raideliikenteen osalta jouduttu tekemään. Valtion pitää edelleen kantaa vastuu erityisesti vähäliikenteisten reittien tarjonnasta ja kantaa vastuuta tavallaan koko Suomen aluekehityksestä ja saavutettavuudesta. Aika näyttää, miten tässä edetään. Tämä tietysti on mahdollistavaa lainsäädäntöä, mutta kyllä tässä isoja kysymysmerkkejä on lähinnä isojen kaupunkiseutujen ulkopuolella, miten tätä pystytään hyödyntämään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.25 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. — Niin kuin tässä on puhuttu, tämä on mahdollistavaa lainsäädäntöä, mutta tosiasia on, että se, syntykö raitteille kilpailua, liittyy aika moneen asiaan. Nyt jo periaatteessa meillä on open access -liikenne ja vapaata kilpailua valtaosalla, mutta sitten tämä ostoliikenne ja kalustoyhtiöiden synnyttämiset ja muut ovat sitten sitä aluetta, jossa tässä ehkä on tiettyjä mahdollisuuksia saada kilpailua aikaan. Meitä rajoittaa aika pitkälle myöskin raidekapasiteetti, joka on pulonkaulana lähijunaliikenteen kehittämiseksi aika monella alueella, ja tämä tavallaan on yksi osa sitä, että kilpailua ei synny.

Toinen tärkeä asia on se, että kun esimerkiksi lähijunaliikennettä tässä kunnille nyt tarjotaan, on se tilanne, että niitä asemia pitää synnyttää sinne kuntien alueelle ja siellä asemien ratkaisujen pitäisi olla semmoisia, että ne ovat lähijunaliikenteelle ja niitten junien pituudelle rakennettuja asemia, eivätkä kaukoliikenteen asemia, koska ne ovat paljon pitempiä ja paljon kalliimpia rakentaa. Niin että meidän olosuhteet ovat sellaisia, että ne eivät aina mahdollista sitä liikenteen lisäämistä.

Sitten jos katsotaan näitä toimijoita, mitä meillä tällä hetkellä on, VR on meillä käytännössä ainut toimija, joka hoitaa henkilöjunaliikennettä Suomessa. Meillä on perustettu Suomen Lähijunat Oy, mutta sillä ei ole vielä henkilöliikennettä käytännössä Suomessa. Niin että meillä on tässä mielessä vielä aika pitkä matka siihen, ja nämä olosuhteet omalta osaltaan siihen vaikuttavat.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Arvoisa puhemies! Lähijunaliikenteen osalta toinen tärkeä asia on se, että se on valtavasti tuettua liikennettä. Se vaatii aika paljon tukea, ja valtion täytyy olla niissä vahvasti mukana, muuten se ei tule onnistumaan. Parilla alueella sitä valtion tukemaa liikennettä on tehty, HSL:n ja Tampereen seudulla, ja esimerkiksi Tampereen seudulla Tampere, Akaa, Lempäälä ja Nokia ovat tainneet miljoonalla eurolla vuositasolla nostaa sitä liikennettä, ja tavallaan on sillä tavalla täydennetty sitä. Jollain tavalla tässä on saatu myöskin asiakas-kuntaa lisättyä näillä toimenpiteillä, ja se auttaa sitten.

Kunnilta on tässä taloustilanteessa aika vaikea odottaa, että sieltä tulisi isoa panostusta tämän lähijunaliikenteen kehittämiseen. Sieltä voi tulla tietyille väleille jonkin verran, mutta se iso panostus on siellä aika vaikeaa saada aikaiseksi. Sitten kun tätä kehitetään, niin kuten lausunnoissakin oli maininta suora-hankinnoista ja muista, niin pienimuotoisimmissa yrityksissä pitäisi miettiä sellaisia asioita joillakin rajauksilla, ja niin poispäin.

Sitten, arvoisa puhemies, tässä tulee vastaan se, kuka kantaa riskin tällaisesta lähijunaliikenteen järjestämisestä, jos sitä toivottua liikennettä ei synny. Onko se operaattorin vastuulla, vai onko se tilaajan vastuulla? Tämä on niitä kysymyksiä, jotka varmasti meille tulevat tässä vastaan.

Sitten vielä on sellainen tilanne, että jos me kuvittelemme, että meillä on lähijunaliikenteeseen kalustoa kovasti, niin sitä ei nyt niin hirveästi ole, ja sitten jos junakalustoa yritettäisiin saada aikaiseksi, niin niitä toimijoita on aika vähän täällä Euroopassa ja maailmassakin ja se vie oman aikansa. Eilen juuri kuulin, että neljä vuotta suurin piirtein ovat tilauskirjat täynnä, niin että niitä lähijunaliikenteen lisätoimijoita ja lisäjunakalustoa on aika vaikea saada. Tässä mielessä tehtaiden kapasiteetti on täynnä.

Sitten, arvoisa puhemies, vielä viimeinen asia, joka liittyy tähän tehdaskapasiteettiin: Meillä on Otanmäellä 600 henkilön tehdas, ja toivoisin tässäkin yhteydessä, joka on myös huoltovarmuuskysymys, että kun hankitaan raidekalustoa, vaunuja ja ratikoita, niin jollain tavalla pidettäisiin huolta siitä, että tämä Otanmäen tehdas olisi meillä sellaisessa kunnossa ja sen edellytyksiä varmistettaisiin, että me saataisiin kotimaasta tätä raidekalustoa ostettua myöskin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

17.31 Timo Harakka sd: Kiitos, puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. — Tosiaankin tämä alueellinen henkilöjunaliikenne on ollut monen paikkaseudun toiveena viime vuosien aikana. Toimivaltakysymyksissä liikenne- ja viestintäministeriössä kellekään ei ole ollut ongelmaa jakaa sitä toimivaltaa itselleen kunnille, kuntayhtymille ja alueille, ja siksi on hyvä, että tämä kaikin puolin tasapuolinen esitys on tuotu eduskuntaan. Jatkossa paikalliset toimijat voivat halutessaan järjestää lähijunaliikennettä. Paino on kuitenkin sanalla ”halutessaan”. Valmistelun yhteydessähän alueellisilta toimijoilta kysyttiin, missä tällaisia suunnitelmia olisi, jotta toimivaltaisuutta olisi voitu luonnostella jo tässä yhteydessä, mutta yhtään ilmoittautumista ei tullut. Haastehan on se, että raideliikenne on raskain tapa järjestää paikallisliikenne, varsinkin jos tavoitteena on siirtää työmatkoja yksityisautoilusta kilpailukykyisillä aikatauluilla ja vuoroväleillä pysyväksi luvattuun joukkoliikenteeseen.

Kannattaa huomioida, että jo tähänkin asti on kuitenkin onnistuttu paikallisjunaliikenteen lisäämisessä valtion ja VR:n yhteistyössä, ensin Kymenlaaksossa, ja viime kaudella vakiinnutimme Tampereen seudun lähiliikenteen Nokialle ja ympäristöön. Se on raitiova-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

nulinjojen lisäksi vahvistanut tätä Suomen lupaavimmin kasvavaa kaupunkiseutua. Se oli valtiolta iso sitoumus, mutta myös silloisen pormestari Lauri Lylyn ja edustaja Asellin aktiivisuuden ja paikallisten panostusten ansiota.

Mutta kuten edustaja Furuholm aiemmin sanoi, niin nimenomaan Turun seudulta tällaisia toiveita erityisesti on, ja muistaakseni yksityinen raideyhtiökin on perustettu, mutta kun laskelmia vakavissaan tehdään, niin taloudelliset realiteetit tulevat varsin nopeasti vastaan. Ilman merkittävää valtion tukea se ei tule onnistumaan. Näistä hyviä kysymyksiä edellä esittivät edustajat Eskelinen ja Lyly.

Vielä kaksi kysymystä, joihin toivoisin ministeri Ranteelta vastausta:

Se, että alueelle tulee toimivaltaa, herättää kysymyksen valtion ja kuntien suhteesta. Ministeri Ranne, missä suhteessa ajattelette kaupunkien ja valtion rahoitusvastuiden jakautuvan? Aiemmissa MAL-sopimuksissahan jako on ollut joko 30 valtio, 70 kunta tai sitten 50—50. Miten kustannukset jaettaisiin paikallisraide liikenteessä?

Nämä pelisäännöt ja kysyntä erityisesti siellä Varsinais-Suomessa riippuvat tietysti länsiradasta, sillä sen syöttöliikennettä tänä nyt halutaan mahdollistaa. Kun nyt kuusi kaupunkia on sitoutunut 400 miljoonaan ja, jos valtio tekee ajoissa päätöksen, 300 miljoonan lisärahoitukseen, niin miten nämä aikeet ja sopimukset nyt edistävät länsirataa? Millä aikataululla mennään eteenpäin? Toivon ministeriltä vastausta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.34 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Kiitos jo tässä vaiheessa edustajakollegoille korkeatasoisesta ja kiinnostavasta keskustelusta tämän puhuttavan aiheen ympärillä.

Joukkoliikennehän tietysti jo nimensä mukaisesti vaatii niitä joukkoja, ja Suomessa, harvaan asutussa maassa, meillä on tietysti kovin vähän niitä tilanteita, joissa se joukko, joka kulkisi, on riittävän suuri tällaisille merkittävälle investoinneille, mitä vaikkapa lähijunaliikenteen mahdollistaminen tarvitsee. Mutta on tärkeää, että edistetään kuitenkin tätä mahdollistavaa lainsäädäntöä tässä yhteydessä, ja kiitos siitä ministeri Ranteelle, joka määrätietoisesti hallitusohjelmaa myös tältä osin toteuttaa.

Mutta kuten tässä monissa puheenvuoroissa on viisaasti, mielestäni, puhuttu, niin Suomessa sitten, kun oikein tosissaan aletaan laskelmia tekemään, tietysti myös realismia pitää olla aina mukana. On tärkeää, että mahdollistavaa lainsäädäntöä on, mutta siinä mielessä ajattelen, että tämän mahdollistavuuden ohella valtio ei voi vetäytyä vastuusta myöskään siltä osin, että olemme raideliikenteen näkökulmasta nykyisellään ja vielä hyvin pitkälle tulevaisuuteen, ehkäpä hamaan tappiin asti, siinä määrin uniikki saareke Euroopassa, että meillä on esimerkiksi tämä oma raideleveytemme, jossa tätä lähijunaliikennettä pitäisi järjestää, joten esimerkiksi sen vaunu- ja veturikaluston hankkimisessa ei oikeastaan ole mitään muuta kuin se kalusto, mitä täällä Suomessa on tai mitä tänne meidän raideleveydelle tuotetaan.

Eli siinä mielessä vaikkapa tämä oma kalustoyhtiö, jossa valtiolla tietysti pitäisi olla aivan keskeinen rooli, on ratkaisevassa asemassa. Tässä mielessä myös valtion omistajaohjaus on todella tärkeää, että vaikkapa sellaista kalustoa, jota tässä tarkoituksessa voitaisiin tulevaisuudessa hyödyntää kunnostamalla tai aivan jo sellaisenaan, VR ei ainakaan poistaisi ja romuttaisi tai myisi Suomesta ulos missään muodossa, vaan että oikeasti saataisiin näitä tarvittavia kalustoyksiköitä sillä tavoin käyttöön, että sitten nämä lähiliikenneyhtiöt tulevaisuudessa voisivat niitä hyödyntää.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Tässä, arvoisa puhemies, joitakin näkökulmia tähän lähiliikenteeseen. Toki myös kaukoliikenteeseen toivoisin panostuksia nyt, kun Suomesta on esimerkiksi rata rakennettu Ruotsiin asti. Olisi todella komeaa, että voisi maamme pääkaupungista ostaa Nato-liittolaismaahan junalipun. Eli tähän vaatisi vain sitä, että junat liikennöisivät tosiaan tuonne Haaparantaan asti, ja siellä Ruotsin puolellahan lähiliikennettä hoitaa VR ainakin tulevaisuudessa. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Harakka, olkaa hyvä.

17.37 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos edustaja Auttolle tästä mielenkiintoisesta avauksesta.

Tämä raideleveyshän on tietenkin meille aivan erityinen kysymys, ja voin tässä anekdoottina kertoa, että omana ministeriaikanani eräs suuri junatoimittajayhtiö kyseli, että kun heillä oli tehty iso tilaus Venäjälle mutta nyt se tilaus joudutaankin perumaan Ukrainaan hyökkäyksen takia, niin olisiko Suomi nyt sitten samalla raideleveydellä valmis vastaanottamaan nämä. Jos meillä olisi tuolloin ollut joku kalustoyhtiö, joka olisi voinut aidosti lähteä tämän junatoimittajan kanssa neuvottelemaan, niin meillä olisi kenties tilanne tältä osin parempi, mutta silloisissa oloissa tällaista kauppaa ei päästy hieromaan.

Vuoden 2019 hallitusohjelmassa, siinä hyvässä hallitusohjelmassa, oli yksi konkreettinen liikennehanke, ja se oli sähköistää Laurila—Haaparanta-välinen ratayhteys — voi kai sanoa myöhempien tapahtumien valossa, että varsin kaukonäköisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme puhujalistalle. Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

17.38 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! On todellakin tärkeää, että me voidaan mahdollistaa eri vaihtoehtoja, jotta kunnat voivat tehdä omia ratkaisujaan. Se on sanomatta selvää, että kun näissä kuitenkin tulee todennäköisesti olemaan niin, että hyötyjät ovat isoimmat kunnat, niin totta kai sen asian täytyykin mennä niin, että hyötyjä joutuu myös maksamaan siitä asiasta. Elikkä tähän vaan antaa vaihtoehdon, mutta ei tietenkään niin, että hoidettaisiin myös se rahoitus saman tien siinä. Siinäkin mielessä on ihan hyvä, koska aika äkkiä se menisi niin, että Itä-Suomikin tyhjenisi kokonaan, jos me vielä ruvettaisiin tukemaan isojen kaupunkien paikallisliikennettä oikein voimakkaasti.

Edustaja Lylyn puheesta ymmärsin, että kaivattaisiin jollain tavalla kilpailua meille, mutta jos en nyt ihan pahasti väärin muista tai äärettömän huonosti ole ymmärtänyt, niin puoluetoverinne viime kaudella ministerinä olleena kuitenkin aiheutti sellaisen tilanteen, että tehtiin VR:n kanssa aika pitkä sopimus, joka käytännössä katsoen vähän jopa romutti mahdollisuuden, että tänne olisi kilpailevaa toimintaa tullut. Voi olla, että vanhalla miehellä muisti pätkii tai tulee tilanne, että ei ole ymmärtänyt kaikkea, mutta näin silloin minä ainakin tulkitsin, että VR pystyi pitämään tätä omaa kivaa monopoliaan vähän pitempään kuin olisi ehkä tarvetta ollutkaan. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja vastauspuheenvuoro, yksi minuutti, edustaja Harakka, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

17.40 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Laakson kanssa tehtiin erinomaista yhteistyötä viime kaudella ollessani ministerinä ja hän ansioituneena Liikenne 12 -suunnitelman parlamentaarisen ryhmän jäsenenä. Mutta siltä osin kuin kyse on nyt sitten valtion VR:ltä tekemästä ostoliikennesopimuksesta, joka on edelleen joitakin aikoja voimassa, niin se on toteutettu aivan niitten EU-kilpailuehtojen mukaisesti, joita Suomen valtio ja liikenne- ja viestintäministeriö vie kirjaimellisesti ja itse asiassa aika aktiivisesti ja innokkaastikin eteenpäin, koska kyllä liikenne- ja viestintäministeriössä on koko ajan — ja uskon, että ihan kaikkien ministerien aikana — ymmärretty se, että raideliikenteen kilpailu tarkoittaisi sekä matkustajille että myöskin sitten yrityksille sellaisia mahdollisuuksia, jotka parantaisivat liikenneyhteyksiä Suomessa, ja sitä on voimakkaasti edistetty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme taas listalle. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

17.42 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa puhemies! Ministeri Ranne kertoi, että hallituksen esitys on mahdollistava, ei rajaava. Tämä on hyvä periaate, kun laaditaan lakeja, jotka koskevat ihmisten kulkemista. Raideliikenteen lisääminen ja erityisesti lähijunaliikenteen vahvistaminen muillakin kaupunkiseuduilla kuin pääkaupunkiseudulla olisi erittäin tärkeä tavoite. Liikenteen ruuhkautuminen kaupunkiseuduilla ja tahto päästä asetettuihin tavoitteisiin päästövähennyksissä kannustavat kuntia joukkoliikenteen kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Oleellisen tärkeä asia lähijunaliikenteen kehittämisessä on se, miten kustannukset tulevaisuudessa jaetaan. Tällä hetkellä valtio osallistuu kustannuksiin 30—40 prosentin osuudella ja seisakkeen sijaintikunta 60—70 prosentin osuudella. Uuden raidereformin alueellisiin valmisteluryhmiin on kerätty jäseniä kunnista ja maakunnista. Kuntiin tulleen tiedon mukaan tulevaisuudessa lähijunaliikenteen lisävuorot tulee kuntien kustantaa sataprosenttisesti. Tämän lisäksi uusiin seisakkeisiin kohdistuvat rakenteelliset vaatimukset ovat niin kalliita, että rakentaminen on yksittäiselle kunnalle lähes mahdotonta. Näitä vaatimuksia koskien seisakkeiden rakenteita olisi myös erittäin tärkeää tarkastella uudelleen. Saamani tiedon mukaan VR:n kanssa tehdyn nykyisen sopimuksen päättyessä kunnilta odotetaan kymmenen vuoden sitoumusta ostaa lisäliikennettä, ja päätökset tästä tulisi tehdä alkuvuoteen 26 mennessä.

Arvoisa puhemies! Kun liikenteen toimivaltaa siirretään ja vastuuta sekä liikenteen järjestämisestä että rahoittamisesta siirretään entistä enemmän kuntien vastuulle, tulee tilanteesta hyvin ongelmallinen. Kuntien riittävästä rahoituksesta on huolehdittava myös julkisen liikenteen osalta. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa on kuntien mahdotonta ottaa vastuulleen sitoumus sataprosenttisesti rahoitettavasta lähijunaliikenteestä.

Arvoisa puhemies! Toivon, että raideliikenteen ja erityisesti lähijunaliikenteen kehittämisessä tehdään vahvaa yhteistyötä kuntien ja kaupunkiseutujen kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Asian käsittelylle tässä yhteydessä varattu aika lähenee loppuaan. Annan nyt vastauspuheenvuoron ministeri Ranteelle, viisi minuuttia. Jos listalla on vielä sen jälkeen puheenvuoropyyntöjä, niin keskustelua jatketaan myöhemmin tässä istunnossa. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

17.44 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Eritäin hyvää ja monipuolista keskustelua käyty tässä salissa. — Ehkä aloitan sillä, että tässä esityksessä ei ole siis kyse niistä rahoitusvastuista tai niiden muuttamisesta, mutta tietenkin tätä keskustelua pitää käydä siitä, miten jatkossa toimitaan. Meillä on tällä hetkellä niin MAL-sopimusten myötä kuin erilaisten muidenkin yhteistyösopimusten kautta mahdollista jakaa sitä vastuuta seutujen, kaupunkien ja valtioiden välillä. Mutta lähtökohtana meillä on siis valtion nykyisin rahoittama ostoliikennekokonaisuus, ja tämä on niin kuin kuitenkin se pohja. Sitä ei olla tässä esityksessä muuttamassa.

Kalustoyhtiön osalta me ollaan aika samoilla linjoilla varmasti siinä. Olen käynyt itsekin siellä Otanmäellä, ja tietenkin toivotaan myöskin, että tämä meillä tässä maassa oleva valmistava teollisuus pysyy täällä ja saadaan sieltä kaikki mahdollinen ilo irti.

Ehkä siitä isosta kuvasta liikennesektorilla kuitenkin: Täällä puhuttiin siinä alussa raiteiden kuntoon tai teiden kuntoon liittyviä itse asiassa useampia puheenvuoroja. Jotta saisi siitä sen ison käsityksen, niin edellisen hallituksen aikana pistettiin niin raiteisiin kuin teihin vähemmän rahaa kuin mitä tämä hallitus on tähän mennessä tehnyt. Eli nyt meillä on raiteisiin liittyviä päätöksiä tehty jo yli miljardilla eurolla ja teiden osalta liki kahdella miljardilla. Tämä on tämmöinen niin kuin pitkäjänteinen, ja toivottavasti myös Liikenne 12:n myötä saadaan tämmöinen tason nosto. Me tarvitaan sitä. Ja tässä on nimenomaan, ensisijaisesti kyse siitä nykyisestä infrasta. Sitä keskustelua ja vuorovaikutusta, kun me puhutaan Väylävirastosta, me puhutaan VR:stä, tietenkin meidän ministeriön osalta ja me puhutaan Traficomista, eli meillä on paljon viranomaisia ja paljon toimijoita, täytyy tietenkin yhdessä viedä eteenpäin.

Jos sitten ajatellaan sitä, että ei ole mitään tehty: No, on kyllä aika paljon tehty, ja kun summista puhutaan, niin esimerkiksi tämän kesän aikana 300 siltaa on ollut meidän projekteina — 300 siltaa. Tietenkin raiteiden osalta paljon tapahtuu ja koko ajan tulee lisää päätöksiä. Mutta uskon, että meillä on tästä tilannekuva sama, ja me tarvitaan tason nosto kaikkeen tähän, niin raiteiden osalta kuin teidenkin osalta. Toivon, että tässä saadaan myöskin semmoinen kunnon pitkäjänteinen linjaus.

Tässä mainittiin jossain vaiheessa myöskin tämä sosiaalinen ilmastorahasto ja se, millä tavalla me niitä EU-rahoja sitten voidaan käyttää meidän liikenteen hyväksi. Sitä keskustelua käytiin aika tarkasti tuolla energia- ja ilmastoministerivaliokunnassa ja muussa, ja kyllä siellä on poimittu juuri niitä, mitkä ovat parhaita meille Suomen kannalta. Haja-asutusalueen autojen käyttäjät — siellä on hyvin monia erilaisia. Katsotaan nyt, mitä sieltä saadaan, mutta maksimi on kuitenkin meillä nyt niin kuin sisässä, ne hakemukset niin sanotusti, kun se vastinraha ensin valtiolta löydetään. Kaikki mahdollinen, joka siellä on sosiaalisen ilmastorahaston kautta mahdollista saada, siis liikennepuolelle, kyllä sieltä yritetään saada.

No, sitten tietenkin tämä, joka kaikkia aina kiihdyttää ja viihdyttää: länsirata. Muutama asia: Totean ensinnäkin, että täällä salissa tietenkin erityisesti keskusta on ottanut aina esiin tämän itse perustamansa yhtiön ja hyvin kannattamansa hankkeen tilanteen. Tästä voi todeta ihan lyhyesti, että olkaa huoleti, piikki ei ole auki, taloudellisia riskejä minimoidaan. Tällä hetkellä tilanne on siis se, että osakassopimusneuvottelut ovat kesken ja ne jatkuvat parin viikon päästä. Valtio ei jousta 400 miljoonasta. Se on se maksimi, mihin olemme hallitusohjelmankin mukaan sitoutuneet. Ja edelleen hallitusohjelman osalta on aivan selvä kirjaus, että puhutaan nyt ensimmäisen vaiheen suunnittelusta ja rakentamisvaiheeseen siirtymisestä. Mistään muusta ei neuvotella eikä päätetä. Tämä on niin kuin selvä tapaus.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Hyvin rajattu kokonaisuus, ja sitten katsotaan, mitä tässä neuvottelujen aikana ja jälkeen sieltä lopulta tulee ulos. Valtion 400 miljoonan pottia ei ole käytetty yhtään, siis nolla euroa on käytetty toistaiseksi. Kun täällä on keskustan puolelta esitetty, että tämä on mahtava säästötoimi, niin ei siellä ole mitään säästettävää, kun ei siellä ole käytetty mitään. Ja riihessä ei siis keskusteltu eikä sovittu tästä länsiradasta yhtään mitään.

Täällä on aika laajaa keskustelua käyty, ja uskon, että tästä nimenomaisesta esityksestä kyllä päästään varsin hyvin yhteistuumiin eteenpäin. Jatketaan yhteistyötä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Listalla näyttää olevan yksi puheenvuoropyyntö, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.50.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.54.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. Keskusteluun jäi puheenvuoroja, mutta nyt niitä ei enää ole.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönoton helpottamisesta, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 249 ja 303 §:n muuttamisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 74/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.50 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on nyt seuraavaksi lähetekeskustelussa hallituksen esitys 74, esitys laeiksi erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönoton helpottamisesta, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 249 ja 303 §:ien muuttamisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki, jolla täydennettäisiin ja täsmennettäisiin EU:n asetusta toimenpiteistä gigabittitason sähköisten viestintäverkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämiseksi ja kumottaisiin yhteisrakentamislaki. Gigabitiasetus sisältää yhteiskäyttöä ja rakentamista helpottavia keinoja, kuten keskitetyn tietopisteen ja muutoksia lupaprosessiin. Asetus edellyttää, että verkkoinfrastruktuurin rakentamista varten tarvittavia lupia ja asennusoikeuksia voisi jatkossa hakea sähköisessä muodossa keskitetysti. Asetuksen mukaisesti käyttöön tulisi hiljaisen hyväksynnän menettely, jonka tavoitteena on sujuvoittaa lupakäytäntöjä. Jos viranomainen ei ratkaisisi lupahakemusta neljän kuukauden määräajan kuluessa, lupa katsottaisiin automaattisesti myönnettyksi.

Hiljaisen hyväksynnän menettely on käytössä voimassa olevassa lainsäädännössä. Hallitus pitää kuitenkin tarpeellisena, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kansallisen liikkumavaran hyödyntämistä useissa kohdissa. Liikkumavaraa käytettäisiin esimerkiksi maaseudun ja pienempien kuntien tarpeiden huomiointiin kriittistä infraa koskevilla hankkeilla ja tiettyjen kevennettyjen lupamenettelyiden osalta. Kiinteistön sisäverkkojen rakentamista koskevia velvoitteita ei sovellettaisi pientaloihin, vapaa-ajan asuntoihin eikä sellaisiin rakennuksiin, joihin kuitukaapeloinnin rakentaminen olisi selvästi kohtuutonta rakennuksen käyttötarkoitus ja aiheutuvat kustannukset huomioon ottaen.

Kaikkia asetuksen velvoitteita ei sovellettaisi kansallisen kriittisen infran osalta. Kriittistä infraa ovat esimerkiksi huoltovarmuuden kannalta keskeisen terveydenhuollon tuottamisessa tarvittavat tärkeimmät verkot ja niihin kuuluva fyysinen infra.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom valvoisi gigabitiasetuksen velvoitteiden noudattamista ja toimisi riidanratkaisuelimenä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.53 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Laajakaistaverkon parantaminen ei ole vain maaseudun asukkaiden etu, vaan se on investointi koko Suomen tulevaisuuteen ja turvallisuuteen. Finnet-liiton ja Suomen Seutuverkot ry:n mukaan itäisen Suomen ja myös muiden harvaan asuttujen alueiden nopeiden verkkoyhteyksien kuntoon saattamiseksi tarvitaan tukihanke, joka hyödyntää EU:n rahoitusinstrumentteja. Samalla varmistetaan, että jokainen suomalainen pääsee osaksi digiyhteiskuntaa, ja vahvistetaan Suomen kykyä varautua tulevaisuuden haasteisiin. EU:n gigabit-tavoitteen mukaan jokaisella tulisi olla vuoteen 2030 mennessä vähintään yhden gigabitin verkkoyhteys. Nyt näyttää jo selvältä, että tämä tavoite ei toteudu Suomessa. Vai onko niin, että alan toimijat — operaattorit erityisesti — ja viranomaiset laskevat sen varaan, että väestöjen muuttokehitys ratkaisee ongelman heidän puolestaan? Digitaalisten palveluiden ulkopuolelle jätettävät ihmiset painostetaan muuttamaan sinne, minne palvelutkin keskitetään. Olemme saaneet kuulla hullumpiakin salaliittoteorioita suomalaisen politiikan kentillä, joten tämäkin voi jonkun keskittämismvimmaisesta visioista siintää.

Arvoisa puhemies! Finnet-liiton mukaan Traficomin 14.4.2025 julkaisema tähtiluokitus tarkoittaa sitä, että verkkoyhteydet ovat parantuneet merkittävästi monessa Suomen kunnassa. Tämä luokitus ei Finnetin mukaan anna oikeaa tilannekuvaa, koska se on vanhentunut tapa tarkastella asiaa. Virhe syntyy siinä, että esimerkiksi gigabitin yhteyksiä painote-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

taan samalla painoarvolla kuin vaikkapa 30 megabitin yhteyksiä. Ongelma on, että 100 megabitin yhteys oli niin sanotun nopean laajakaistan tavoite jo 2010-luvun alussa.

Nykytilanne jättää liian monet suomalaiset digitaalisen kehityksen ulkopuolelle. Alueelliset erot verkkoyhteyksien saatavuudessa eivät ole pelkästään tekninen kysymys, vaan ne ovat kasvava tasa-arvo-ongelma. Hyvät verkkoyhteydet ovat perusedellytys elinkeinoelämälle, etätyölle, koulutukselle, jopa perusoikeuksien toteutumiselle ja, voinee sanoa jopa, ikääntymiselle.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa todetaan seuraavaa: ”Kokoomaan kattaviin, riittävän nopeisiin ja häiriöttömiin tietoliikenneyhteyksiin kohdennetaan riittävät resurssit. Hallitus arvioi tarvetta jatkaa laajakaistatukiohjelmaa kiinteiden yhteyksien rakentamiseksi alueille, joille ne eivät rakennu markkinaehtoisesti.” Ainoa käytännön toimenpide, minkä hallitus on tähän liittyen tehnyt, on budjettiriihessä syyskuussa 2023 lakkautettu laajakaistatukiohjelma ja siihen liittyvien rahojen ja koko budjettimomentin poistaminen. Hallitus myös varmisti, ettei lainsäädäntö mahdollista tukiohjelman jatkamista.

Liikenne- ja viestintäministeriö julkaisi jo 13.3.2024 selvityksen laajakaistatuen tarpeesta tulevaisuudessa. Sen mukaan kaikista harvimmin asutuilla alueilla verkkoja ei rakennu markkinaehtoisesti vaan niiden rakentamiseksi tarvitaan lisätoimia. Jälkiarvioinnin perusteella aiemmat tukiohjelmat olivat onnistuneita. Selvityksessä myös todetaan, että tukiohjelmien ei katsottu häiritsevän markkinaehtoista rakentamista. Tuet on onnistuttu kohdistamaan alueille, joille verkot eivät olisi markkinaehtoisesti rakentuneet. Toisin kuin liikenne- ja viestintäministeriön tiedotteessa 13.3.2024 luvattiin, ei julkisuuteen ole lausuttu mitään, mihin johtopäätökseen liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranteen puheenjohtamassa yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmässä 15.3.2024 päädyttiin selvityksen pohjalta.

Arvoisa puhemies! Edellisen pohjalta on perusteltua esittää seuraavat kysymykset: Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai ryhtymässä, ettei Suomeen ja erityisesti itäiseen Suomeen muodostu Finnetin arvioimaa 400 000 kansalaisen digitaalista köyhälistöä? Millä toimenpiteillä hallitus aikoo puuttua operaattoreiden ja viranomaisen toimintaan, jotta koko maahan saadaan kattava 5G-mobiiliverkko? Pitääkö hallitus koko maassa ja erityisesti itäisessä Suomessa kattavia verkkoyhteyksiä ja niiden kautta saavutettavia digitaalisia palveluja yhteiskunnallisena turvallisuuskysymyksenä? Millä perusteella hallitus uskoo siihen, että laajakaistayhteydet saadaan koko maassa turvattua markkinaehtoisesti ilman teetetyissä selvityksissä esiin nostettuja lisätoimia? Millä toimenpiteillä hallitus aikoo turvata kaikille kansalaisille kuuluvat perusoikeudet, joihin kuuluvat myös toimivat verkkoyhteydet ja niiden kautta saavutettavat digitaaliset palvelut? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.57 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Suomen kaltaisen modernin tietoyhteiskunnan kannalta nopeat tiedonsiirtoyhteydet ovat aivan kriittisen tärkeitä, ja tässä mielessä tietysti nämä Euroopan unionin asettamat kovat tavoitteet siitä, että 2030-luvulla tuhannen megan yhteydet olisivat kaikilla asutuilla alueilla ihmisten saatavilla, ovat tietysti Suomen näkökulmasta sellaisia, joita tulee tavoitella. Ja täytyy kiittää ministeri Rannetta myös tämän lainsäädännön määrätietoisesta eteenpäinviemisestä.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Tässä lainsäädännössä jonkin verran tulee tätä infrastruktuurin yhteiskäyttöä ja tällaista joustavuutta siihen, että saataisiin mahdollisimman paljon vaikuttavuutta erilaisista verkoista. Mutta en aivan tarkkaan muista, miten etenee hallitusohjelmaneuvoittelussaakin vahvasti esillä ollut tavoite siitä, että valokuitua, joka mahdollistaa näiden nopeitten yhteyksien toteuttamisen, saataisiin mahdollisimman määrätietoisesti asennettua aina, kun infrastruktuuria kehitetään, onpa se taajamassa tai haja-asutusalueilla. Kun kaivetaan vesijohdot ja viemäreitä, tehdään tietöitä, kaapeloidaan sähköjohtoja ja tehdään tätä kaikkea joko uudisrakentamisena tai sitten vanhan korjaamisena, niin aina kaivantoon pyrittäisiin saamaan myöskin sellainen valokuitu, joka sitten tulevaisuudessa mahdollistaa näitä nopeita laajakaistayhteyksiä, koska rakentamisessa tietysti se maan kaivu on se kaikkein kallein osa, se itse valokuitu ei siinä sitten suurta kustannusta muodosta. Tuoko ministerin näkökulmasta tämä lainsäädäntö apua tähän, vai odottaako se vielä sitten jatkokäsittelyä?

Tämähän on sentyyppinen asia, jossa varmasti ainakin kaupunkien asukkaat toivoisivat sitäkin, että joka kesä se oma katu ei olisi auki, kun jokainen yhtiö vuorotellen näitä kuituja sinne asentaa, vaan että saataisiin jossain määrin koordinoitummin sitten valmista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.00 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tietoliikenneyhteydet eivät ole nyky-Suomessa enää vain arjen mukavuutta. Ne ovat osa kansallista turvallisuutta, osa huoltovarmuutta ja osa tulevaisuuden kasvun perustaa. Siksi tämä hallituksen esitys on tärkeä ja ajankohtainen. Sillä helpotetaan erittäin suuren kapasiteetin verkkojen, kuten valokuituverkkojen, rakentamista erityisesti haja-asutusalueilla ja maaseudulla.

Esityksessä muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain kahta pykälää sekä sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Tavoitteena on poistaa esteitä ja sujuvoittaa luvitusta, jotta valokuituverkkoja ja muita suurteho-yhteyksiä voidaan ottaa käyttöön nopeammin ja laajemmin eri puolilla Suomea.

Arvoisa puhemies! Muutos on tekninen mutta vaikutuksiltaan laaja. Käytännössä se tarkoittaa, että viestintäverkkojen rakentaminen ei pysähdy hallinnollisiin mutkiin tai tarpeettomaan byrokratiaan. Tämä on erityisen tärkeää meille pohjoisessa ja haja-asutusalueilla, joilla markkinaehtoinen rakentaminen etenee hitaammin ja yhteydet voivat jäädä puutteelliseksi ilman yhteiskunnan tukea tai esteiden purkamista.

Sähköisen viestinnän infrastruktuuri on samalla myös osa kriittistä infrastruktuuria. Jos yhteydet katkeavat, katkeaa samalla yhteys viranomaisiin, hälytysjärjestelmiin, terveyspalveluihin ja koko digitaaliseen yhteiskuntaan. Siksi esityksen liittyminen huoltovarmuuteen on selkeä: mitä kattavampi ja vahvempi verkko infrastruktuuri on, sitä paremmin Suomi pärjää myös kriisitilanteissa.

Arvoisa puhemies! Tämä on tekninen mutta tarpeellinen lisäys, jolla varmistetaan, että seuraamuksia voidaan panna täytäntöön tehokkaasti, mikäli sääntelyä rikotaan. Kuten mikä tahansa muukin yhteiskunnan toiminto, myös valokuituverkon rakentaminen tarvitsee selkeät pelisäännöt, keinot puuttua rikkomuksiin.

Kaiken kaikkiaan tämä esitys on järkevää, huoltovarmuutta, valmiutta ja alueellista tasa-arvoa vahvistavaa lainsäädäntöä. Se mahdollistaa investointeja, tukee sujuvaa viestintää ja parantaa koko maan digivalmiutta etenkin harvaan asutuilla alueilla. Siksi kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.04 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on niin polttava aihe tuolla meillä itäisessä Suomessa, että tästä voisi vaikka koko illan puhua, mutta en aio tämän puheen jälkeen enää tänä iltana niin tehdä.

Tosiaan Finnet-liiton arvion mukaan noin 400 000 suomalaista on jäämässä 5G-verkon palveluiden ulkopuolelle, kuten aiemmin jo totesin. Arvio perustuu siihen, että Traficomin ja mobiilioperaattoreiden mukaan 5G-verkon 100 megabitin mobiililaajakaista on nykyisin saatavilla 92 prosentilla väestöstä. Lisäksi on huomioitava, että saatavuus tarkoittaa sitä, että rakennusten ulkopuolella jossain kohtaa on 100 megabitin nopeus tarjolla puolen-toista metrin korkeudella. Tämä ei siis kerro todellista tilannetta asuntojen sisällä. Suomalaiset ovat siirtyneet sisäverkkoihin jo vuosikymmeniä sitten, mutta operaattorit ovat ajamassa meitä ulos toteuttamaan viestinnällisiä tarpeita. Yli 90 prosentin saatavuus kuulostaa korkealta luvulta, mutta todellisuudessa se tarkoittaa, että noin 400 000 suomalaista jää tämän ulkopuolelle.

Myös Traficomin tilastojen mukaan 5G-verkon rakentamisen painopiste on voimakkaasti taajama-alueilla ja vieläpä kaikista isoimmissa taajamissa. Tämä tarkoittaa käytännössä, että suurin osa 5G-verkon saavuttamattomiin jäävistä ihmisistä asuu maaseudulla eli alueilla, minne ilman julkista tukea ei ole mahdollista rakentaa myöskään valokuituverkkoa. Näistä alueista on tulossa tietoliikenneyhteyksien köyhyysalueita.

Mobiilioperaattorit ovat ilmoittaneet, että 5G-verkko on valmis. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että operaattorit hylkäävät tietoisesti nämä 400 000 suomalaista 5G-verkon saavutettavuuden osalta. Samalla nämä ihmiset jäävät digitaalisuuden varaan laskettujen palveluiden ulkopuolelle. Operaattorit ovat luomassa Suomeen digitaalisuuden luokkayhteiskuntaa, ja viranomaiset sekä hallitus näyttävät hyväksyvän tämän.

Arvoisa puhemies! Finnet-liiton ja Suomen Seutuverkot ry:n mukaan erityisesti Itä-Suomi, mukaan lukien Etelä-Karjala, on jäänyt selvästi jälkeen tietoliikenneyhteyksien kehityksessä. EU:n DESI-indeksin mukaan Suomen harvaan asuttu maaseutu on heikoimmasa asemassa nopeiden laajakaistayhteyksien saatavuudessa. Tilanne on erityisen heikko Itä-Suomen viidessä maakunnassa: Kainuussa, Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa, Etelä-Karjalassa ja Etelä-Savossa. Traficomin mukaan näillä alueilla sekä kiinteän että mobiililaajakaistan saatavuus on Suomen huonointa. Tätä vahvistaa myös kansalaisilta, yrittäjiltä ja viranomaisilta tuleva toistuva palaute toimimattomista yhteyksistä, niin pelastustoilta kuin hyvinvointialueilta, kaikilta toimijoilta. Ei riitä, että viranomaisen mukaan yrityksen kaupungin keskustassa sijaitsevassa toimistossa yhteydet toimivat, jos ja kun ne eivät toimi kaupunkikeskustan ulkopuolella, missä yrityksen käytännön toiminta tapahtuu. Puunkorjuu ja -kuljetus tapahtuvat metsissä ja maaseudulla, ei kaupunkien keskustoissa, ruuan tuottamisesta puhumattakaan.

Arvoisa puhemies! Mobiilioperaattorit ajoivat 3G-verkon alas, mikä pahensi tilannetta merkittävästi. Kun operaattorit eivät rakenna 5G-verkkoa vastaavalla kattavuudella, jäävät itäisen Suomen kansalaiset pysyvään digitaaliseen köyhyYTEEN. Operaattoreiden vastuulla olevien mobiiliverkkojen nopeudet ja luotettavuus eivät vastaa nykypäivän tarpeita. Puhe-lujen ja laajakaistapalvelujen tasossa on huomattavan paljon ongelmia. Esimerkiksi Suomen kuorma-autoliitto SKALin selvitykset osoittavat, että yhteysongelmat haittaavat niin yritysten kuin kansalaisten arkea. Vaikka operaattorit ja viranomaiset vakuuttavat yhteyk-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

sien täyttävän yleispalveluvelvoitteet, nämä vaatimukset ovat kaukana EU:n tavoitteista, joiden mukaan kaikilla kansalaisilla tulisi olla gigabitin yhteys vuoteen 2030 mennessä.

Arvoisa puhemies! Itä-Suomi on myös, kuten kaikki me tiedämme, Naton itäraja, ja alueverkkoyhteyksillä on keskeinen rooli huoltovarmuuden ja turvallisuuden näkökulmasta. Mahdollisen kriisin sattuessa toimivat tietoliikenneyhteydet ovat elintärkeitä. Maakuntaliitot ja alueen yritykset ovat nostaneet asian esille kerta toisensa jälkeen, mutta konkreettisia toimia ei hallitukselta, ei varsinkaan operaattoreilta eikä vastuuviranomaisilta ole nähty. Meidän itäisen Suomen alkuasukkaiden näkökulmasta kukaan ei ota Suomessa vastuuta alueemme infran murenemisestä käsiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.08 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kallio puhui tuossa hyvin tilanteesta. Jos meillä on vajaa 10 prosenttia siitä väestöstä, joka meillä on, jäämässä tämän ulkopuolelle, niin tietenkin herää kysymys, kuinka paljon resursseja tai muuta pitäisi laittaa sen varmistamiseksi, että kaikilla olisi tämä 5G-verkko tarjolla. Kysyisin nyt, kun ministeri on paikalla, minkä tyyppisiä kustannusarvioita on tämän osalta tehty, että vuonna 2030 myös itäisessä Suomessa tällainen palvelu olisi tarjolla niin kuin muuallakin Suomessa? Tämä nousee monella tapaa esiin, niin kuin edustaja Kallio tässä hyvin toi esiin.

Me ollaan viime aikoina puhuttu VR:n junien yhteyksistä, ja niissäkin on parantamista tapahtunut, mutta niissäkin on tilanne se, että tukiasemia pitäisi olla rataverkon yhteydessä tiheämmin. Sitä pitäisi tehdä. Tässä on vähän samasta asiasta kysymys, kun mietitään niiden käyttämistä, ja kun me näitä kaikkia härpäkkeitä käytetään koko ajan elämässämme, niin me tarvitsemme niitä yhteyksiä, ja on erittäin iso kysymys, miten se toimii ympäri Suomea.

Mutta tämä kysymys: paljonko tämä 10 prosenttia tulisi maksamaan, jos me varmistettaisiin 5G kokonaan Suomessa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

18.10 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri! Kiitos hyvästä keskustelusta laajakaistayhteyksistä, mobiiliverkoista.

Täällä on muun muassa erityisesti nostettu esille Itä-Suomea ja muuta harvaan asuttua aluetta, mutta täytyy todeta se, että näitä ongelmia on aika laajasti myös ihan läpi Suomen — ei niin pahoja kuin Itä-Suomessa ja näillä alueilla, mutta ei tarvitse Helsingistä mennä kuin noin 80 kilometriäkin, niin tämä 3G-verkon alasajo on vaikuttanut merkittäväällä tavalla aivan tavallisten puhelinyhteyksienkin toimivuuteen. Tämä 3G-verkon alasajo itse asiassa pahensi tilannetta. Puhelinyhteydet ovat kärsineet, ja tänä päivänä voi sanoa, että melkein puhelu kuin puhelu jonkinlaisesta häiriöstä kärsii, ja ne liittyvät nimenomaan näihin verkkoyhteyksiin.

Tämä kysymys on minun mielestäni myös huoltovarmuuskysymys, turvallisuuskysymys, ja hyvällä tavalla tässä keskustelussa tuotiin esille myös vahva ja nopea digitalisaation eteneminen ja se, kuinka monet palvelut meillä on tänä päivänä näiden sähköisten palveluiden piirissä. Jos ne eivät ole saavutettavissa sen takia, ettei ole yhteyttä, niin silloin voi kysyä, miten meidän yhteiskunta näissä kysymyksissä toimii, kun paperiposti, kirjeposti, ei enää kulje ja tieto on aika isolta osin tänä päivänä digitaalisessa muodossa.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Itse ajattelen niin, että tämä on kyllä meidän yhteinen haasteemme, ja tässä edustaja Lyly nosti hyvin esille sen kysymyksen, mitä tämä maksaisi, jos tämä laitettaisiin tavalla tai toisella kuntoon. Kyllä välillä tuntuu siltä, kun autoa ajaessa puhelinyhteydet katkeilevat, puhumattakaan junista, että jos tässä maailmassa yli 50 vuotta sitten käytiin kuussa, niin on ihme, että tässä maassa ei puhelinyhteyksiä ja nettiyhteyksiä saada toimimaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.12 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Kallio aiemmassa puheenvuorossaan erinomaisesti kuvasi sitä tilannetta, mikä Itä-Suomessa on, ja hän nimenomaan kuvasi itäsuomalaisia alkuasukkaiksi, ja koska itsekin kuulun heihin, niin arvelin tässä muutaman sanasen sanoa.

Siellä Pohjois-Savon laitamilla, mistä tietysti itse olen, paljon tulee viestiä siitä, että yhteydet eivät toimi ja puhelinyhteyksien osalta on siellä laita-alueella ongelmia. Samoiten sieltä edustaja Kallion alueelta elikkä Etelä-Savostakin on minuun oltu yhteydessä useampaan otteeseen siitä, miksi tälle asialle ei tehdä mitään. Siellä on paljon turvallisuuteen liittyviä haasteita nimenomaan siinä, että puhelut eivät mene läpi silloin, kun pitäisi, ja kyseessä on todella hätätilanteita. Tältä osinhan asialle pitäisi saada aikaiseksi jotakin. Sillä tavalla halusin tukea edustaja Kallion hyvää puheenvuoroa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

18.13 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Kalliolle hyvistä puheenvuoroista ja aika hyvästä tilannekuvasta, mikä se tällä hetkellä on.

Kyllähän tuo 3G-verkon yllättävä alasajaminen teki semmoisen aukon tuolla haja-asutusalueilla ja maaseudulla nyt sitten tämän kuuluvuuden ja verkkojen toimivuuden osalta. Kiersin tuossa elokuussa aika paljon yrityksiä. Kävin sitten muutamalla maatilalla, ja he suoraan sanoivat, että nämä heikot yhteydet hurjasti vaikeuttavat heidän elinkeinonsa harastamista. Pitkälti maatilatkin joutuvat niiden raportointien ja elinkeinotoiminnan osalta sitten hyödyntämään tietoverkkoja. Näitä terveisiä tuli Pielaveden suunnalta, ja mistähän muualta niitä tuli.

Mutta tämä on minusta tuolla maaseudulla erityisesti myös turvallisuuskysymys, ihmisten arjen turvallisuuskysymys, ja jollain tavalla tähän pitäisi ratkaisua löytää. En tiedä, löytyykö tähän sitten EU-rahoitusportti maaseuturahaston kautta tai jotain, mutta jollain tavalla tämä ohjelma pitäisi saada jatkumaan. Se edellinen laajakaistaohjelma, missä oli kunnille aika isotkin rahoitusvastuut, ei enää nykyisessä kuntatalouden tilanteessa toiminut, mutta ei minusta valtionkaan pidä kokonaan vetäytyä tästä ongelmasta, koska se on erityisesti myös sitten huoltovarmuuskysymys ja turvallisuuskysymys tässä maailmantilanteessa ja tietysti maaseutujen näkökulmasta.

Ministeriltä lähinnä: onko tehty niitä toimenpiteitä, mitä tuolla raiteilla piti tehdä ja junakaluston osalta? En ole ainakaan tuolla itäradalla huomannut. Siellähän on niitä vahvistimia laitettu junavaunuihin, mutta niitten vaikutus on kyllä hyvin heikko. Jos siellä ei kenttää ole, niillä ei ole mitään merkitystä, ja edelleen ne ongelmat tuolla raiteilla ja junassa työskennellä on ja puheluita soittaa, aivan turha yrittää pitempiä puheluita, koska sinä putoat useamman kerran langoilta.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Mutta jollakin tavalla tähän pitää sitä tahtotilaa ensinnäkin löytää, ja minä luulen, että tässä nyt sitten alueiden ja rakennerahastojen ja maakuntaliittojen ja valtion pitäisi löydä hynttyitä yhteen ja tehdä jonkunäköinen jatkosuunnitelma tulevaisuuteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä alkaa lähestyä tämän aiheen keskustelun loppuaika, mutta myönnän vielä puheenvuoron edustaja Kalliolle ja sen jälkeen ministerille, mikäli hän haluaa lyhyesti kommentoida. Jos sen jälkeen vielä on puheenvuoroja, niin ne siirtyvät sitten myöhempään iltaan. — Edustaja Kallio.

18.16 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pahoittelut, tämä on nyt semmoinen aihe, joka nimittäin ylivoimaisesti eniten nousee esille meidän alueella, ja tämä meinaa mennä välillä vähän tunteisiin.

Mutta näistä junien yhteyksistä sanon, kun en äsken maininnut sitä, että nyt tämän kaksi ja puoli vuotta kun olen täällä kulkenut Mikkeli—Kouvola—Lahti—Helsinki-väliä, niin se on itse asiassa mennyt huomompaan. Valtaosa siitä on sellaista, että siinä ei käytännössä pysty tekemään mitään, mihinkä tarvitsisi nettiyhteyksiä.

Sitten on sitä viestiä tullut jo pidemmän aikaa, että ykskaks sillä vakituisella asukkaalla tai yrittäjällä siellä maaseudulla, haja-asutusalueella, lakkaa puhelin toimimasta, ja kun operaattorille on ollut yhteydessä, niin on joskus jopa kerrottu, että he ovat suunnanneet uudelleen, koska vapaa-ajan asukailta on tullut toiveita. Meillä on Saimaan seudulla tullut paljon niitä toiveita, että kuuluisi paremmin, ja sitten ne on suunnattu sinne, ja sitten nämä vakituiset asukkaat ovat jääneet huomompaan tilanteeseen. Eli on monentyypisiä tilanteita.

Itse vaihdoin henkilökohtaisen liittymän tässä vähän aikaa sitten, ja heti kun meni tieto entiselle rakkaalle operaattorille, niin joka vuorokausi tippui hinta — koko ajan tuli hinta alaspäin ja erilaista lahjakorttia ja muuta. Kyllähän tässä on se, että operaattorit eivät ilman pakottavaa lainsäädäntöä tule tekemään niin, että tässä maassa olisi se kattava 5G-verkko — tai oli se nyt mikä G tahansa, ei tahdo sitä yhtäkään aina löytää. Tämä edellyttää sitä, että se tehdään, koska jos puhutaan kerran markkinataloudesta, niin sitten ne ottavat markkinoilta sen rahan, ja nythän me maksetaan, joilla se ei kuulu, ja sitten näille, jotka vaihtavat, koko ajan lyödään halvempaa tarjousta sinne. — Mutta kiitos, ei muuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ranne.

18.18 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia. Tämä keskustelu on ollut hyvin laajaa, ja minäkin ehkä tässä puheenvuorossani, arvoisa puhemies, hieman laajenan.

Lähdetään tästä, mitä monesti on täällä salissa käsitelty: VR:n nettiyhteydet. Eli palaan siihen, kuka on vastuussa ja ketkä yrittävät ratkaista asiaa. Siellä ovat siis VR ministeri Strandin alaisuudessa ja operaattorit, ja tietenkin niitä teknisiä ratkaisuja haetaan. Siellä on joitain muutoksia tapahtunut, mutta häneltä täytyy tarkemmin kysellä, miten se on edennyt. Minun käsittääkseni asiat ovat siirtyneet parempaan suuntaan, mutta paljon on vielä tekemistä.

Yleisesti meidän tietoverkoista. Me siis tiedetään, että teknologia kehittyy, maailma muuttuu, ja se, mistä meillä nyt hallituksessa ja meillä ministeriössä on otettu iso koppi, on se, että meillä alkuvuodesta käynnistettiin koko Suomen tietoverkkoihin liittyvän strategi-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

sen suunnitelman valmistelu. Meillä on tällainen iso hanke, turvallisuutta ja uutta talouskasvua koko Suomeen. Tämä vastaa sitä Liikenne 12 -paperia, joka on pitkäjänteinen koko Suomeen liittyvä suunnitelma. Tässä työssä on mukana tietenkin yksityinen sektori, joka tällä hetkelläkin ja tulevaisuudessa tulee vastaamaan lähes kokonaan niistä investoinneista, joita meillä tietoverkkoihin kohdistetaan. He ovat tietenkin tässä mukana, kuten myöskin turvallisuusviranomaiset ihan suposta alkaen.

Tämä kokonaisuus on sellainen, että me katsotaan, kootaan se tilannekuva, jossa myöskin huomioidaan esimerkiksi se, kun esimerkiksi mietitään näitä hätäpuheluita tai yleisesti yleispalvelusääntelyn toimivuutta ja sen noudattamista, että nämä ovat viranomaistehtäviä. Tässä mennään hyvin vahvasti viranomaiset edellä. Ja tämän TUUTTI-hankkeen kautta, jonka tarkoituksena on saada oikeasti verkot totterölle ja kuntoon koko Suomessa, todellakin ollaan jo yhdessä selvittämässä tilannetta ja ihan niitä konkreettisia toimenpiteitä. Ei niin, että nyt täällä tulee joku tylsä paperi tai joku mappi ö, vaan ihan konkreettisesti: tilannekuva, konkreettiset toimenpiteet, miten asiaa viedään eteenpäin. Tässä ovat myöskin tietenkin puolustus ja turvallisuus, kansallisen turvallisuuden näkökulmat, erittäin vahvasti mukana.

Yleispalvelusääntelyn osalta on tarkasteltu tietenkin sitä, mitä muutostarpeita siinä on. Siinä palataan taas itse asiassa siihen, millä lailla voimme luottaa siihen, että ne operaattoreiden mittaukset ovat yksi yhteen niiden kanssa, mitä meidän viranomainen tekee mittauksia, ja kuinka viranomainen voisi tehdä mittauksia enemmän, tarkemmin ja varmistaa sen, että sääntelyä noudatetaan.

Traficom. Siis hehän ovat se viranomainen, jonka työhön minä en lähde määrittämään. Niin kuin sisäministeri ei lähde poliisiyliohtajaa määrittämään, minä en lähde myöskään oman hallinnonalan viranomaisten työtä johtamaan enkä määrittämään. Traficomilla on kuitenkin, kun esimerkiksi on näitä huolia siitä, miten hätäpuheluiden osalta on, se viranomaisvastuu ja myöskin sitten velvollisuus antaa määräyksiä hätäliikenteen toimivuuden toteutukseen ja varmistamiseksi. Tämä on vahvasti viranomaistyötä, mutta meillä on siis tämä iso TUUTTI-hanke, jonka kautta katsotaan se tilannekuva ja konkretisoidaan tätä tilannetta.

Rahasta kun on puhe, niin meillä on edelleen CAP-rahoitusta jäljellä, olikohan sitä se 52 miljoonaa, jota olisi mahdollista käyttää aika laajasti haja-asutusalueiden myöskin viestintäverkkojen kehittämiseen. Ja tämä on oikeastaan sellainen, että kun me EU:n seuraavaa rahoituskautta jo katsellaan, niin tietenkin me sitä sieltä yritetään saada ja ollaan vaikutetukin siihen. Kun voidaan perustella turvallisuussyillä ja muilla, niin sitä EU-rahoitusta yritetään tietysti saada maksimoitua tänne Suomen suuntaan.

Tänään pitkästä aikaa — ei kukaan meidän virkamiehistä muistanut, milloin tällainen tilaisuus olisi aikaisemmin ollut — olin kutsunut kaikki maakuntajohtajat työluonaalle. Tällaista ei ole ainakaan 20 vuoteen tapahtunut, ja tietenkin me puhuttiin hyvin vahvasti paitsi siitä perinteisestä infrasta myös kriittisestä infrasta, johon tietoliikenneyhteydet kuuluvat. Tämä oli valtavan hyvää keskustelua, ja sieltäkin tuli varsin hyvin ilmi se, että se yhteistyö ja se yhteinen tilannekuva on kuitenkin se, jonka kautta viedään asioita eteenpäin.

Jos haluttaisiin tähän maahan sataprosenttinen peitto, siis jokaiseen kolkkaan, niin en tiedä, onko ihan väärin, mutta miljardeista puhutaan joka tapauksessa, ehkä 10 miljardista. Me puhutaan aivan valtavista summista. Tietenkin optimaalinen tulos olisi se, että joka puolella, jokaisessa niemessä ja notkossa olisi se yhteys, mutta tässä maassa se ei ole realistista, eikä se ole missään päin maailmaa realistista tähän pästä. Meidän täytyy priorisoi-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

da, ja tämän meidän ison uuden hankkeen kautta myöskin tätä viedään eteenpäin ja yhteensovitetaan ja painotetaan.

Me tehdään yhteistyötä, ja operaattoreiden osalta on tietenkin hyvä nähdä se, että heillä on petrattavaa, markkinoilla on petrattavaa, ja me ja viranomaiset teemme parhaamme, että tässä kokonaisuus kehittyisi oikeaan suuntaan. Tämä työ, mitä me käynnistettiin, tämä iso työ, tämäkin olisi pitänyt aloittaa jo aikoja sitten, tällainen suunnitelma koko tietoverkkojen osalta, ja nyt se tulee. Minä toivon, että me siitäkin saadaan hyvää yhteistyötä yli oppositorajan, yli hallitus—oppositio-rajojen, koska tämä on niin tärkeä asia. Ei niin, että rahaa riittää kaikkeen, mutta että rahaa riittää tärkeimpään ja kehitetään oikeaan suuntaan. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi raideliikennelain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 65/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Tässäkin keskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

18.24 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nyt meillä on seuraavaksi lähetekeskustelussa hallituksen esitys 65: esitys laeiksi raideliikennelain ja liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksen tavoitteena on jatkaa kesäkuussa 2022 voimaan tullutta itäisen kansainvälisen vaunukaluston käyttömahdollisuutta Suomen sisäisissä puutavara- ja kemikaalikuljetuksissa kahdella vuodella aina vuoden 28 loppuun asti ja parantaa kaupunkiraideliikenteen eli metro- ja raitiotieliikenteen turvallisuutta etenkin silloin, kun kaupunkiraideliikennettä laajennetaan uusille alueille. Tämä on ollut hyvin pitkä prosessi, ja valmistelu on ollut varsin perusteellista.

Voimassa olevan itäisen kansainvälisen liikenteen kaluston eli niin sanotun GOST-kaluston käyttö Suomen sisäisissä puutavara- ja kemikaalikuljetuksissa on sallittua voimassa olevan sääntelyn nojalla vuoden 26 loppuun asti. Kaluston käyttö on ollut välttämätöntä, jotta Suomen sisäiset puutavara- ja kemikaalikuljetukset voidaan turvata, kun EU-vaatimusten mukainen kotimaan liikenteen kalusto ei ole ollut riittävää sen jälkeen, kun puutavaran ja pääosin myös kemikaalien tuonti Venäjältä loppui Venäjän aloitettua helmikuussa 22 hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan. Kahden vuoden pidennys voimassa olevaan poik-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

keusmahdollisuuteen on tarpeen siksi, että toiminnanharjoittajilla olisi riittävästi aikaa hankkia ja ottaa käyttöön EU-vaatimusten mukaista kalustoa. Kaluston hankinta vaatii aiemmin arvioitua enemmän aikaa, ja siksi nyt ehdotettaisiin kahden vuoden lisäaikaa OSJD/GOST-kaluston käyttöön.

Asiasta on konsultoitu myös Euroopan komissiota, koska EU-lainsäädännön nojalla Suomella ei ole oikeutta käyttää tätä kalustoa muihin kuin kansainvälisen liikenteen kuljetuksiin. Kahden vuoden pidennys voimassa olevaan poikkeusmahdollisuuteen on pisin mahdollinen, ja vuoden 29 alusta alkaen Suomen sisäiset puutavara- ja kemikaalikuljetukset on hoidettava EU-vaatimusten mukaisella kalustolla. GOST-kaluston pysyvä käyttömahdollisuus ei siis ole mahdollista. Tätä selvitettiin erittäin tarkkaan, jokainen kivi ja kanto käännettiin. Tässä on todella ongelmana se, että Suomi on EU:n jäsenvaltiona sitoutunut näihin EU-lainsäädännön mukaisiin rautatiekalustovaatimuksiin.

Kaupunkiraideliikenteen osalta esitetään etenkin sitä, että kaupunkiraideliikenteen eli metro- ja raitiotieliikenteen rataverkon uudet suunnitelmat olisi toimitettava mahdollisimman aikaisessa vaiheessa toimivaltaiselle viranomaiselle eli Traficomille, jotta virasto voisi arvioida, onko uusissa kaupunkiraideliikenteen rataverkon suunnitelmissa arvioitu ja otettu huomioon riittävällä tavalla kaupunkiraideliikenteen turvallisuus.

Lisäksi esitetään, että kaupunkiraideliikenteen harjoittajan ja rataverkon haltijan on turvallisuusjohtamisjärjestelmissään otettava huomioon kaupunkiraideliikenteen laajentaminen uusille alueille ja huolehdittava siitä, että kuljettajat koulutetaan uuden kaluston käyttöön ja uuden rataverkon edellyttämien vaatimusten mukaisesti. Kaupunkiraideliikenteen sääntelytarpeiden kehittäminen on todettu välttämättömäksi erityisesti, kun kaupunkiraideliikenne on laajentunut uusiin kaupunkeihin ja kaupunginosiin. Kun etenkin raitiotieliikennettä on avattu uusille alueille, alkuvaiheessa tapahtuu tämän liikenteen ja muun tie- ja katuliikenteen välillä kohtaamisonnettomuuksia, ja siksi olisi kaikkien etujen mukaista, että näitä alkuvaiheen onnettomuuksia voitaisiin vähentää rataverkon suunnittelussa jo alusta alkaen.

Ehdotetut kaupunkiraideliikenteen säännökset eivät muuttaisi valtion ja kuntien välistä toimivaltajakoa, koska jo nykyisellään Liikenne- ja viestintävirasto Traficom on kaupunkiraideliikenteen toimivaltainen valvontaviranomainen ja varsinainen järjestämisvastuu kaupunkiraideliikenteessä on kunnilla. Ehdotetut muutokset kaupunkiraideliikenteen sääntelyyn on myös pyritty tekemään mahdollisimman kevyellä tavalla niin, että kuntien hallinnollinen taakka ei kasvaisi nykyiseen verrattuna mutta samalla kuitenkin kaupunkiraideliikenteen liikenneturvallisuus parantuisi.

Eduskunnalle esitetään, että hallituksen esityksen mukaiset lait tulisivat voimaan 1.4.2026. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.29 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä raideliikennelakiin esitetään muutosta, jolla jatkettaisiin itäisen kansainvälisen liikenteen kaluston käyttömahdollisuutta kotimaan puutavara- ja kemikaalikuljetuksessa vuoden 2028 loppuun asti. Voimassa oleva poikkeus sallii kaluston käytön Suomen sisäisessä puutavara- ja kemikaalikuljetuksessa vuoden 2026 loppuun asti.

Esitys on tärkeä ja kannatettava. Tässä yhteydessä, kun puhutaan raideliikenteen tärkeydestä, haluan tuoda tietoon sen, mikä on tilanne Itä-Suomessa: Etelä-Savossa, Pohjois-Sa-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

vossa ja Pohjois-Karjalassa. Raideliikenne Pieksämäki—Varkaus—Joensuu-välillä odottaa investointeja eli sähköistämistä. Kolme maakuntaa ja viisi kuntaa ovat tehneet selvityksen Pieksämäki—Varkaus—Joensuu-välisestä raideliikenteestä ja vaativat liikennesen Pieksämäki—Varkaus—Joensuu-välisen rataosuuden. Tällä hetkellä Pieksämäki—Varkaus—Joensuu-rataosuudella liikennöidään kiskobusseilla. Maakuntien ja kuntien tilaamassa selvityksessä todetaan, että matkamäärät rataosuudelle ovat kasvussa. Pieksämäen ja Joensuun välillä matkusti viime vuonna noin 70 000 henkilöä. Vuosina 2018 ja 2019 määrä oli noin 45 000 matkustajaa vuodessa.

Selvityksessä todetaan, että poliittiset päätökset täytyy tehdä kuluvan vuoden aikana, jotta liikennöinti jatkuisi ilman keskeytyksiä 2030-luvulla. Selvityksen mukaan Pieksämäki—Varkaus—Joensuu-välin sähköistäminen maksaisi 50 miljoonaa euroa. Maakuntaliitot ja kunnat siis korostavat selvityksessään, että rataosuuden sähköistämisen suunnitteluun on otollinen hetki nyt, jotta pystytään vastaamaan kasvavaan kysyntään. Lisäksi 2030-luvun lopulla radalle odotetaan laajaa peruskorjausta. Väylävirastossa on käynnistymässä selvitys, jossa tarkastellaan sähköistysten tarpeita, priorisointia, kustannuksia ja vaikutuksia. Selvitys valmistuu ensi vuonna ja toimii lähtökohtana, kun mahdollisia suunnittelu- ja toteutuskohteita arvioidaan. Joensuu—Varkaus—Pieksämäki-yhteys on selvityksessä mukana.

Arvoisa rouva puhemies! Pieksämäki—Varkaus—Joensuu-ratavälin sähköistämisen suunnittelun on oltava toteutuslistalla, kun Väyläviraston selvitys valmistuu, saavutettavuuden ja puolustus- ja huoltovarmuuden vuoksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

18.32 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Raideliikennelakiin esitetään muutosta, jolla jatkettaisiin itäisen kansainvälisen liikenteen kaluston käyttömahdollisuutta kotimaan puutavara- ja kemikaalikuljetuksissa vuoden 2028 loppuun asti. Myös eräitä kaupunkiraideliikennettä koskevia muutoksia ehdotetaan.

On aivan hyvä, että metsä- ja kemianteollisuuden sekä rautatiealan yrityksille annetaan riittävästi aikaa hankkia EU-standardien mukaista kuljetuskalustoa kuljetuksiansa varten. Lisäaikaa on säädettävä siksikin, että Suomi ei voi EU:n jäsenvaltiona sallia OSJD/GOST-kaluston käyttöä pysyvästi Suomen sisäisessä liikenteessä. Suomella ei ole tähän tarvittavaa poikkeusta unionilainsäädännössä. Komissio ei myöskään ole antanut Suomelle lupaa irrottautua EU-lainsäädännön mukaisista kalustovaatimuksista pysyvästi.

Arvoisa puhemies! Kaupunkiraideliikennettä koskevista muutoksista tärkein on se, että Liikenne- ja viestintävirastolle tulisi toimittaa uuden kaupunkiraideliikenteen rataverkon rakentamista koskeva suunnitelma silloin, kun uutta kaupunkiraideliikenteen rataverkkoa suunnitellaan alueelle, jolla ennestään ei ole metro- tai raitiovaunuliikennettä. Hallituksen esityksen yhtenä tärkeänä tavoitteena on täydentää kaupunkiraideliikenteen sääntelyä niin, että turvallisuusnäkökohdat otettaisiin huomioon jo rataverkon suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa, sekä edistää kaupunkiraideliikenteen turvallisuutta. Liikenne- ja viestintävirastolla olisi mahdollisuus tarkistaa jo suunnitteluvaiheessa, että turvallisuusnäkökohdat on riittävällä tavalla otettu huomioon. Tämän vuoksi lakiin tehdään eräitä tarkennuksia rautatieyrityksiltä edellytettävän toimiluvan peruutusta koskeviin säännöksiin sekä muita teknisluonteisia tarkistuksia raideliikennelainsäädäntöön. Tältäkin osin siis lainsäädäntöä selkeytetään ja ajantasaistetaan vastaamaan tämän päivän tarpeita.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kun uutta kaupunkiraideliikenteen rataverkkoa kehitetään kunnissa, kunnat laativat jo nykyisellään kattavia suunnitelmia, [Puhemies koputtaa] joten ehdotetut säännösmuutokset eivät olennaisesti lisää kuntien hallinnollista taakkaa tai aiheuta niille ylimääräisiä kustannuksia.

Kiitos ministeri Ranteelle asian esittelystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.34 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Nämä esitykset, jotka liittyvät tähän puutavara- ja kemikaalikuljetuksen kahden vuoden pidentämiseen itäisen kansainvälisen liikenteen kaluston osalta, ovat kannatettavia, ja kun tässä taustalla myöskin on tämä Ukrainan sota ja muita kysymyksiä, niin se on tässä viisasta tehdä näin. Kysyisin nyt: kun tämä kahden vuoden määräaika todennäköisesti tässä tulee, onko todennäköistä, että sinä aikana tämä asia saadaan semmoiseen kuntoon kuin tässä edellytetään?

Arvoisa rouva puhemies! Toinen asia on sitten tämä kaupunkiseutujen suunnittelu, että se viedään tuonne Traficomiin, ja tavallaan se on sinänsä hyvä asia. Kaupungeissa raitiotieverkkoja suunnitellaan vuosia etukäteen, ja on hyvä, että sitä tarkastellaan monelta kantilta. Tässä mielessä tämäkin muutos varmasti pystytään hyvin tekemään. Täällä erityisesti on sanottu Helsingin, Tampereen ja Turun seudun toimenpiteitä, mutta näitten osalta voi sanoa, että ne tehdään kyllä vuosia etukäteen. Uskon, että tämä ei sinänsä sitä prosessia hidasta.

Semmoinen pieni tieto tästä raitiotiestä Tampereella, että kun noin neljä vuotta tuli täyteen elokuussa, niin 58 miljoonaa nousua oli neljän vuoden aikana, ja nyt tämän vuoden aikana tulee Tampereen raitiotiellä tämän vuoden luku olemaan yli 20 miljoonaa. Se kertoo vaan siitä, kuinka suosittuja nämä raitiotiet käytännössä ovat.

Arvoisa rouva puhemies! Jäi yksi puheenvuoro käyttämättä tuossa edellisessä kohdassa, ja kun ministeri on paikalla, niin ajattelin nyt siitä vähän jatkaa, ja se liittyy tähän raitiotieasiaan muutenkin.

Ensinnäkin, kun kalustoyhtiöstä tässäkin nyt puhutaan, niin VR luovuttaa nyt omaa kalustoaan, noin 20 prosenttia suurin piirtein, tähän tulevaan kalustoyhtiöön, ja tavallaan sillä ruvetaan sitten ajamaan tätä lähijunaliikennettä. Se uudistaminen on sitten sen uuden kalustoyhtiön vastuulla.

Toinen asia, joka tässä jäi sanomatta: Nyt kun tätä kilpailutusta viedään eteenpäin monella osalla, niin me aina puhutaan taloudellisesta puolesta, mutta myöskin näiden laatukriteerien pitäisi olla niissä kilpailutuksissa mukana ja sen, minkälaista palvelutasoa ja muuta siellä tarjotaan. Se laatu puoli pitäisi olla, ei pelkästään mennä sillä kilpailutuksella, joka on eurot edellä — sekin on tärkeätä, mutta asiakkaitten kannalta on tärkeätä myöskin tämä laatu.

Vielä pieni huomio siihen, mitä edustaja Autto täällä toi esiin, liittyy tähän, kuinka nämä raitiotiehankkeet etenevät. Se liittyy tähän, että on populaa riittävästi eli ihmisiä niin, että me saadaan raitiotietä ja lähijunaliikennettä kehitettyä alueella. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.37 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi raideliikennelain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

sekä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta. Raideliikennelakiin esitetään muutosta, jolla jatkettaisiin itäisen kansainvälisen liikenteen kaluston käyttömahdollisuutta kotimaan puutavara- ja kemikaalikuljetuksissa vuoden 2028 loppuun asti.

Raideliikenteen määräaikaisella muutoksella oli hallituksen esityksen mukaan tarkoitus mahdollistaa metsä- ja kemianteollisuuden yrityksille sekä rautatieyrityksille riittävästi aikaa hankkia EU-standardin mukaista kuljetuskalustoa Suomen sisäisiä puutavara- ja kemikaalivaunukuljetuksia varten. Kemikaalikuljetuksien osalta muutos oli rajoitettu koskemaan ainoastaan säiliökuljetuksia. Voimassa oleva poikkeus sallii kaluston käytön Suomen sisäisissä puutavara- ja kemikaalikuljetuksissa vuoden 2026 loppuun asti. Poikkeusmenettelyn jatkaminen olisi siis välttämätöntä, jotta yrityksillä olisi riittävästi aikaa hankkia EU-lainsäädännön vaatimukset täyttävää kalustoa riittävästi kotimaan kuljetuksiin.

Esitykseen sisältyy muutamia innovatiivisia sääntelytarkennuksia kaupunkiraideliikenteeseen. Raideliikennelakiin ja liikenteen palveluista annettuun lakiin tehtäisiin eräitä kaupunkiraideliikennettä koskevia muutoksia. Näistä tärkein olisi se, että Liikenne- ja viestintävirastolle tulisi toimittaa uuden kaupunkiraideliikenteen rataverkon rakentamista koskeva suunnitelma riittävän varhaisessa vaiheessa silloin, kun uutta kaupunkiraideliikenteen rataverkkoa suunnitellaan alueelle, jolla ei ole ennestään metro- tai raitiovaunuliikennettä.

Esityksen myötä tärkeinä seurauksina olisivat myös lainsäädännön selkiyttäminen ja ajantasaistaminen sekä kaupunkiraideliikenteen turvallisuuden vahvistaminen.

Kiitos ministeri Ranteelle tämän tärkeän asian esittelystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

18.40 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Venäjän laittomasta ja julmasta hyökkäyssodasta on ollut monia ei-toivottuja seurauksia ja monia sellaisia seurauksia, joissa Venäjän aiheuttaman sodan seurauksena on taloudellisen yhteistyön siteet jouduttu katkomaan varsin väkivaltaisinkin toimin. Yksi sellainen on tietysti sekä kemikaalikuljetuksiin mutta varmasti ennen kaikkea sitten kappaletavarakuljetuksiin, erityisesti puun osalta, liittyneet logistiset ketjut. On selvää, että kun Venäjältä ei Suomeen enää puuta tuoda, niin kotimaan logistiikka on jouduttu asettamaan aivan uuteen asentoon, jotta kuitenkin keskeisen vientialamme metsäteollisuuden raaka-ainevirrat saadaan turvattua ja toisaalta sitten taas tuotteet edelleen maailmalle. Tässä tietysti tämä raidelogistiikan varmistaminen on ollut aivan keskeisessä osassa, ja on tärkeää, että ministeri Ranteen johdolla ylläpidetään kilpailukykyistä logistiikkaa vientiteollisuutemme kannalta.

Samaan aikaan on tietysti tärkeää, että erinäisin toimenpitein huolehditaan siitä, että kotimaiselle kiskokalustotuotannolle olisi kaiken aikaa sellaisia tilauksia, joilla sitten varmistetaan niin tavara- kuin henkilöliikenteessä kotimaisen kalustotuotannon pitäminen täydellä käynnillä paitsi työllisyyden näkökulmasta myöskin siksi, että näin turvattaisiin tämä pitkäjänteinen kyky ja osaaminen Suomessa tuottaa ja sitä myötä myöskin toki huoltaa raidetalustoa, joka huoltovarmuutemme kannalta on sitten todella tärkeä kaikkina aikoina.

Eli näitä eri näkökulmia taitavaksi tunnettu ministeri Ranne tietysti ja koko valtioneuvosto, jolle Suomen kilpailukyky ja ennen kaikkea Suomen turvallisuus on tärkeä, varmasti kaikessa päätöksenteossaan punnitsee. Mutta tämä on tärkeä ja kannatettava lakiesitys, ja kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

18.42 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Viime kaudella edustaja Werningin ja Laakson kanssa tätä oltiin sorvaamassa silloin, kun sota alkoi, ja vähän pakon edessä oltiin, kun venäläinen puuntuonti loppui rajan takaa ja meidän piti sitten metsäteollisuuden ja kemianteollisuuden osalta ratkaisuja tehdä. Silloin kovasti puhuttiin niitten vaunujen kunnosta ja turvallisuudesta, ja nyt tänne asti näillä on sitten kytkeytely, ja tässä nyt sitten sitä jatkoa haetaan.

Tuossa raideammattilaisten lausunnossa minusta aika hyvin kuvattiin sitä pelkotilaa, että kun kumminkin tämä jatkuva kaluston tarve ja uusimisen tarve on olemassa, niin on vaarana, että nyt sitten nämä hidastavat sitä. Täällä on mainittu, että mikäli OSJD/GOST-vaunujen poikkeusmahdollisuutta jatketaan ilman selkeää suunnitelmaa uuden kaluston hankkimiseksi, riskinä on, että sama tilanne jatkuu edelleen. Siellä on tietysti se takaraja nyt, mistä ministeri sanoi, olemassa, mutta tässä nyt vähän tämä poikkeuslupamenettely pelottaa: saadaanko aidosti sitä uutta kalustoa ja investointeja tänne kalustoille?

Lylyn ja Auton puheenvuoroihin kotimaisen teollisuuden, niin Kainuun kuin Pirkanmaan, osalta: esimerkiksi kiskobussikalusto on semmoisessa kunnossa, että se olisi välittömästi laitettava, kun siellä busseilla ajellaan välillä suurin osa, koska se kalusto ei ole ajokunnossa, tietysti ennen kuin tulee tämä poikittaisliikenteen ja ostoliikenteen ratkaisu sitten, millä tulevaisuudessa sitä tehdään. Mutta se pitäisi kytkeä nyt samassa yhteydessä sitten, jos 2026 sitten sitä pitkää kuvaa rakennetaan, ja myös sen kaluston osalta tehdä päätöksiä ja hankintapäätöksiä jo. Mutta tietysti jos sähköistetään, mikä on kaikkien toive, niin sitten se tilanne on vähän toisenlaisessa vaakakupissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

18.44 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Todellakin, niin kuin edustaja Eskelinen tuossa sanoi, viime kaudellahan tätä tehtiin, tosiaan liikenne- ja viestintävaliokunnassa käytiin tätä asiaa läpi. Sota kun oli syttynyt, niin oli sanomatta selvää, että vaunukalusto niin sanotusti puuttui ja matkat puutavarankin kускаamiseen niin sanotusti kasvoivat, kun piti satamasta ruveta niitä tuomaan, ja tällainen kalusto tietenkin oli, mikä oli suomalaisessa omistuksessa, vaikka olikin venäläisomistuksella tehtynä.

Tietysti silloin puhuttiin nimenomaan siitä, että näitä kalustoja ei saa nopeasti mistään, että siinä menee pari vuotta, että saadaan reilummin tuotua, mutta tietysti tätähän on kerran jatkettu tässä, ja kyllä tässä nyt toivottavaa tietysti olisi... Annankin ministerille vinkkiä, että varmaan vähän painetta sinne, kun tästä on tullut vähän nyt sellainen automaatti. Tätä ei ole enää tarkoituksenmukaista tehdä sen takia, koska tilanne on se, että pitää muistaa kuitenkin, että tämä junavaunukalusto kuluttaa meidän raidetta enemmän kuin normaali, oikeamittainen vaunukalusto. Sen takia jollain tavalla pitäisi pystyä myös pitämään huoli siitä, että niitä uusia vaunujakin jossain vaiheessa tulisi.

Niin kuin tässä kollegat ovat puhuneet, niin aika tärkeää on myös se, että me saadaan pysymään myös se osaaminen ja ne työpaikat ja nämä siinä vaunurakentamisessa, ettei käy niin, että meillä kohta sitten ei ole edes enää ketään, kuka niitä tekee, että joudutaan tekemään niitä sitten ulkomailla. Jonkun verran voisi ehkä sanoa sinne tietyille teollisuudenalalle, että voisi niitä vaunuja vähän ruveta tilaamaankin. Voin itse kyllä ensi viikolla itsekin toiseen kertaan siitä asiasta jo heitä huomauttaa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri vielä kommentoida? Olkaa hyvä.

18.46 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin totean, että tämä on aika mielenkiintoinen kombo tässä meidän esityksessämme. Eli molemmat kokonaisuudet liittyvät turvallisuuteen jollain tavalla: toinen enemmän liikenneturvallisuuteen, toinen huoltovarmuuteen. Mutta kokonaisuudessaan puhutaan turvallisuudesta, joka on siis erittäin vahva painotus liikenne- ja viestintäministeriössä ja myöskin Liikenne 12:ssa, jota olemme yhdessä rakentaneet.

Kalustojen osalta voin todeta sen, että meidän ollaan käyty erittäin tiivistä keskustelua eri sidosryhmien kanssa, metsäsektorin kanssa, näistä, ja myöskin silloin keuhällä 22, kun arvioitiin, että neljä ja puoli vuotta riittäisi siihen, että rautatieyritykset ja teollisuusyritykset pystyisivät hankkimaan tätä EU-vaatimusten mukaista kalustoa, käytiin varmasti aika tarkkaan tätä läpi. Mutta silloin ei oltu ihan selkä seinää vasten, toisin kuin nyt. Eli nyt meillä ei ole enää minkäänlaista neuvotteluvaraa tai joustovaraa EU:n suuntaan, eli vuoden 29 alusta alkaen on oltava EU-vaatimusten mukainen kalusto käytössä. Tämä on venytetty äärimilleen. Siellä rikkomusmenettelyäkin ollaan jo kolkuttelemassa, mutta olemme nyt kuitenkin saaneet vähän tämmöisen herrasmiespimuksen aikaiseksi, että hoidetaan tämä homma kuntoon nyt ja tällaista sitten ei tässä pamahda meille päälle.

Kokonaisuudessaan kaikkia yllätyksiä tulee, mutta nyt on kyllä niin vahvasti ja yksiselitteisesti viety se viesti koko alalle ja sidosryhmien kanssa, että varmasti se lopputulos on se, mitä me tarvitaan.

Sitten vielä ehkä tästä kaupunkiraideliikenteestä. Meillä on kolme asiaa: me halutaan turvallisia kuljettajia, turvallista infraa, turvallista kokonaisuutta, kalustoa. Myöskin nämä esitykset tukevat tätä meidän isoa tavoitettamme. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä läpi, niin asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelun aloittaa ministeri Häkkäsen esittelypuheenvuoro. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.49 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut 10.7. eduskunnalle hallituksen esityksen laeiksi asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esityksen tavoitteena on selkeyttää oikeustilaa ensinnäkin niiden ahvenanmaalaisten kotiseutuoikeuden omaavien miesten osalta, jotka vapaaehtoisesti haluavat hakeutua suorittamaan asevelvollisuuslain mukaista palvelustaan.

Esityksessä ehdotetaan asevelvollisuuslakia muutettavaksi siten, että siinä annettaisiin säädöspohja ahvenanmaalaisten kotiseutuoikeuden omaavien miesten vapaaehtoiselle asepalvelukselle. Ehdotettu muutos selkeyttäisi Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavien miesten oikeudellista asemaa ja oikeusturvaa suhteessa muihin asevelvollisiin ja ahvenanmaalaisiin naisiin, kun myös Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavien miesten asepalveluksen oikeusvaikutuksista säädettäisiin lain tasolla.

Ahvenanmaalaisten kotiseutuoikeuden omaavien vapaaehtoista asepalvelusta koskevan muutoksen myötä pystyttäisiin myös paremmin turvaamaan keskeisten tehtävien täyttäminen Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksella. Tällä hetkellä henkilö, joka ei ole suorittanut asepalvelusta, voi hakeutua vain Rajavartiolaitoksen virkoihin pois lukien upseerinvirat. Muutoksen myötä asepalvelukseen hyväksytyjen ahvenanmaalaisia kotiseutuoikeuden omaavia miehiä koskisivat heidän palveluksen aloitettuaan samat oikeudet ja velvollisuudet kuten muitakin asevelvollisia.

Lisäksi ehdotettu sääntely selkeyttäisi muutamista tuoreista laeista johtuvaa epäselvää oikeustilaa ja sujuvoittaisi palveluksen keskeyttämätöntä jatkamista ja reserviin kuulumista.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten edustaja Heinonen.

18.51 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos puolustusministeri Häkkä-selle asian esittelystä. — Tässä hallituksen esityksessä siis Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavat miehet voisivat hakea vapauttamisen kumoamista asevelvollisuuden suorittamisesta, ja vuosittainhan asepalvelukseen hakeutuu vapaaehtoisesti muutamia kotiseutuoikeuden omaavia ahvenanmaalaisia, vaikka he ovat vapautettuja sen suorittamisesta. Niin kuin ministeri tuossa totesi, tämän muutoksen tavoitteena on selkeyttää niiden kotiseutuoikeuden omaavien ahvenanmaalaisten miesten oikeustilaa, jotka vapaaehtoisesti haluavat hakeutua suorittamaan asevelvollisuuslain mukaista palvelusta. Toinen on sitten tämä sukupuolen vahvistamiseen liittyvä muutuskysymys tässä.

Aika paljon tulee kysymyksiä myös siitä, miksi ahvenanmaalaisille ei sitten säädetä asevelvollisuutta, ja tämä on yksi iso kysymys. Tätä korvaavan palveluksen lainsäädäntöä ymmärtääkseni on yritetty useita kertoja tehdä noin sata vuotta sitten, ja kysyisin ministeri Häkkäselä: voisiko sadan vuoden välein kokeilla tätä uudistusta eteenpäin viedä? Itse jollain tavalla ajattelisin, että maailma on kyllä muuttunut aika paljon kaiken kaikkiaan koko Ahvenanmaa-kysymyksenkin ympärillä, ja tätä keskustelua olisi syytä käydä ihan peilaten vaikkapa tapahtumiin Krimillä ja Ukrainassa laajemminkin ja siihen, minkälaisen naapurivaltion vieressä me tällä hetkellä elämme. Siinä mielessä on hienoa, että näitä uu-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

distuksia nyt tehdään ja avataan mahdollisuuksia ja parannetaan mahdollisuuksia ahvenanmaalaisille osallistua näihin tehtäviin, mutta jollain tavalla itse kokisin, että heillä tulisi olla myös tämä säädettävä velvollisuus näihin tehtäviin.

Toinen tietysti, mistä tulee aika paljon kysymyksiä, on se, että Ahvenanmaalla on myös viriävää tahtoa vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön, ja toivon, että myös tätä kenttää selkeytetään siltä osin, että he voisivat tätä hienoa omaa harrastustaan suorittaa ja koulutusta saada myös Ahvenanmaalla.

Eli kaiken kaikkiaan toivon, että nämä kysymykset esille nousevat, mutta oikeastaan oma kysymykseni ministeri Häkkäselle liittyy tähän asevelvollisuuteen ja tähän korvaavaan palvelukseen, jota on siis yritetty säätää vuosina 1922, 1924, 1926 ja 1929, eli jos kokeiltaisiin nyt sata vuotta myöhemmin uudestaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.54 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Turvallisuus ei synny itsestään. Se rakennetaan yhdessä koulutuksessa ja varautumisessa ja ennen kaikkea korkeassa tahdossa puolustaa omaa maata. Suomalainen asevelvollisuusjärjestelmä on yksi maailman vahvimmita juuri siksi, että se perustuu yhteiseen tahtoon ja vastuuseen. Tässä esityksessä puretaan lainsäädännön esteitä, jotka ovat aiemmin rajoittaneet yksilön mahdollisuutta osallistua maanpuolustukseen. Muutos on oikeudenmukainen ja linjassa sen perusajatuksen kanssa, että jokaisella kansalaisella, joka haluaa osallistua isänmaamme puolustamiseen, tulee olla siihen mahdollisuus.

Arvoisa puhemies! Kyse on yksinkertaisesti siitä, että halukkuutta ei saa torjua byrokraattisista syistä. Turvallisuus on yhteinen asia, ja me tarvitsemme kaikki mukaan. Olemme matkalla oikeaan suuntaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Linnell.

18.55 Jarno Linnell kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esittelystä. — Nämähän molemmat ehdotukset ovat määrällisesti rajattuja, mutta minun mielestäni kuitenkin periaatteellisesti merkittäviä. Ne vahvistavat oikeusturvaa, selkeyttävät käytäntöjä ja luovat yhdenvertaisuutta. Samalla ne osoittavat, että asevelvollisuusjärjestelmämme on kyvykäs uudistumaan ja huomioimaan yksilölliset tilanteet muuttuvassa yhteiskunnassa.

Annan myöskin tukeni edustaja Heinosen hyvälle puheenvuorolle koskien ahvenanmaalaisen aseman tarkastelua nyt ehkä nimenomaan tässä maailmantilanteessa ja ajassa, ja ehkä erityinen huomio nimenomaan ahvenanmaalaisten mahdollisuuksiin vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä.

Näen, että tässä esityksessä ahvenanmaalaisten osalta kyse on ennen kaikkea oikeustilan selkeyttämisestä. Itsehallintolaki vapauttaa kotiseutuoikeuden omaavat miehet asevelvollisuudesta, mutta siis käytännössä pieni joukko, arviolta 5—10 henkilöä vuodessa, haakeutuu vapaaehtoiseen palvelukseen. Kyllähän tämä sekä symbolisesti että konkreettisesti vahvistaa puolustusjärjestelmäämme osaamisella ja paikallistuntemuksella.

Tämä toinen uudistus koskee sukupuolen vahvistamista, ja on minun mielestäni tärkeää, että lainsäädäntö tukee palveluksen keskeytymätöntä jatkumista myös silloin kun henkilön juridinen sukupuoli muuttuu, ja tähän koskee sekä palveluksessa olevia että reservissä olevia. Esityksen lähtökohtana on, kuten tuleekin olla, henkilön aktiivisuus ja tah-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

to. Uudistus myös poistaa epäselvyyksiä ja turvaa sen, että palvelus tai reservissäolo ei katkea turhiin hallinnollisiin epäselvyyksiin.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka kyse on sinällään teknisistä muutoksista, niin minun mielestäni näihin esityksiin liittyy myös syvällisempi ulottuvuus. Meidän maanpuolustuksemme, kuten tiedämme, uskottavuushan rakentuu siitä, että kaikki kansalaiset voivat kokea järjestelmän oikeudenmukaiseksi ja ymmärtävät paikkansa sen kokonaisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

18.58 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Ahvenanmaan asevelvollisuutta koskeva järjestely on nyt historiallisesti poikkeuksellinen. Kotiseutuoikeuden omaavat ahvenanmaalaiset miehet on vapautettu asevelvollisuudesta, koska heille säädettyä korvaavaa palvelusta ei ole koskaan järjestetty. Tämä on merkinnyt sitä, että vaikka halua olisi ollut, eivät ahvenanmaalaiset miehet ole voineet, ainakaan kovin isossa määrin, osallistua varusmiespalvelukseen.

1990-luvulla naisille avattiin mahdollisuus hakeutua vapaaehtoiseen asepalvelukseen, ja mikäli oikein olen ymmärtänyt, niin tästä on seurannut aika nurinkurinen ja epäoikeudenmukainen asetelma: ahvenanmaalaiset naiset pääsevät halutessaan suorittamaan asepalveluksen mutta miehet eivät. Toisin sanoen miehet, joista osalla on varmasti ollut suurikin maanpuolustustahto, on suljettu kokonaan tai ainakin suuremmilta osin tämän ulkopuolelle.

Tämä on ollut selkeä epäkohta, johon käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä viimeinkin sitten puututaan. Jatkossa ahvenanmaalaiset miehet voivat hakea vapautuksensa purkamista ja hakeutua vapaaehtoisesti varusmiespalvelukseen. Tämä on mielestäni erinomainen uudistus. Se antaa mahdollisuuden nuorille miehille, jotka haluavat osallistua maanpuolustukseen, tulla osaksi varusmieskoulutusta ja liittyä reserviin, aivan kuten muuallakin Suomessa. Samalla tämä uudistus tietysti vahvistaa yhdenvertaisuutta. Ei ole ollut oikein hyväksyttävää, että ahvenanmaalaisilla naisilla on oikeus valita ja miehille vastaavanlaista mahdollisuutta ei ole juurikaan tarjottu. Jatkossa tulisi olemaan vähintään vapaaehtoisuuden kautta mahdollisuus osallistua palvelukseen.

Sitten tämä toinen esitysosio, sukupuolen vahvistamiseen liittyvät muutokset: Käytännössä lakiin tuodaan selkeä menettely sille, että jos henkilö vahvistaa sukupuolensa palveluksen aikana tai sen jälkeen, hänen palveluksensa ja reserviläisstatuksensa voidaan järjestää tarkoituksenmukaisesti. Tämä on tarpeellinen uudistus, joka poistaa toki tulkinnanvaraisuuksia ja turvaa yksilön oikeudet. Samalla se varmistaa, että Puolustusvoimilla on selkeät pelisäännöt tällaisessa tilanteessa. On aina tärkeätä, että pelisäännöt ovat selviä, vaikka näitä tapauksia varmaan ei hirveän paljon ole.

Eli, arvoisa puhemies, kokonaisuutena voidaan todeta, että tämä lakiesitys parantaa maanpuolustuksen yhdenvertaisuutta ja antaa mahdollisuuden osallistua niille, jotka ovat aiemmin jääneet täysin tai osittain ulkopuolelle. On erinomaista ja tärkeää, että jatkossa ahvenanmaalaiset nuoret miehet voivat omasta tahdostaan hakeutua asepalvelukseen, ja on hyvä, että sukupuolen vahvistamiseen liittyvät kysymykset saadaan säädettyä selkeästi.

Edustaja Heinonen tässä hyvin kaiveli vähän historiaa, ja kyllä minä kannatan tätä edustaja Heinosen ajatusta, että olisiko nyt jo korkea aika tehdä tässäkin asiassa isompia liikkeitä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

19.02 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! On oikea, tärkeä askel, että ahvenanmaalaisille miehille, joilla on kotiseutuoikeus ja halu osallistua maanpuolustukseen, avataan tähän selkeä oikeudellinen väylä. Jokainen vapaaehtoinen tuo mukanaan paikallistuntemusta ja osaamista, jota me tarvitsemme. Turvallisuustilanne ei tunne rajoja. Sen vuoksi on välttämätöntä, että myös Ahvenanmaalla kehitetään siviilipalvelusta alueen erityistarpeet huomioiden. Tämä on koko Suomen etu.

Rouva puhemies! On ollut epäoikeudenmukaista, että sukupuolensa vahvistanut on voinut menettää oikeutensa jatkaa palveluksessa tai reservissä, vaikka halua olisi ollut. Tämä ei ole ollut tasa-arvoa eikä myöskään maanpuolustuksen etu. Nyt lainsäädäntö korjaa epäkohdan. Koulutettu sotilas pysyy käytettävissä, jos hän itse niin tahtoo. Tämä on oikeudenmukainen ratkaisu ja vahvistaa koko maan puolustusta.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että turvaamme sekä maanpuolustuksen tarpeet että yksilön itsemääräämisoikeuden. Mikäli henkilö haluaa jatkaa palvelusta sukupuolen vahvistamisen jälkeen, se onnistuu. Jos hän ei halua, se on hänen oma päätöksensä. Tämä on modernia ja oikeudenmukaista lainsäädäntöä, jossa kunnioitetaan sekä yhteistä turvallisuutta että yksilön vapautta.

Arvoisa puhemies! Annamme myös tärkeän viestin nuorille. Heidän haluansa osallistua maanpuolustukseen arvostetaan, heidän identiteettiään kunnioitetaan ja heidän osaamistaan tarvitaan. Me tarvitsemme jokaisen, joka haluaa kantaa vastuuta yhteisestä turvallisuudesta riippumatta siitä, onko kyse ahvenanmaalaisesta miehestä tai sukupuolensa vahvistaneesta henkilöstä. Tämä on tasa-arvoa käytännössä, ja kiitänkin tästä esityksestä halutusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

19.04 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Häkkäsellä on vastuullaan valtavan tärkeä työ, ajantasaistaa Suomen maanpuolustukseen liittyviä lainsäädäntöjä, ennen kaikkea varmasti Nato-aikaan, mutta on todella hienoa havaita, että ministeri tekee jatkuvasti työtä myös sen suhteen, että nämä kansallisesti tärkeät kysymykset, kuten tässä nyt esiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä, tulevat myös ajantasaistettua ja kestäväällä tavalla ratkottua. Kiitos siitä ministerille, ja puolustusvaliokunnan puolesta lupaan, että tämäkin hallituksen esitys tulee varmasti huolellisesti mutta ripeästi valiokunnassa käsiteltyä. Puhemiesneuvostohan ehdottaa, että esitys menee myös perustuslakivaliokunnalle lausunnon antamista varten, ja tietysti sitten huolellisesti perustuslakivaliokunnan arvion jälkeen mietinnön osalta tulemme etenemään.

Todella, nämä molemmat puolet ovat kannatettavia, kuten tässä edellä edustajakollegat ovat puhuneet, mutta, arvoisa rouva puhemies, jos sallitte, niin, kun ministeri on nyt paikalla, haluaisin esittää kysymyksen myös asevelvollisuuteen ja toisaalta naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen liittyviin lainsäädäntöihin. Uskallan sanoa, että Suomi on maailman tasa-arvoisin yhteiskunta, ja meillähän on pitkä perinne jo 30 vuoden ajalta siitä, että vapaaehtoiset naiset ovat voineet osallistua maanpuolustusvelvollisuutensa täyttämiseen, joka tietysti koskettaa ihan jokaista meistä ja on kautta historian koskettanut. Mutta siis naiset ovat voineet osallistua tuon maanpuolustusvelvollisuutensa täyttämiseen asepalveluksen suorittamalla.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Nyt tässä ajassa tietysti tavoitteena on ikäluokkien pienentyessä se, että yhä suurempi osa sekä tietysti asevelvollisista nuorista miehistä että toisaalta sitten vapaaehtoisen asepalveluksen kautta nuorista naisista suorittaisi asepalveluksen. Näin he saavat sen koulutuksen, jota sitten reservimme tarvitsee, jotta pystymme luomaan uskottavan maanpuolustuksen ja pelotteen vihollisia vastaan osana Naton liittokuntaa. Kun yhä useampi nuori palveluksen suorittaa, niin meille väistämättä muodostuu reservissä myös sellaisia tilanteita, joissa alaikäisten lasten kaikki huoltajat ovat sijoitettuina Puolustusvoimien reservin tehtäviin.

Kun ajatellaan tilannetta 30 vuotta sitten, jolloin Euroopassa elettiin syvää rauhanaikaa, ei varmaankaan lainsäädäntöä laadittaessa osattu kuvitellakaan tilannetta, että oikeasti joskus tarvitsisi joukkoja perustaa ja palvelukseen astua. Kysyisin ministeriltä: onko mietitty sitä lainsäädäntöpohjaa ja ajantasaistusta, että alaikäisillä lapsilla säilyy kotona kuitenkin huoltajia tilanteessa, jossa sitten oikeasti oltaisiin tilanteessa, että joukkoja perustetaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

19.07 Helena Marttila sd: Arvoisa rouva puhemies, ja arvoisa ministeri! Transihmisten oikeuksien vahvistaminen on oikea suunta myös maanpuolustuksessa, ja kiitän hallitusta tästä esityksestä. Esityksen tavoitteena on selkeyttää nykyistä oikeustilaa ja parantaa sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Sukupuolen vahvistamista koskevan lain oleellinen periaate on, että henkilön sukupuolensa on pidettävä juridisesti vahvistettua sukupuolta. Tämä periaate on tärkeä, jotta sukupuolensa vahvistavat henkilöt tulevat kohdatuiksi oikean sukupuolensa mukaisesti. Tämä esitys antaa transihmisille ne oikeudet, jotka heidän vahvistettuun juridiseen sukupuoleensa liittyvät riippumatta siitä, mihin sukupuoleen heidät on syntymässä määriteltä ja minkä juridisen sukupuolen mukaisesti he ovat varusmiespalveluksensa tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaneet. Tällä hallituksen esityksellä tehdään yksilöiden kannalta välttämättömät tarkennukset nykyiseen lainsäädäntöön.

Arvoisa puhemies! Ratkottavat ongelmat johtuvat tietysti ensisijaisesti siitä, että eri sukupuolia kohdellaan Suomessa yhä asevelvollisuuden osalta eri tavalla, ja binääriseen sukupuolijakoon perustuvat lait ovat aiheuttaneet ongelmia sukupuolensa toiseksi vahvistaville transihmisille. On myös syytä huomauttaa, että tämä binäärinen jako jättää kokonaan huomioimatta ihmiset, joiden sukupuoli on muu kuin nainen tai mies.

Vuonna 2023 tehdyn kouluterveyskyselyn mukaan yläkouluikäisistä noin viisi prosenttia kertoo kuuluvansa sukupuolivähemmistöihin. Osa näistä nuorista määrittelee sukupuolensa jotenkin muuten kuin mieheksi tai naiseksi. Olisikin perusteltua, että myös asevelvollisuuslakia arvioitaisiin tulevaisuudessa siitä näkökulmasta, miten se huomioisi paremmin ihmisten sukupuolen moninaisuuden.

Vielä haluan muistuttaa, että sukupuolivähemmistöön kuuluvat asepalvelusta suorittavat henkilöt kuuluvat haavoittuvaan asemaan asepalvelusta suorittaessaan. Siksi olisikin tärkeää, ja on tärkeää, että Puolustusvoimissa edistetään määrätietoisesti käytäntöjä ja rakenteita, jotka tukevat tasa-arvoa ja auttavat puuttumaan ja ehkäisemään kaikenlaista syrjintää ja häirintää. Käytänkin tilaisuuden hyväkseni ja kysyn arvoisalta ministeriltä: voisitko kertoa, miten tätä syrjinnän vastaista työtä Puolustusvoimissa entisestään vahvistetaan? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Linnell.

19.10 Jarno Linnell kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hyvin lyhyesti tartun vielä tuohon hyvin ajankohtaiseen asiaan, jonka edustaja Autto nosti esille, koska viestejä tästä tulee ja huomaan, että tämä on asia, mikä tuolla eri kentillä puhututtaa.

Meillähän tulee siis ensi kuussa, lokakuussa, täyteen 30 vuotta siitä, kun ensimmäiset naiset aloittivat asepalveluksensa, muistaakseni 25 naista kahdessa joukko-osastossa aloitti palveluksensa, ja 30 vuodessa on tapahtunut paljon. Jatkossa, kun miesikäluokat suhteellisesti pienenevät, naisia tarvitaan vapaaehtoiseen asepalvelukseen entistäkin enemmän.

Mutta se, mikä selkeästi nyt puhututtaa, on se, minkä edustaja Autto nosti esille, että me olemme yhä useammin tilanteessa, jossa molemmat vanhemmat siinä kyseisessä perheessä ovat reservissä sijoitettuja. Silloin jos kutsu käy ja siellä on esimerkiksi pieniä lapsia kotona, niin ihan aiheellisesti näissä perheissä tälläkin hetkellä mietitään sitä, lähtevätkö molemmat, mikä on menettelytapa, miten lasten käy siinä hetkessä ja niin edespäin. Mitä Puolustusvoimien kanssa olen asiasta keskustellut, niin ymmärtääkseni se tilanne on tällä hetkellä niin, että tapauskohtaisesti nämä käsitellään ja molempia vanhempia ei pienten lasten kyseessä ollessa lähetetä sitten niin sanotusti rintamalle tai koviin tehtäviin.

Mutta tämä on varmasti asia, jota on syytä meidänkin entisestään selkeyttää, ja kysyisinkin ministeriltä, että miten tästä aiheesta on ollut puolustushallinnossa keskustelua. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri käyttää viimeisen puheenvuoron?

19.12 Puolustusministeri Antti Häkkinen: Arvoisa puhemies! Ensinnä tästä korvaavasta palvelusta. Sitä on eri yhteyksissä pohdittu. Nämä ovat itsehallintolakiin liittyviä kysymyksiä, ja tietysti Ahvenanmaan maakuntahallinnon kanssa yhteispäätöskysymyksiä, ja ne ovat olleet eri aikoina vireillä. Niitä on tietysti silloin sata vuotta sitten esitettykin. Näitä varsinaisia uudistuksia nyt tämän korvaavan palveluksen osalta: muun muassa tässä Halosen toimikunnassa taisi olla itsehallintolain osalta tätä pohdintaa. Tämä asia aktivoituu, kun tätä itsehallintolakia arvioidaan seuraavan kerran, ymmärtääkseni lähiaikoina, jos nyt oikein muistan. Yleisesti tämän vapaaehtoisen palveluksen ja ahvenanmaalaisten turvallisuustehtäviin osallistumisen osalta selvästi on kiinnostusta, ja tälläkin lakiesityksellä nyt mahdollistetaan lisää sitä, että henkilöt voivat osallistua vapaaehtoiselta pohjalta.

Syrjinnän vastainen työ on Puolustusvoimissa korkealla prioriteetilla. Ihmiset ovat yhdenvertaisia myös maanpuolustustehtävissä, ja jokaista tarvitaan, ja tämä periaate pätee kaikissa Puolustusvoimien toiminnoissa.

Molempien vanhempien osallistuminen on sellainen asia, joka on tällä hetkellä pohdinnassa. Jos tästä sanoisi noin yleisesti, niin on äärimmäisen painavaa ja tärkeää, että yhä useampi nainen kokee tahtoa osallistua maanpuolustustehtäviin. Se on erittäin arvokasta. Suomi on maailman paras tasa-arvomaa, ja myös maanpuolustuspuolella nähdään vapaaehtoisella puolella kasvava määrä naisilla kiinnostusta maanpuolustustehtäviin joko asepalveluksen kautta tai sitten vapaaehtoisen maanpuolustuksen tehtäviin tai kokonaisturvallisuuden tehtäviin. Me pyrimme lisäämään kaikkia näitä väyliä tällä hetkellä.

Mitä tulee sitten vanhempiin, jos molemmat vanhemmat ovat reservissä sijoitettuja ja tulee tehtävä päälle. Olen tätä asiaa selvittänyt, ja sellaisen ei pitäisi olla mahdollista käy-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

tännössä. Eli nykyiset poikkeusperusteet jo käytännössä ihan lain mukaankin mahdollistavat sen, että tällaisissa tapauksissa sellaista kohtuutonta tilannetta ei aiheudu. Mutta meillä on arvioinnissa tällä hetkellä eri lakiuudistusten yhteydessä se, tulisiko tätä asiointilaa myös oikeussääntelyssä vielä varmistaa ja selventää. Mutta se on hyvin teoreettinen tilanne, että sellainen jotenkin pääsisi tapahtumaan. Nykyisenkin sääntelyn pitäisi jo kattaa, mutta meillä on arvioinneissa, pitäisikö tätä selventää, jotta ei vain ole mitään epäselvyyttä myöskään siellä kentällä. Ihan turvallisista mielin voivat molemmat vanhemmat tällä hetkellä olla.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain 2 ja 49 §:n, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 19 ja 28 §:n sekä siviilipalveluslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tuttuun tapaan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asia-kohtien jälkeen. — Ministeri Häkkänen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.16 Puolustusministeri Antti Häkkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma ympärillämme on muuttunut vaarallisemmaksi. Vahvistamme tämän takia Suomen puolustusta laaja-alaisesti, jotta pysymme turvassa myös jatkossa. Puolustuksen vahvistamista tehdään neljän pilarin kautta: kansallinen puolustus, Nato, puolustusyhteistyökumppanuudet ja kokonaismaanpuolustus.

Puolustuksemme kaiken perusta, myös Nato-aikana, on suomalaisten vahva maanpuolustustahto sekä laaja ja koulutettu reservi. Nykyisin kokonaisreservi on noin 900 000 henkilöä. Tänäkin käsittelyssä olevalla reserviuudistuksella nostamme Puolustusvoimien kokonaisreservin yli miljoonaan sotilaskoulutettuun suomalaiseen. Vahvistuva reservi lisää Suomen turvallisuutta juuri tässä maailmanajassa.

Arvoisa puhemies! Olemme tällä viikolla saaneet budjettiriihestä ulos esityksen kaikkiaan kuuden miljardin uusista tilausvaltuuksista, joilla käynnistämme massiivisen maavoimauudistuksen. Mutta suurikaan määrä parasta kalustoa ei kuitenkaan riitä, ellei sitä käyttämässä ole vakaat ja osaavat kädet. Siksi meillä pitää olla jatkossakin laaja ja hyvin koulutettu reservi, ja tästä aiomme pitää jatkossa entistäkin vahvemmin huolta. Jokainen suomalainen, joka on saanut koulutuksen maanpuolustustehtäviin, on arvokas osa tätä kokonaisuutta, ei vain nuorena vaan myös kokeneena ja osaavana reserviläisenä. Maamme turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti ja pysyvästi. Meidän on varmistettava, että

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

käytössä on kaikki se osaaminen, kokemus ja sitoutuminen, jota suomalaisilla reserviläisillä on tarjota — myös sen jälkeen, kun nykyinen reservi-ikä on täyttynyt.

Arvoisa puhemies! Tällä lakiesityksellä asevelvollisuuden yläikäraja nostetaan 60 vuodesta 65 vuoteen. Asevelvollinen kuuluisi sotilasarvosta riippumatta reserviin sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta. Ylemmät upseerit olisivat asevelvollisia ilman yläikärajaa ja kuuluisivat jatkossakin reserviin niin kauan, kun he ovat palveluskelpoisia. Reservin ikärajoja on muutettu viimeksi 1960-luvulla, jolloin miehistön ja alipäällystön reserviin kuulumisen yläikäraja nostettiin 45 vuodesta 50 vuoteen ja ylempien upseerien reserviin kuulumisen sidottiin 60 ikävuoden sijaan palveluskelpoisuuteen.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama huomio käsillä olevasta esityksestä.

Puolustusvoimilla ja Rajavartiolaitoksella on entistä enemmän sellaisia normaali- ja poikkeusolojen tehtäviä, joissa edellytetään erityistä siviiliosaamista. Kokeneita ja osaavia reserviläisiä tarvitaan esikunta-, tuki- ja koulutustehtäviin, johtamisjärjestelmäalan ja terveydenhoidon sekä muuta erityisosaamista vaativiin tehtäviin.

Esityksen taustalla on asevelvollisuuskomitean työ, jonka yhtenä suosituksena oli tarkastella reservin yläikärajan nostamista. Keväällä 2022 Pääesikunta esitti komitean mietintöön viitaten puolustusministeriölle reservin yläikärajan nostamista. Asia kirjattiin keuhäällä 2023 Orpon hallitusohjelmaan, ja nyt tuomme tämän lakiesityksen eduskunnan käsitteilyyn.

Esityksellä voidaan arvioida olevan myönteinen vaikutus maanpuolustustahtoon erityisesti sen takia, että aktiiviset ja palveluskelpoiset reserviläiset voisivat toimia maanpuolustustehtävissä nykyistä kauemmin. Eikä ole sellaista maakuntamatkaa, etteivätkö useat parhaassa iässä olevat reserviläiset tulisi pyytämään ikärajan korotusta, jotta voisivat jatkaa mielekkäissä isänmaan palveluksen tehtävissä.

Haluan vielä erikseen korostaa, että tällä lakiesityksellä tehdään myös toinen muutos. Myös vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia esitetään muutettavaksi niin, että laissa säädetyt Puolustusvoimien vapaaehtoisten harjoitusten erityistehtäviä ja sitoumuksen antamista koskevat 60 vuoden nykyiset yläikärajat poistetaan. Lisäksi myös selkeytetään ja yksinkertaistetaan ikärajoin liittyviä muita säännöksiä.

Myös siviilipalveluslain yläikärajat ollaan esityksellä muuttamassa vastaamaan asevelvollisuuden ja reserviin kuulumisen yläikärajaa. Tämä tehdään nostamalla siviilivaratöön ja lisävarantöön kuulumisen yläikärajaa sekä pidentämällä täydennyspalvelusvelvollisuutta 65 vuoteen. Muutokset näin ollen lisäävät yhdenvertaisuutta asevelvollisten ja siviilipalvelusvelvollisten välillä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivänä tammikuuta 2026.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Ja sitten edustaja Heinonen.

19.21 Timo Heinonen kok: Rouva puhemies! Arvoisa puolustusministeri, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Tällä hetkellä reservin upseerit ja aliupseerit ovat olleet reservissä 60 ikävuoteen asti. Miehistö on päässyt varareserviin 50-vuotiaana. Joskus aikanaan itsekin ajattelin, että viisikymppiset ovat kyllä aika lailla vanhoja, ja joskus aiemmin ajattelin, että tosi vanhoja. Tänä päivänä en niin ajattele, naisia ja miehiä parhaassa iässä.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Mutta ihan vakavasti ottaen me elämme tänä päivänä entistä pidempään ja onneksi monesti myös entistä terveempinä. Vastasyntyneen ennakkollinen elinajanodote oli viime vuonna pojilla 79,6 vuotta ja tytöillä 84,8 vuotta. Vuoden 1940 Suomessa miehen eliniänodote oli keskimäärin noin 55 vuotta ja naisen 61 vuotta. Elinajanodote kasvaa edelleen. Myös työelämässä ollaan entistä pidempään ja toisaalta myös hankitaan uutta osaamista entistä pidempään. Suomalaiset ovat myös terveempiä kuin aiemmin. Tämän myötä esille nousi myös Säätytalolla pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusneuvotteluissa reserviläisiän nosto 65 vuoteen. Puolustusvoimat olivat tätä hieman valikoivampana esittäneet, mutta tätä toivoivat myös meidän reserviläiset. Myös edellisen hallituksen kaudella asia oli ollut esillä, mutta silloin se ei valitettavasti edennyt.

Asevelvollisuuslaissa reservin ikärajat ovat olleet samat 1960-luvulta lähtien. Yläikärajan nostolla halutaan joustavuutta kokeneiden ja osaavien asevelvollisten sijoittamiseksi Puolustusvoimien normaaliolojen ja poikkeusolojen tehtäviin. Varusmiespalveluksensa suorittaneet olisivat siis jatkossa reservissä 5—15 vuotta pidempään kuin nyt. Kirjasimme tämän Säätytalolla hallitusohjelmaan niin, että tämä koskee kaikkia, ja myös niin, että jokaisella on oikeus antaa panoksensa pidempään isänmaan käyttöön. Haluan tästä kiittää edustajakollega Jari Ronkaista, joka edusti perussuomalaisia hallitusneuvotteluissa, ja hän erityisesti painotti sitä, että tämä ei voi olla valikoivaa, että valittaisiin vain tiettyjä naisia ja miehiä, vaan tämän pitää koskea jokaista, joka haluaa panoksensa pidempään antaa. Kiitos edustaja Ronkaiselle.

Tänään jo puolustusvaliokunnassa puheenjohtaja Autton johdolla asiasta kävimme hieman epävirallista keskustelua, ja meillä on täysi valmius viedä laki viivyttämättä läpi eduskunnasta niin, että se on voimassa ensi vuoden alussa. Tässä on ollut tämä kahden vuoden aikaikkuna Säätytalolta tähän päivään, ja olen saanut myös vähän pettyneitä yhteydenottoja niiltä reserviläisiltä, jotka tämän kahden vuoden aikana ovat reppunsa joutuneet palauttamaan, ja nyt toivon ja me olemme puolustusvaliokunnassa myös näin päättäneet, että enää ei reppua tarvitse palauttaa. Tämä säädetään tässä aikataulussa voimaan.

Meidän maanpuolustuksemme perusta on laaja reservi ja vahva maanpuolustustahto, itse asiassa Euroopan korkein maanpuolustustahto. Ja kuten puolustusministerimme Antti Häkkinen lakiesitystä aiemmin esitellessään totesi, niin korkea maanpuolustustahtomme näkyy myös tässä, että tätä ikärajan korotusta ovat laajasti toivoneet nimenomaan reserviläiset itse. Uudistus antaa siis Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle lisää mahdollisuuksia sijoittaa osaavia henkilöitä poikkeusolojen avaintehtäviin sotilasarvosta riippumatta, ja uudistus mahdollistaa reservin osaamisen käytön nykyistä pidempään henkilön oman tahtotilan ja kelpoisuuden mukaan. Myös vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan on jatkossa mahdollista osallistua ilman laissa säädettyä yläikärajaa.

Reserviläisliiton puheenjohtaja Kari Salminen — myös lämpimät onnittelut hänelle tänään saamastaan tunnustuksesta samalla — totesi minusta hyvin: ”60-vuotiaiden fyysinen kunto on tavallaan parantunut. Henkilöillä voi olla pitkä koulutustausta, siviiliosaamista, ja he ovat voineet olla pitkään mukana maanpuolustustoiminnassa. Heillä ei välttämättä ole pitkäkestoista fyysistä kuntoa, mutta jos on sellaista pitkäkestoista henkistä kestävyyttä olemassa, tämä on ihan perusteltua. Maailma on muuttunut.”

Reservin koko kasvaa tällä uudistuksella viiden vuoden siirtymäajan myötä yli 125 000 asevelvollisella, ja ensi vuosikymmenen alussa reservin koko on noin miljoona naista ja miestä. Siviilipalveluslakiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin asevelvolli-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

suuslakiin, ja näiden lakien on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden alussa. 65 vuoden ikäraja koskisi niitä, jotka ovat asevelvollisia lain voimaan tullessa.

Haluan lämpimästi kiittää puolustusministeriötä tämän asian valmistelusta. Tämä ei ollut aivan yksinkertainen ja pieni harjoitus. Se on nyt saatettu teidän osaltanne loppuun, ja ollos huoleton, me hoidamme tämän loppuun täällä. [Jari Ronkainen: Kiitos, hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.27 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! ”Suorana seistä ja kaatua joka miehellä on oikeus”, näin lauletaan aina joskus. Turvallisuusympäristömme on muuttunut pysyvästi. Ailahteleva maailma, arvaamattomat toimijat ja voimapolitiikan paluu vaativat meiltä selkeitä ja vastuullisia ratkaisuja.

Yksi niistä on nyt käsittelyssä: hallituksen esitys, jolla nostetaan reservin yläikärajaa 65 vuoteen. Tämä ei ole vain tekninen muutos. Kyseessä on strateginen linjanveto. Me tarvitsemme vahvan Suomen, ja vahva Suomi nojaa osaavaan, motivoituneeseen ja laajaan reserviin.

Arvoisa puhemies! Tällä pidentyy käyttökelpoinen reservi, ja Puolustusvoimat sekä Rajavartiolaitos saavat lisää osaajia poikkeusolojen tehtäviin. On oikein, että erityisosaamista hyödynnetään siellä, missä sitä eniten tarvitaan: johtamisessa, koulutuksessa, huollossa, viestinnässä, esikunnassa ja tukitehtävissä. Nykyaikaisessa sodankäynnissä reserviläisen arvo mitataan myös osaamisessa, ei pelkästään fyysisessä suorituskyyvyssä.

Arvoisa puhemies! On tärkeää huomata, että tämän uudistuksen taustalla on myös suomalaisten oma maanpuolustustahto. Uudistus on toivottu. Reserviläiset itse ovat toivoneet tätä muutosta, ja nyt toiveeseen vastataan. Samalla lakiesitys mahdollistaa vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan osallistumisen ilman yläikärajaa. Se on arvokas tunnustus heille, jotka haluavat kantaa kortensa kekoon myöhemmin elämänsä aikana. Jokaisella tulee olla mahdollisuus toimia isänmaan parhaaksi.

Arvoisa puhemies! Koko maanpuolustusjärjestelmä nojaa siihen, että reservi toimii, ei vain suunnitelmissa vaan myös käytännössä. Siksi tämä muutos vaatii meiltä muutakin kuin lakikirjan rivin. Se vaatii meitä jokaista liikkeelle. Reservin toimintakyky ei pysy ylhäällä ihan itsestään. Kunto, suorituskyyky, osaaminen, sitoutuminen, tahto ja asenne ratkaisevat.

Kannatan tätä esitystä vahvasti. Se vahvistaa Suomen puolustuskyykyä ja samalla kertoo selkeää viestiä: me olemme valmiita yhdessä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Linnell.

19.31 Jarno Linnell kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä tulee ihan isänmaallinen olo, kun näistä asioista näin yhdenvertaisesti puhumme ja vielä marssilauluja täällä siteeraamme. Ehkä voisi aloittaa, että ”sama kaiku on askelten, kyllä vaistomme tuntee sen”. Nyt tämä vaisto koskee vielä yhä useampia suomalaisia. Mietin tuossa, miten tämän tiivistäisi vähän retorisesti. Sanoisin, että Suomessa ei jäädä eläkkeelle maanpuolustuksesta.

Kiitos ministerille hyvästä esityksestä ja myös valmistelusta tähän tärkeään asiaan. Ja kuten täällä kollegatkin ovat tuoneet jo moneen kertaan esille, tämä on reserviläisten eli suomalaisten hyvin vahvasti toivoma uudistus. Kyllähän me kaikki sen tiedämme, että Suomen puolustuksen perusta on vahva. Ja se on vahva nimenomaan sen takia, että se le-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

pää koko kansan harteilla. Meillä ei ole palkka-armeijaa, meillä on laaja reservi. Ja juuri siksi sanoisin, että me olemme erittäin uskottava turvallisuuspoliittinen toimija tässä vaikeassa ajassa.

Tämä ei ole minunkaan mielestäni hallinnollinen pieni yksityiskohta vaan strateginen päätös, joka vahvistaa Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja lisää meidän pelotettamme. Muutos koskee siis, kuten tiedämme, vuonna 1966 ja sen jälkeen syntyneitä asevelvollisia miehistöstä upseereihin asti. Sotilasarvo ei enää määritä reserviin kuulumista, sillä moderni sodankäynti ei kysy vain fyysisistä voimaa. Se kysyy ennen kaikkea osaamista. Digitalisaatio, johtamisjärjestelmät, kyberturvallisuus, logistiikka — vain muutamia mainitakseni — ovat niitä aloja, joilla 60—65-vuotiaiden kokemus ja asiantuntemus ovat korvaamattomia. Jos me emme siis hyödynnä tätä, niin me jätämme hyödyntämättä ja käyttämättä osan kansallisesta puolustuskyvystämme.

Mutta sekin on mielestäni tärkeää sanoa ääneen, että ei ketään kuusikymppisenä marsiteta etulinjaan. Etulinjan tehtävät kuuluvat sitten nuoremmille ikäluokille. Mutta ilman kokeneita osaajia esikunnissa, huollossa, koulutuksessa, logistiikassa ei yksikään etulinja toimi. Mielestäni tämä nyt käsiteltävänä oleva esitys antaa Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle lisää joustavuutta, jota ne tänä päivänä tarvitsevat.

Arvoisa rouva puhemies! Vuoteen 2031 mennessä koulutettu reservimme on tämän myötä kasvamassa noin miljoonaan suomalaiseen — miljoonaan. Se on enemmän kuin monen Euroopan maan koko väestö. Tämä on minun mielestäni tärkeä viesti, joka itsessään toimii pelotteena. Suomessa ei ole tyhjää kenttää. Jokainen tietää, myös meidän rajojen ulkopuolella, että tätä maata puolustaa laaja, koulutettu ja motivoitunut reservi, vielä erittäin korkea maanpuolustustahto rinnallaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä ei siis ole mielestäni vain lakiesitys, vaan tämä on myös viesti suomalaisille — viesti siitä, että maanpuolustus ei ole iästä kiinni. Se on tahtokysymys, ja maanpuolustukseen jokaisella on mahdollisuus osallistua. Ja niin kauan kuin tämä tahto pysyy vahvana, Suomi pysyy vapaana ja turvallisena. Voinee sitten myöskin päättää marssilaulun Muistoja Pohjolasta sanoihin: ”Rakkaana säilyy rinnassain muisto kauniin kotimaan.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

19.35 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä, jolla nostetaan reserviin kuulumisen ikäraja 65 vuoteen. Haluan kiittää teitä, arvoisa puolustusministeri, että tämä lakiesitys on nyt vihdoinkin täällä. Tätä on odotettu kuin kuuta nousevaa, mutta parempi myöhään kuin ei ollenkaan. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että suomalaiset voivat jatkossa palvella reservissä pidempään, miehistö 15 vuotta ja aliupseerit sekä upseerit viisi vuotta nykyistä kauemmin. Ylemmät upseerit voisivat jatkaa palveluskelpoisuutensa mukaan tätäkin pidempään. Samalla vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyviä tarpeettomia yläikärajoja poistetaan ja siviilipalveluslain ikärajat sovitetaan tähän muutokseen.

Asevelvollisuuden yläikärajan noston historia ulottuu jo edelliseen vaalikauteen, jolloin Ilkka Kanervan johtama asevelvollisuuskomitea perehtyi asiaan perusteellisesti. Olin tuolloin itse mukana tämän komitean työssä ja aloitteellinen juurikin reservin ikärajan noston suhteen. Eri vaihtoehtoja asevelvollisuuden yläikärajan nostosta on vuosien saatossa punnittu tarkkaan. Tulisiko muutoksen koskea vain osaa reserviläisistä, vai esimerkiksi ai-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

noastaan tietyissä tehtävissä toimivia? Lopputulos on selvä: yhdenvertaisin ja järkevin ratkaisu on se, että muutos koskee kaikkia. On hienoa nähdä, että vuosien valmistelun ja pohdintojen jälkeen olemme edenneet tilanteeseen, jossa tämä pitkään kaivattu esitys on viimeinkin täällä eduskunnan käsittelyssä. Tässä kohtaa haluan tietysti kiittää edustaja Timo Heinosta siitä, että yhdessä saimme tämän vietyä hallitusohjelmaankin silloin kaksi vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Reservin yläikärajoja on muutettu viimeksi 1960-luvulla, sen jälkeen suomalainen yhteiskunta on muuttunut paljon. Elinikä on noussut, ihmisten terveydentila on parantunut ja yleinen toimintakyky kohonnut. Monet reserviläiset ovat vielä kuusikymppisinä erinomaisessa kunnossa ja kokevat, että heillä olisi halua ja kykyä toimia isänmaansa hyväksi. Tällaiset henkilöt on siirretty varareserviin vain iän perusteella, vaikka heillä olisikin ollut vielä paljon annettavaa ja halua palvella reservissä. Nyt tähän on luvassa se kaivattu muutos. Uudistuksen seurauksena reservin koko tulee kasvamaan viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen arviolta 125 000 henkilöllä sen kokonaismäärän noustessa yli miljoonaan. On tärkeää huomata, että vaikka kaikki reserviläiset eivät tulisikaan saamaan sodanajan sijoitusta, mahdollisuus pitää enemmän ihmisiä mukana reservissä vahvistaa kokonaisuutta ja antaa viranomaisille enemmän liikkumavaraa kriisitilanteissa.

Samalla poistuu vanha ero miehistön ja päällystön välillä. Tähän asti miehistö on vapautettu reservistä jo viisikymppisinä, kun taas aliupseerit ja upseerit saivat jatkaa 60 ikävuoteen. Tämä ei ole enää perusteltua. Käytännössä toimintakyky ei riipu sotilasarvosta. Tositilanteessa kuitenkin tarvitaan kaikkia. On hyvä ja oikein, että koko ikäluokka on jatkossa samalla viivalla. Tämä lisää myös yhdenvertaisuutta ja on reserviläisten näkökulmasta erittäin tärkeä muutos.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys osoittaa, että yhteiskunta arvostaa reserviläisten panosta. Heidän osaamistaan tarvitaan myös jatkossa. Samalla vahvistamme jo entisestään korkealla tasolla olevaa kansakuntamme maanpuolustustahtoa. Kun reserviläiset tietävät, että heidän osaamistaan arvostetaan ja heillä on mahdollisuus kantaa vastuuta pidempään, lisää se heidän motivaatiotaan. Kansainvälinen turvallisuusympäristö on heikentynyt, ja meidän velvollisuutemme on huolehtia siitä, että Suomella on käytettävissä mahdollisimman laaja ja toimintakykyinen reservi. On viisasta hyödyntää sitä osaamista ja kokemusta, jota suomalaisilla reserviläisillä on, eikä rajata heitä ulkopuolelle vain iän perusteella.

Arvoisa puhemies! Reservin yläikärajan nosto on uudistus, jota on valmisteltu pitkään ja jota reserviläisemme ovat kentällä odottaneet. Uudistus lisää yhdenvertaisuutta, kasvattaa reservin kokoa ja vahvistaa puolustuskykyämme entisestään. Se antaa selkeän signaalin: suomalaisiin reserviläisiin luotetaan, heidän osaamistaan arvostetaan ja heidän panostaan tarvitaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

19.41 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä siis ehdotetaan, että asevelvollisuus jatkuisi sen vuoden loppuun, jona asevelvollinen täyttää 65 vuotta, nykyisen 60 vuoden sijaan. Asevelvollinen kuuluisi reserviin sotilasarvostaan riippumatta sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta. Esitys on kannatettava. Kuten mie-tinnössä todetaan, on entistä enemmän reserviläisiä, joiden toimintakyky on edelleen erinomaisessa kunnossa reservin ikärajojen täytyessä. Ikäraja nostamalla saataisiin pidettyä toimintakykyiset, osaavat reserviläiset pidempään Puolustusvoimien reservissä. Suomen

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

puolustus perustuu asevelvollisuuteen, laajaan ja koulutettuun reserviin sekä korkeaan maanpuolustustahtoon.

Arvoisa rouva puhemies! Olen aiemminkin tuonut maanpuolustukseen liittyvissä asioissa esiin sen, että me tarvitsemme kaikkia maamme kansalaisia, keillä on tahtoa ja motivaatiota olla mukana kehittämässä osaamistaan maanpuolustuksellisissa tehtävissä. Maanpuolustustehtäviä on olemassa laajasti, ja palveluskelpoisuuksien osalta on hyvä, että mahdollisimman moni maanpuolustustahtoinen saa palvella ja heille löytyy tarpeellisia ja tärkeitä tehtäviä. Esimerkkinä mainitsen diabetesta sairastavat. Olen ymmärtänyt, että on selvitelty diabetesta sairastavan nuoren miehen tai naisen mahdollisuutta osallistua suorittamaan jatkossa asepalvelusta. Toivottavasti tämä asia menee piakkoin toteutukseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Juuri huomasin tässä, että meillä alkaa loppua se aika, mikä tähän oli nyt tässä vaiheessa varattu. Elikkä nyt antaisin viimeisen puheenvuoron ministeri Häkkäselle, ja sen jälkeen meillä on itse asiassa enää yksi asia, jonka jälkeen sitten palaamme tähän. Siinä ei ole kuin kaksi puheenvuoroa, joten varmaan aika pian päästään jatkamaan tätä keskustelua. — Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

19.43 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ensinnäkin kaikkia puolueita hallitus—oppositio-rajat ylittäen maanpuolustuksen vahvistamiseen liittyvistä hankkeista. Näissä me olemme yksimielisiä, ja se on ehdottomasti tällaisessa maailmanpoliittisessa tilanteessa meidän vahvuus.

Pitää nyt huomata myös se, että vaikka ollaan kansainvälisessä puolustusliitossa ja teemme hyvin paljon yhteistyötä USA:n ja Aasian suunnan maiden ja muiden kanssa, niin kaiken perusta on koko ajan suomalaisten oma ensisijainen toimintakyky ja tahto puolustaa tätä maata. Ei ole olemassa mitään sellaista tilannetta, että Suomi voisi pudottaa omat hanskansa tai suomalaiset eivät kokisi velvollisuutta oman maansa puolustamiseen. Kun Naton piirissä muiden puolustusministereiden tai kenraalien kanssa käydään keskustelua, meidän koko Nato-maineemme perustana on motivoitunut yksilö puolustamaan maata, tarttumaan tarvittaessa aseisiin sen takia ja toimimaan sitten vielä koulutettuna ja osaavana joukkona, laittamaan oman etunsa yhteisen edun taakse. Sitä kautta meidän maanpuolustustahto on Euroopan korkein, ja se tulee siitä, että meillä on kaikilla velvollisuudentunto käydä asepalvelus ja jokaisessa kodissa on yleensä joku, joka sen on käynyt. Tätä ei saa enää moni maa rahallakaan takaisin kovin nopeasti.

Sen takia pidän erityisen tärkeänä, että täällä kaikista puolueista osoitetaan vahvaa tukea nimenomaan reserviuidistukselle. Kalustohankinnat ja määrärahatkin ovat hankalia tällaisessa taloustilanteessa, mutta tämä on kaiken perusta. Sen takia toivon, että kun me teemme reserviuidistuksen — jossa kokonaisreservi nousee vähän yli miljoonaan sotilas-koulutettuun suomalaiseen, se on Euroopan mittakaavassa, varsinkin näin pieneltä maalta, mutta ihan suuriinkin maihin verrattuna, massiivisen kova juttu ja sillä lähetetään viesti niin kotimaassa, niin Nato-liittolaisille kuin myös vähän muuallekin, että me otamme vakavasti oman turvallisuutemme ja suomalaiset ovat valmiita itse tekemään ensin ja sen jälkeen pyytämään apua, ja siksi tämä reserviuidistus on tärkeä — ja se lakiesitys saadaan tänne, se käsitellään huolellisesti, ja sen jälkeen meillä on vielä puolustusselontekoon liittyvä kokonaisuus, jossa arvioimme sodanajan vahvuuskysymystä ja minkälaisia tehtäviä ylipäättään on olemassa.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Kuten tässä tuli edellisessä puheenvuorossa esille, paljon on uutta teknologiaa, uusia tehtäviä, ja me pyritään myös mahdollistamaan palvelusluokkia arvioimalla, että yhä useampi pystyy suorittamaan palveluksen. Me pyritään tarjoamaan yhä enemmän matalan kynnyksen palveluja, muun muassa mielenterveyspalveluja, Puolustusvoimien varusmiespalveluksen aikaiseen toimintaan, jotta yhä useampi sitten pystyy suoriutumaan siitä ehkä vähän poikkeuksellisestakin ryhmätoiminnasta ja maasto-olosuhteista ja muista ja suoriutumaan sitä kautta ja saamaan siitä hyvät elämän starttievää vähän sitten siviili- ja reservisektorille, vaikka työelämään. — Kiitoksia tästä keskustelusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Tässä vaiheessa keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.46.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.54.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 10 käsittelyä. — Ja siinä edustaja Werning, olkaa hyvä. Keskustelu siis jatkuu.

19.54 Paula Werning sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme on hallituksen esitys, joka muuttaa asevelvollisuuslakia, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia sekä siviilipalveluslakia. Uudistuksen ydin on reservin yläikärajan nostaminen sekä mahdollisuus osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ilman laissa määriteltyä ikärajoitusta.

Tämä on uudistus, jota on odotettu pitkään ja joka vastaa tämän päivän tarpeeseen. Jo vuonna 2021 parlamentaarinen asevelvollisuuskomitea totesi, että reservin ikärajoja tulee tarkistaa. Nyt tuo linjaus viimein toteutuu. Me sosiaalidemokraatit pidämme tärkeänä, että samalla kun vahvistamme Puolustusvoimien reserviä, vastaamme myös reserviläisten omaan tahtoon jatkaa palvelusta.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti. Nato-jäsenyys tuo Puolustusvoimille uusia tehtäviä ja velvoitteita. Samaan aikaan kiinnostus vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kasvaa. Osaajia tarvitaan entistä enemmän, ei vain sodan ajan tehtäviin vaan myös koulutukseen, tukitehtäviin ja asiantuntemusta vastaaviin vaativiin rooleihin. On ollut kohtuutonta, että yli 60-vuotiaiden osaaminen ja kokemus on tähän asti jäänyt käyttämättä.

Tämän esityksen myötä asevelvollisuus jatkuisi sen vuoden loppuun, jona henkilö täyttää 65 vuotta. Käytännössä muutos koskee rajattua mutta tärkeää joukkoa, jolla on erityistaitoja Puolustusvoimien ja Rajavartion käytössä. Reservin koko kasvaa reiluun miljoonaan henkilöön, mutta ennen kaikkea tämä vahvistaa myös laatua. Kokeneet ja osaavat reserviläiset pysyvät mukana pidempään.

Arvoisa puhemies! Uudistus voi myös vahvistaa suomalaisten jo valmiiksi korkealla olevaa maanpuolustustahtoa. Se antaa myös tärkeän viestin suomalaisille: maanpuolustuk-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

seen tarvitaan kaikkien panosta. Ketään ei suljeta ulos iän vuoksi, vaan osaamista arvostetaan. On kuitenkin selvää, että palvelukseen voidaan määrätä vain ne, jotka ovat palveluskelpoisia. On olennaista, että maanpuolustusta kehitetään parlamentaarisessa yhteistyössä ja pitkäjänteisesti. Tämä esitys osoittaa, että yhdessä tehdyt linjaukset voidaan myös toteuttaa käytännössä. Näin rakennamme entistä vahvempaa maanpuolustusta ja turvaamme, että kokeneet osaajat pysyvät mukana yhteisen turvallisuutemme hyväksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

19.57 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen puolustus nojautuu asevelvollisuuteen, laajaan reserviin ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Muuttunut turvallisuusympäristö ja Nato-jäsenyys ovat kuitenkin tuoneet esiin uusia haasteita. Tähän saakka asevelvollisten ja reserviin kuuluvien yläikäraja on ollut 60 vuotta. Miehistön osalta reserviin kuulumisen on päättynyt jo 50 vuoden iässä, mikä rajoittaa yli 50-vuotiaiden erityisesti erikoistaitoja omaavien hyödyntämistä Puolustusvoimien tehtävissä. Digitalisaatio ja teknologian kehitys ovat lisänneet tarvetta myös siviilialan erityisosaamiselle, kuten it- ja logistiikkatehtäville. Nykyiset ikärajat estävät yli 60-vuotiaiden osaajien hyödyntämisen kriittisissä tehtävissä, kuten koulutus-, esikunta- ja tukitehtävissä. Tämä johtaa merkittävään asiantuntemuksen menetykseen.

Itse ajattelen niin, että Suomella ei pienenä maana ole tällaisessa maailmanpoliittisessa tilanteessa varaa menettää yhtään kyvykästä isänmaan puolustajaa. Myös parlamentaarinen asevelvollisuuskomitea on pitänyt 60 vuoden ikärajaa tarpeettoman matalana, sillä monet reserviläiset ovat edelleen hyvässä toimintakyvyssä tämän iän jälkeen.

Tähän tarpeeseen hallitus esittää lakimuutosta, jolla nostettaisiin asevelvollisuuden ja reservin yläikärajaa 65 vuoteen. Uudistuksen tavoitteena on hyödyntää entistä pidempään toimintakykyisten ja erityistaitoa omaavien henkilöiden osaamista sekä korjata puutteita nykyisessä järjestelmässä, jossa osaavaa reserviläisvoimaa jää käyttämättä. Esityksen toteutuessa se tuo merkittäviä positiivisia vaikutuksia Suomen puolustuskyvylle kasvattamalla reservin kokoa vuosittain 25 000 henkilöllä. Viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen reserviin kuuluisi 125 000 henkilöä enemmän nostaten sen kokonaiskoon noin miljoonaan reserviläiseen. Tämä on erinomainen keino Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle hyödyntää paremmin asiantuntemusta vaativissa tehtävissä ja vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa jopa ilman yläikärajaa.

Arvoisa rouva puhemies! Suurin osa lausunnonantajista on kannattanut esitystä pitäen sitä perusteltuna ja tärkeänä. Pidän myös itse esitystä tärkeänä keinona parantaa Suomen puolustuskkyä mahdollista vihamielistä hyökkääjää vastaan. Kiitos ministerille esityksen tuomisesta eduskuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aalto-Setälä.

20.01 Pauli Aalto-Setälä kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat ja kuulijat! Hyvä muistaa kokonaiskuva, miksi tällaisesta esityksestä tänään käsittelemme ja mihin se liittyy. Maailmasta ei ole tullut ainakaan kesän aikana yhtään turvallisempiä. Me ollaan katsottu kuvia, miten diktaattorit ja autoritääristen valtioiden johtajat kulkevat käsi kädessä Kiinassa. Me ollaan nähty, miten ukrainalaiset kärsivät päivästä toiseen Venäjän säälimättömästä ja

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

epäinhimillistä hyökkäystä. Sen tähden meidän tulee olla valmiita kaikilla mahdollisilla tavoilla.

On merkittävää, niin kuin ministeri kertoi, että on tehty päätös kuuden miljardin tilausvaltuuksista, mutta vielä tärkeämpää on se, että meillä on riittävästi miehiä ja naisia käytettävissä taistelemassa ja ennen kaikkea pidäkkeenä jo ennen kuin yhtään taistelua käydäänkään. Parasta sodankäyntiä on semmoinen sodankäynti, jota ei koskaan tapahdu, jossa valmius ja pidäke ovat niin suuria, että hyökkäystä ei tule.

Minusta tässä on oleellista myöskin se, että tässä sekä vastataan kansalaisten tarpeeseen osallistua ja olla osa suomalaista puolustusta ja tehdä sen eteen kaikki se, mitä kukin meistä kykenee ja pystyy, että samalla myös pystytään kasvattamaan meidän oman reservin koko sellaiseksi, että sillä on maailmanlaajuisesti merkitystä. Kun olen kesän aikana tavannut kollegoita ympäri maailmaa, niin meitä katsotaan nyt tarkasti, koska me olemme se etulinjan maa, joka ensimmäisenä joutuu tilanteeseen, jossa sitten näitä kaikkia aiempia päätöksiä päästään valitettavasti käyttämään, jos emme ole riittävän uskottavia jo etukäteen niin, että hyökkäystä ei tule.

Jos ministeri olisi vielä paikalla, minä olisin kysynyt vielä yhden kysymyksen. Tämähän on selvä asia, että ikä ei meitä enää rajoita ja ensi vuonna 60 täyttävä väki on varmasti vielä aivan taistelukelpoista niissä tehtävissä, mihin on saanut varusmieskoulutuksen, mutta on varmaan muitakin tällaisia samanlaisia rajoitteita, jotka eivät enää ole tänään, 2025, ajankohtaisia. Olisi kiinnostavaa kuulla, ovatko puolustusministeriö ja Puolustusvoimat miettineet, mitä muita sellaisia rajoitteita on, jotka eivät suoraan enää vaikuta ihmisen palveluskelpoisuuteen ja jotka tänään voitaisiin purkaa, jotta mahdollisimman suuri joukko voi osallistua ja mahdollisimman suuri joukko tuntee kuuluvansa tähän yhteiseen puolustukseen, jolloin myöskin meidän maanpuolustustahto pysyy korkealla. Minä olen ihan varma, että on myös muita asioita, joitakin sairauksia, jotka on pystytty hoitamaan tai pitämään kurissa, tai joitakin sellaisia asioita, jotka ovat olleet aikoinaan, kymmeniä vuosia sitten ongelmia mutta eivät enää ole, koska ei ikä eikä diagnoosi ratkaise, vaan toimintakyky ratkaisee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

20.03 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Jos sallit, niin lyhyesti voin vakuuttaa mainiolle edustajakollega Aalto-Setälälle puolustusvaliokunnan puolesta, että nyt kun asevelvollisuuslaki on tällä tavoin keskeisesti — ja myös tietenkin naisten vapaaehtoiseen asevelvollisuuteen liittyvä lainsäädäntö — valiokunnan pöydällä, niin tulemme ilman muuta käymään läpi, samalla kun ripeästi edistämme tätä itse hallituksen esityksen kohteena olevaa asiaa, myös nämä näkökulmat, joita edustaja Aalto-Setälän edellisessä puheenvuorossa nousi esiin. Oikeastaan, kuten ministerikin edellä totesi, tämän on vain yksi osa, erittäin toivottu ja kaivattu osa, isompaa reservin uudistusta, jolla Suomen puolustuskkyä entisestään vahvistetaan.

Tosiaan tällä nyt käsittelyssä olevalla lainsäädännöllä mahdollistetaan tämä reservin yläikärajan nosto tasapuolisesti kaikkien sotilaskoulutettujen osalta 65 vuoteen — ja toki ylimmän upseeriston osaltahan on jo aiemmin palveluskelpoisuus määrittänyt sitä, kuinka pitkään voi palvella — ja vielä meille kaikille mahdollistuu vapaaehtoisen maanpuolustustyön kautta sitten palvella ilman tällaisia ikärajan tuomia rajoitteita. Tällä todella mahdol-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

listetaan se, että se vahva maanpuolustustahto, joka on selkeästi tärkein asejärjestelmämme, saadaan täysimääräiseen käyttöön.

On todella tärkeää siis huomata se, että paitsi edustaja Aalto-Setälän kaltaisia kovakuntoisia 60-vuotiaita, meillä on esimerkiksi 70-vuotiaita ja vielä sitäkin iäkkäämpiä henkilöitä, jotka juuri näinä aikoina, kun syksyn pyyntikausi on alkanut, pystyvät esimerkiksi hirven kaatamaan, tuomaan sen pois maastosta. Kyllä sellainen porukka pystyy myös esimerkiksi maakuntakomppanian tehtävien kautta palvelemaan isänmaan puolustamista todella kriittisen tärkeissä tehtävissä, puhumattakaan sitten niistä monista erilaisista tehtävistä, joita tosiaan ajan muutos ja moderni taistelukenttä vaativat ja joihin sitten voidaan osoittaa niin suoraan sen sodanajan sijoituksen kautta kuin sitten myös vapaaehtoisen maanpuolustuksen kautta tukemaan maan puolustusta.

Mutta tosiaan, rouva puhemies, tätä ovat reserviläiset toivoneet. Kiitän ministeriä, että esitys on eduskuntaan tuotu, ja puolustusvaliokunnan puolesta lupaan tälle arvonsa mukaisen mutta ripeän käsittelyn niin, että se voi tosiaan tulla takaisin saliin sitten mietintönä taivoteaikataulussa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heikkinen.

20.07 Janne Heikkinen kok: Kunnioitettu puhemies! Kollegani ovat jo monin sanoin kuvanneet, mistä tässä hallituksen esityksessä on kyse, ja sen eri vaikutuksia kuvanneet. Reserviläisikää todella nostetaan 65 ikävuoteen, ja nähdäkseni esitys kertoo tästä ajasta, jossa me ja Suomi elämme. Kaikki puolustuksemme suorituskykyä parantavat toimet ovat joko harkinnassa tai jo tekeillä.

Pelkästään toissa iltana jo kerrottiin, kuinka Puolustusvoimien puolustustarvikkeiden tilausvaltuutusta nostetaan vajaasta miljardista kuuteen miljardiin. Tämä on yksiselitteisesti hyytävän suuri summa, joka käytetään Maavoimien uudistamiseen, mikä oli alun perin ajoitettu tämän vuosikymmenen loppupuolelle. Vauhtia siis kiristetään. Kattoa totisesti paikataan ennen hirmuisen sademyrskyn uhkaa.

Arvoisa puhemies! Reserviläisiän nosto 65 ikävuoteen parantaa Puolustusvoimien suorituskykyä. Aivan kuten työelämässäkkin, konkareilla on paljon tarjottavaa myös tälläkin saralla. Työvuosien aikana opitut taidot ovat hyödyksi myös maamme puolustamisessa. Jokainen ymmärtää, että heille karttunut elämäkokemus on myös koko joukon eduksi. Ikärajan nosto ei tarkoita sitä, että konkareit löytävät itseänsä kaikissa tilanteissa eturivistä, Puolustusvoimissa ja sen joukko-osastoissa tiedetään kyllä aina parhaiten. Sotilaille osoitetaan paikat heidän suorituskykyjensä mukaan. Konkareille löytyy mitä erilaisimpia tehtäviä taustalta. Siellä he puolustavat isänmaata tukemalla eturivin tehtävissä olevia suomalaisia, maamme puolustajia.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Meitä suomalaisia ei ole ylen määrin maan kamaralla. Suurempien valtojen katveessa pienempien on viisainta hyödyntää kaikki käytettävissä olevat voimavaransa. Tämä esitys onkin erittäin tervetullut. Jos katsoo määrättyjä NHL-jääkiekkoilijoita, niin voipi todeta, että ehkä se on vanhassa silti vara parempi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

20.09 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Myös minä henkilökohtaisesti olen hyvilläni siitä, että tämä tärkeä esitys on nyt viimein annettu eduskuntaan, ja kiitokset siitä

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

ministerille. Esityksessä todella ehdotetaan, että asevelvollisuus jatkuisi sen vuoden loppuun, jona asevelvollinen täyttää 65 vuotta nykyisen 60 vuoden sijaan. Asevelvollinen kuuluisi reserviin sotilasarvostaan riippumatta sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta.

Reservin ikärajan nostaminen tosiaan sisältyy jo tähän parlamentaarisen asevelvollisuuskomitean mietintöön, joka valmistui jo useampi vuosi sitten, vuonna 21, ja tässä salissa on tänäänkin istunut edustajia, jotka tähän komiteatyöhön aikoinaan osallistuivat. Kiitos kuuluu myös heille. Mielestäni osaltaan tämä esitys osoittaa sen, että tätä parlamentaarista yhteistyötä kunnioitetaan. Tämä ikärajan nosto on tosiaan ollut tavoitteena jo pitkään, sillä se vastaa sekä Puolustusvoimien tarpeeseen että reserviläisten itsensä esittämiin toiveisiin. Kuten tiedämme, myös mielenkiinto vapaaehtoista maanpuolustusta kohtaan on kasvanut merkittävästi, ja vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan olisikin mahdollista osallistua ilman laissa säädettyä yläikärajaa.

Odotettavissa on, että tämä uudistus todennäköisesti tuleekin vahvistamaan suomalaisten jo ennestään vahvaa maanpuolustustahtoa, ja tämä on jo itsessään arvokas asia tässä ajassa, jossa me elämme. Tätä ikärajaa nostamalla saataisiin pidettyä tosiaan toimintakykyiset, osaavat reserviläiset pidempään Puolustusvoimien käytössä. Erityisesti nykyisessä turvallisuustilanteessa tarve osaaville ja kokeneille reserviläisille on suuri. Esitys paitsi lisää yhdenvertaisuutta myös kasvattaa reservin kokoa nykyisestä noin 900 000 henkilöstä viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen noin miljoonaan henkilöön.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin huomionarvoista, että tämä esitys ei lisää sodan aikaisiin tehtäviin sijoitettavien määrää. Ikärakenteemme muutos heijastuu myös puolustukseen, ja pidän huolestuttavana kehitystä, jos yhä useampi asepalvelukseen kutsuttava ei joko aloita tai suorita palvelusta loppuun. Tämän asian äärellä meidän on oltava hereillä, puututtava siihen entistä ponnekkaammin. Mahdollistahan on esimerkiksi tarkastella näitä palveluluokkia, kuten tässä aikaisemmin taidettiin jo tuoda esille, ja naisten vapaaehtoinen maanpuolustuksen kehittäminen on meillä jo työpöydällä, mutta mielestäni me tarvitsemme tämän asiakokonaisuuden äärellä myös eri politiikkalohkojen ja ministeriöiden sekä myös yhteiskunnan muiden toimijoiden välistä laajempaa yhteistyötä.

Tämä asia on meille kaikille yhteinen, ja yhdessä se myös ratkaistaan. Huomionarvoista on se, että kun maanpuolustuksemme ja kansalaistemme maanpuolustustahto on tähänkin mennessä ollut näin korkealla ja hyvällä tasolla, niin sellaisena se myös pidetään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

20.12 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä niin tämän keskustelun yhteydessä kuin tänä iltana keskusteluissa kaikissa muissakin aiheissa näiden hallituksen esitysten ympärillä on ollut laaja yksituumaisuus yli kaikkien puoluerajojen, yli hallitus—oppositio-ajan, siitä, että Suomen turvallisuutta halutaan vahvistaa, ja se on tietysti valtavan suuri arvo. Tällaisena aikana, jossa uutiset maailmalta ovat huolestuttavia ja sota Euroopassa jatkuu, on selvää, että myös tällainen voimakas varautuminen ja puolustuksen vahvistaminen voi suomalaisissa herättää huolta siitä, mitä tulevaisuudessa on edessä.

Mutta haluan vielä näin keskustelun päätteeksi eduskunnan puolustusvaliokunnan puheenjohtajana todeta kaikille tätä istuntoa seuraaville suomalaisille, että tämä yksituumaisuus täällä eduskunnassa kertoo siitä, että eduskunta on sitoutunut huolehtimaan siitä kaik-

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

kein tärkeimmästä tehtävästään: siitä, että Suomi pidetään kaikissa tilanteissa turvassa, Suomen turvallisuutta vahvistetaan kaikkien käytettävissä olevien keinojen kautta ja kaikki tarpeellinen tehdään, jotta voimme omalta osaltamme huolehtia siitä, että niin Suomessa kuin maanosassamme säilyy rauha.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.

11. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus 2024

Kertomus K 6/2025 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2025 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 3/2025 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu alkaa. Edustaja Autto, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.47 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Euroopan neuvostohan täytti tässä raportointivuonna 75 vuotta, ja voi ajatella, että juhluvuonna Euroopan neuvoston työn sisällön merkitys on kasvanut varmasti arvoon arvaamattomaan. Demokratia, ihmisoikeudet ja oikeusvaltio ovat niitä asioita, joita Euroopan neuvosto on perustettu edistämään, ja nämä arvot, jotka ovat meille Suomessa ja Euroopassa niin tärkeitä, ovat tällä hetkellä globaalisti melkoisen paineen alla. Euroopan suurin uhka tietysti konkretisoituu Venäjän hyökkäyksessä Ukrainaan, mutta meidän on tärkeää ymmärtää, että Venäjä ei hyökkää ainoastaan Ukrainaa vastaan vaan Ukraina taistelee kaiken sen puolesta, mitä Venäjä haluaa horjuttaa, ja siihen kuuluvat nimenomaan demokratia, ihmisoikeudet ja oikeusvaltio, jotka ovat pohja sille, että voidaan sopimusperusteisessa maailmanjärjestyksessä elää kansakunnat toisiaan kunnioittaen. Tämän Venäjä haluaa murtaa.

Samaan aikaan näemme, kuinka uutiskuvissa Venäjällä vaikuttaa olevan, jos ei aivan suorastaan liittolaisia, niin vähintään vahvoja ymmärtäjiä ja tukijoita, kun Kiinan johdolla autoritääristen maiden johtajia viime päivinäkin on kokoontunut, ja se on erittäin huolestuttava kehityskulku.

Venäjän muuttuminen autoritääriseksi diktatuuriksi on tietysti johtanut siihen, että se esittää käytännössä Euroopan neuvoston toimimisen sillä tavalla kuin alun perin on ajateltu sen toimivan koko Euroopassa, mutta tämä ei poista myös Euroopan neuvoston työn tärkeyttä. Ennen kaikkea ne arvot, joita Euroopan neuvosto edustaa, ovat tässä ajassa tärkeät ja puolustamisen arvoiset, ja ajattelen, että on todella tärkeää, että niin me Suomea kuin Suomi osana Euroopan unionia onnistumme myös muilla elämän osa-alueilla viemään yhteiskuntaamme eteenpäin niin. Tässä korostan myös taloudellisen kilpailukyvyyn merkitystä, eli kun selvästi globaalissa maailmassa käydään nyt kamppailua siitä, onko esimerkiksi globaalin etelän kehityksen suunta kohti näitä meille tärkeitä arvoja ja demokratiaa vai

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

houkuttavatko enemmän nämä idän johtajien tarjoamat autoritääristen maiden mahdollisuudet, niin että olemme myös siinä talouden kilpajuoksussa riittävän vahvoja, niin että tämä meidän tarjoama demokraattinen yhteiskuntamalli olisi se, minkä yhä useampi maa haluaisi tulevaisuudessa valita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

19.50 Helena Marttila sd: Arvoisa rouva puhemies! Viime vuonna tosiaan vietettiin Euroopan neuvoston 75-vuotisjuhlavuotta, ja neuvostolla on ollut merkittävä rooli rauhan ylläpitämisessä Euroopassa. Sitovilla ihmisoikeusnormeilla, demokratian kehittämisellä ja oikeusvaltion rakentamisella on luotu hyvinvointia ja taloudellista turvaa. Näitä Euroopan neuvoston edistämiä arvoja ei voi tässä ajassa ottaa itsestäänselvyyksinä. Demokratian tilanne ja oikeusvaltiokehitys tai oikeammin sen taantumus ovat huolestuttavalla tiellä. Yhteiskuntiamme ja demokratiaamme haastavat uudet teknologiat, kuten tekoäly ja siitä kehittyneet hybridivaikuttamistoimet. Juhlavuoden kunniaksi ministerikomitea hyväksyikin maailman ensimmäisen tekoälyä ja ihmisoikeuksia koskevan yleissopimuksen ministerikokouksessaan toukokuussa 2024.

Arvoisa puhemies! Kertomuksessa käsitellään ympäristöä ihmisoikeutena. Ilmastokriisi on suurin ihmiskunnan olemassaolon uhka, ja pitkälti seurausta riittämättömistä ilmastotoimista. Kertomusvuonna Euroopan neuvostossa puhuttiin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen huhtikuussa 2024 antamasta tuomiosta. EIT tulkitsi Euroopan ihmisoikeussopimuksen takaaman oikeuden yksityis- ja perhe-elämään tarkoittavan, että valtioiden on suojeltava kansalaisiaan ilmastonmuutoksen vakavilta seurauksilta. Kuten kertomuksessa todetaan, päätös avaa oven uusille vastaaville ilmastonmuutosvalituksille.

Myös haavoittuvassa asemassa olevien naisten, lasten ja seksuaalivähemmistöjen suojeleminen on tärkeässä osassa yleiskokouksen raportoinnissa. Seksuaalivähemmistöjen tilanteesta keskusteltiin huhtikuun istunnossa ja myös aiemmin tänään täällä salissa. Heidän sanan- ja kokoontumisvapautensa eivät vieläkään toteudu täysimääräisesti Euroopassa, ja myös poliittinen vihapuhe on yleistä. Päätöslauselmassa 2543 muistutetaan, että jäsenmaiden on muun muassa vahvistettava syrjinnän vastaisia lakeja ja vastustettava vähemmistöjen vastaista propagandaa. Väkivallan, ennakkoluulojen ja syrjinnän estämiseksi pitää kieltää eheytshoidot ja vahvistaa tasa-arvo- ja seksuaalikoulutusta. Valitettavasti olemme Suomessakin tilanteessa, jossa hallitus ei ole edistänyt eduskunnan enemmistön tahtoa eheytshoitojen kieltämisestä.

Vielä haluan nostaa kertomuksesta yhden kehotuksen jäsenmaille, nimittäin kattavan oikeudellisen kehyksen luomisen lasten suojelemiseksi digitaalisessa ympäristössä ja sen vähentämisen, että lapsi altistuu haitalliselle sisällölle. Tässä kehitystyössä jäsenmaiden tulisi kuunnella verkkoväkivallan uhreiksi joutuneita lapsia.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen valtuuskunta Euroopan neuvostossa on ollut ilmeisen aktiivinen ja näkyvä toimija, ensin edustaja Kiljusen johdolla ja lokakuusta 2024 lähtien edustaja Kumpula-Natrin johdolla. Haluankin kiittää valtuuskuntaa vielä arvokkaasta työstä ja ulkoasiainvaliokuntaa tästä mietinnöstä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 73/2025 vp

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 6/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 5.9.2025 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.14.

Pöytäkirjan vakuudeksi: